

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Lex Schladerer.

Budapest, október 21.

(s.) Már meg sem döbbenünk a soproni eseten, pedig elég megdöbbentő. Ellopnak egy bankot mindenestől. Három milliót zsebelnek egy vidéki pénzintézetből, amelyből ki sem nézné az ember azt az ijesztően nagy összeget. Igazi művészet kellett ahhoz, hogy egy megátalkodott gazember egy vidéki városban, ahol ugyszólván minden ember szeme előtt történik minden, fel tudjon halmozni annyi milliót, amennyiből husz esztendőn át rendszeresen lophasson egy hercegi vagyonra való. Schladerer, az öngyilkos bankdirektor, kétség-telenül a tehetségesebb sikkasztók közül való és rikordja ezen a téren mindenestre a legkülömbek közé tartozik. De akkorát mégsem tudott művelni, hogy megdöbbenjünk tőle. Elkésett. Mire eljutott pályája a nagy gazemberek pályájának rendes befejezéséhez, a fegyháztól megváltó golyóhoz, akkorra már a világ meglehetősen trenirozva van az ilyen meglepetésekhez. Persze, ott Sopronban elég nagy a szenzáció, sőt borzalmasan nagy. Három millió! Szörnyűséges nagy pénz egymagában is s ami velejár: kis és nagy egzisztenciák elpusztulása, a helyi piac megrendülése, nagyfejük, oszlopos emberek vagyoni és erkölcsi megrokkánása: rettenetesen nagy katasztrófa ez egy városra nézve, rettenetes lehet az a siralom, amely nyomában kelt. Beszél róla az ország is, két napig, három napig, talán négyig is, de aztán elfelejti. Schladerer ur gyászos nevezetessége jött és mulik a tiszavirág jegyében.

Három millió és egy egész bank és egy sereg egzisztencia, egy nevezetes kereskedelmi piac romlása, egy város katasztrófája: mind nem elég már arra, hogy sokáig emészszük

magunkat miatta. Ehhez valami sokkal nagyobb kellett volna Schladerer urnak cselekednie. Például lopta volna el a három millióhoz ráadásul a bank palotáját és a város-házát és a nagytemplomot is, az összes bennlevőkkel együtt, a szabadalmazott amerikai házeltoló rendszer segítségével. Vagy valami ilyenfélét. Sikkasztani? Lopni? Akár három milliót is, vagy többet is? Ez már egészen megszokott dolog. Ugy ismeri a közönség az egész technikáját, mint akármelyik rémdrámáét, amelynek hajmeresztő nagy-jelenetén szokásból még megborzong egy kicsit, de nagyobb emóciókra nem ragadhatja magát. A vezérigazgató ur nagy lábón él, huszezer forintot költ évenként, holott csak tízezer forint az évi becsületes keresménye: hát világos, hogy a többi hozzálopta. Egyszerre világos az is, hogy a városban már régóta suttogtak a mértéken túl nagy költsézéséről, a fejedelmi palotájáról, a fejedelmi passzióiról; csavarta az emberek orrát a panaszmag. Világos az is, hogy az igazgatóság nem teljesítette a kötelességét, a felügyelő bizottság még kevésbé. Egyszerre világos minden; a következők is: a nyomor, a koldusbot, a fegyház, vagy öngyilkosság. Mire való mindezeket csodálkozni? Mire való sopánkodni?

Minek beszélnék társadalmi kórságról, erkölcsi züllésről, gazdasági berendezkedésünk fogyatékosságairól és veszedelméről? Mikor ugyanez a kórság, ugyanez a züllés, ugyanezek a fogyatékosságok megvannak nemcsak nálunk, hanem mindenütt. Lopnak, sikkasztanak nemcsak nálunk, hanem mindenütt, az egész civilizált nyugaton, nem is szólva az elmaradt keletről, ahol a tisztviselők rendes fizetésébe halgatag beleszámítódik a szabad lopás és zsarolás. Lopnak, sikkasztanak nem-

csak a bankoknál, hanem a városnál, a vármegyénél, az államnál is. A gyámpénztárak és bankok, amelyek szomorú rivalitásban voltak annakelőtte, hogy melyik intézmény produkál több tolvajkapacitást, bizvást lemondhatnak erről a versengésről, mert a bűnös hivatalnokok tekintetében nincs már intézmény, amely a többinek szemére vehetne valamit. Teljes az egyenlőség. Az intézmények tökéletessége vagy tökéletlensége éppugy nivellálva van már, mint a különböző népeknek, országoknak kulturális különbözősége. Nil admirari. Nem csodálkozunk semmin, senkin, akárki, akárhol, akármikor, akár mekkora összeget tüntetett is el.

Nem csodálkozunk és nem sopánkodunk. És nem keressük bűnbakot. Csak egyetlenegy tanulságot akarunk levonni. Nem kérdezzük, hol maradtak azok, akiknek tiszte lett volna ellenőrizni a tolvaj igazgatót. Nem kérdezzük, hol maradt az igazgatóság és a felügyelőbizottság? Csak azt kérdezzük, hol maradt a jogrend? Köztisztletben álló férfiak, akik tudva meg nem károsítottak volna soha senkit egy fillérrel sem, évtizedeken át irtak alá hamis mérlegeket vétkes könnyelműségből, vagy más okokból, amelyeket most nem kutatunk. Nem kutatunk semmit, nem kérünk számon semmit, csak egyet: a jogrendet. Az igazgatóságba betette az a szerencsétlen gazember a jóbarátait, a felügyelő-bizottságba a sógorait, komátit, akikről tudta, hogy biznak benne és nem bántják. Az alárendelt tisztviselői nem mertek mukkanni, mert a fejükkel játszottak. De hol maradt a törvény preventív ereje, a bíróság beavatkozása? Nem vád ez, csak kérdés. A jogtudósok nyilván azt felelik a kérdésünkre, hogy a törvény-széknek nincs módjában a beavatkozás addig, amíg ki nem derült a lopás. Nos, ez az. Ha

T Á R C A.

Valami elveszett ...

— A Budapesti Napló eredeti tárcaja. —

Írta: **Lux Terka.**

Alig volt egy-két perc a gyorsvonat indulásig s mivel Kozák későn jött ki az állomásra, nem igen nézte, hová ül be, csak felugrott a legelső kocsi s a kis kényeztetőbe dobta egy másodosztályú fülke hálójába, ő maga pedig kűnn maradt a kocsifolyosóján s szivarra gyujtott.

Szép, tiszta, hideg októberi éjszaka volt, az angyalok mintha kirakodó vásárt csináltak volna, minden csillagukat kipakolták az ég s a szép Vénusz csillag kevélyen asszisztált a teli hold fénséges oldalán.

A gyorsvonat futtatva, őrült sebességgel futott tova a csöndes éjszakában. Kovás utas volt, azok közül is ki aludt, ki meg az étkezőkocsiban szivta a szivarját egy pikoló fekete vagy egy esze tea mellett s Kozák is sarkon fordult és beült egy asztal mellé. Teát hozott s közbe szivarozott és szétnézett a kocsiban.

Az egyik asztalnál két öreg oláh beszélgett, a latin faj gyors bőbeszédűségével, másutt egy kereskedőnek látszó fiatal ember számolgatott egy papírosra s a plajbásztól hol a füle mellé csapta idegesen, hol meg újra kézbe fogta s ha nem irt vele, a fegyhez ütögette, míg okos, keleti vonásu arcán szinte látszott, mint a lefüggönyözött ablakon keresztül az árnyék, mint suhannak el agyában a gondolatok.

Egy nő is ült leghátul, a sarokasztalnál, de háttal ült Kozákhöz s így az arcából semmit sem láthatott. Hosszu, bő köpönyeg volt rajta és mozdulatlanul ült, hátravetett derékkal a széken

s kibámult az éjszakába. Kicsi szürke, nemezkalap volt a fején s a haja hullámos lazasággal borult rá a kőpenye gallérjára.

Kozák halkán csettintett a nyelvével.

— Ha nem is volna szép — mondta magában — a haja széppé tenné s ez a magába mélyedés, amelylyel nem veszt tudomást embertársairól, kétségkívül imponánsa teszi. Szeretem az ilyen gondolkodó, vagy legalább is kevély dámaikat. S amint a teáját lassan kavargatta Kozák, eszébe jutott egy ilyen „kevély” dáma, akivel három év előtt, egyszer egy nyáron szintén egy gyorsvonatnak az étkezőkocsijában ült szemközt s míg szép vis-à-visja a table d'hot tájából kiszedett majonét mártogatta a kezege-szeletkéikkel, nagy szürke, komoly szemével édesen kérdezte tőle: Szeret?... De a becsülete Istenére mondja: szeret?

Es ő megesküdt a „becsülete Istenére”, hogy: szereti. Pedig nem szerette... Legalább is nem úgy, mint ahogy az eskü megkövetelte volna. De hát az ilyen eskük nem tartoznak a bünyefitő törvényszék paragrafusaira, a lelkiismeret paragrafusait pedig mindenki az egyéni izlése szerint szabja meg magának.

Kozák erre az emlékre most egy kis lelkiismeretfurdalást érzett. Nem nagyot, csak olyasmit, mint mikor a mozdulatlan tó vizét egy rajta keresztül repülő madár meg-megérinti a szárnyával.

Az ilyen csöndes éjszakai utazás a hervadt mezőkön, a roppant apparátussal való sietés, be az ismeretlen, rejtelmes éjszakába, ahonnan, az is megtörténhet, hogy nem lesz visszatérés, önkénytelenül is olyan erkölcsi nyomást gyakorol az emberre, mint a kis zárdánövendékre a husvétii gyónás után a pap intése, hogy most már megjavulva szálljon magába. Mert egyedül az „ismeretlen valami”, az a gyeplő, amely az embereket úgy, ahogy, de mégis megbabolazza.

Kozák lassankint megfellekedve a környezetéről, teljesen átengedte magát azoknak a gon-

dolatoknak, amelyekre a nagyvárosi, előkelő legényember egy esztendőben aligha egyszer is gondol s mikor újra visszakerült a levesestál nagysága teás eszéje mellé, már senki sem volt rajta kívül a kocsiban. Ejjél után volt, fizetett s ő is elment a maga szakaszába.

Amint belépett ide, a lefüggönyözött lámpa árnyékában ugyanazt a nőt látta az ülőhelyek egyik oldalán fekdüni, akit az étkezőkocsiban látott. Aludt a nő, arca befelé volt fordulva, de megismerte a kőpenyegéről, meg a hálóba tett kicsi szürke kalapjáról.

Kozák egy pár percig habozva gondolkodott, hogy kimenjen-e vagy itt maradjon, aztán vállalt vont s halkán, hogy fel ne költse utitársát, ő is lefeküdt s nemsokára elaludt.

Már erősen pítymallott, mikor arra ébredt fel Kozák, hogy az utitársnője a kocsiját elhagyta veszekedett a kávéhordó pincérről. A nő hangja is ingerült volt, meg a pincéré is.

— Két huszfillérest adtam vissza, — mondta a pincér.

— Adott a nagyapjának! — felelte a nő. — Jó öt perc, hogy itt állok s várom, hogy visszaadjon, a kávéim is elhűlt s maga most azt állítja, hogy már visszaadott.

— Mert visszaadtam.

A nő hangja most szinte elfeledt a méregtől, amint kinyitotta a kocsiját a visszafordulva mondta:

— Es ha a tótágast áll, akkor sem hagyom a husz krajcáromat. Ha nem hozza vissza, nem kapja meg a kávécsészéjét.

Ezzel megfordult és éppen szemközt találta magát Kozákkal. Egy másodpercig farkasszemet néztek, aztután a nő félig csodálkozó, félig meglepett hangon kiáltott fel:

— Kozák!

Kozák zavartan és elvörösödve állt meg az előtt a nő előtt, aki miatt pár órával előbb egy

a törvény nem ad elegendő hatalmat a bíróságnak arra, hogy megfogja a tolvaj kezét, mielőtt lophatna, akkor a törvény rossz. Nagyon rossz az a törvény. Megmondtuk mi ezt már nem egyszer. Megmondtuk a máramaros-szigeti, majd az aradi esetek alkalmából is. Azt a rossz törvényt félre kell dobni és egészen új törvényt kell csinálni a részvénytársaságokról, még pedig sürgősen, nem várva be az egész kereskedelmi törvény revízióját. Égetően sürgős ez a feladat, itt van az újabb sürgetés: a soproni eset. A rómaiak külön törvényt hoztak arról, hogy az apagyilkos ne örökölhessen, mikor aktuálisá tette ezt egy gyilkos fiu, aki megölte az apját a jussáért. Így született meg a *Senatusconsultum Macedonianum*. Nálunk hányszor lett már aktuális az a törvény, amelyet a banksikkasztások megelőzésére kellene csinálni. Mégsem csináltuk meg. Hát csináljuk meg most. Csináljuk meg sürgősen a *Lex Schladerer*.

Azt mondtuk, hogy csodálkozás és sópánkodás helyett egy tanulságot akarunk ide írni. Ime, ez az a tanulság.

BELFÖLD.

Szell Kálmán a királynál. Szell Kálmán miniszterelnököt, aki Rátótól visszaérkezett a fővárosba, a király ma déli egy óra körül kibábelgatóson fogadta. Délután 3 óra körül *Wlassics* Gyula közoktatásiügyi miniszter jelent meg hosszabb magánkihallgatáson ő felségénél.

A szebeni kérvény. Szabvármegye törvényhatósági bizottságának közgyűléséből a vármegyei közönsége nevében *Reissenberger* Gusztáv alispán fölterjesztést intézett a belügyminiszterhez és a képviselőházhoz, hogy a vármegyei alkalmazottak az állami tisztviselőkkel azonos fizetési osztályokba és fokozatokba soroztassanak. A fölterjesztés hálsán emlékezik meg az utolsó három esztendőben történt törvényhozási intézkedésekről, de felpanaszolja a föl-emelt javadalomnak aránytalan felosztását az egyes vármegyék között. A szebeni kérvény szerint a költészetben megszabott összeget az eddigi javadalmasok arányában osztották szét s ebből az a visszásság következett, hogy éppen a legszegényebb vármegyék, amelyek alkalmazottai érdekében áldozatot nem tudtak hozni, legkisebb mértékben részesültek az állam támogatásában. Akiknek volt valamijük, kaptak még valamit, akiknek semmijük se volt, most is es-

tek a segítségtől. Ezen az anomálián ütközött meg Szabvármegye s ezért kér újabb törvényhozási intézkedést a megyei alkalmazottak helyzetének méltányos javítására.

A vitás tengerszem. Mint nekünk Bécsből jelentik, ma délután *Jaworskinak*, a lengyel klub elnökének vezetése alatt küldöttség jelent meg *Koerber* miniszterelnöknek a *vitás tengerszem ügyében*. A küldöttség, mely az osztrák Tátra-egyesület tagjaiból áll, *memorandumot* nyújtott át, melyben a magyar csendőrségnek a vitás területéről való kiutasítását és esetleg osztrák csendőrség kirendelését kéri. A miniszterelnök a küldöttségnek azt mondta, hogy a tengerszem kérdésének megoldását ő nagyon óhajtja. A kérdést a magyar miniszterelnökkel egyetértőleg most már közelebb hozták a megoldáshoz, amennyiben mindkét részről a választott bírák felülbírálokban állapodtak meg. Remélhető, hogy a kérdés nemsokára dűlőre jut.

Képviselő ur! Ezen a címen egy országgyűlési képviselő tollából érdekes indítványt közöltünk a minap. Az indítvány lényege az, hogy a képviselők nagyságolásának divatját jó volna elejteni. Képviselő ur! — címnek ez volna legrövidebb és legszebb. Az indítványra most hozzánk intézett levelében hosszabbban reflektál *Galay* Nándor tordai törvényeségi tisztviselő, aki kifejti, hogy a magyar ember természetéből nehéz lesz kiirtani a titulus szerepét mert hiszen a hortobágyi ember a szabadságharc demokratikus áramlatában is „Kossuth Lajos ő felségének” szólította a kormányzót. De a demokrata Franciaországban, ahol pedig az állam fejének is csak egyszerűen *elnök ur* a címe, szintén eleven még a titulusok szeretete. Nem lehet azt az emberekből egykönnyen kiirtani, a magyar emberekből meg éppen nem. A tordai levélről egyébként nem az indítványt kifogásolja, hanem a megokolás egyik passzusát, melyben a címkorság a sikkasztásokkal van egy sorba állítva. sőt a tisztviselői fizetés emelésének kérdésével is okozati összefüggésbe hozva. Ezt a kapcsolatot a levélíró, akinek a tisztviselők akciójának kezdeményezésében része volt, lelke mélyéből perhorreszkálja és utal a mozgalomra, melyből az akció indító okai világosan kiderültek. A címkorság elég széles körökben pusztító nyavalya, de a tisztviselői kar anyagi romlásában nem volt tényező. A magyar tisztviselő visszavonultan él és dolgozik s ami bántja, az nem a címkorság. Ezt mondja lényegében a levélíró s az igazságot mondja.

Harc a magyarsáért. E gyűjtőcím alá foglalja az erdélyi harcias magyarság azokat a tudományos munkákat, melyeknek kiadásával azt célozza, hogy ismerjük meg ellenségeinket és magunkat. Ebben a gyűjteményben most jelent meg *Hangay* Oktáv

kolozsvári kereskedelmi akadémiai tanár *A nagyómet vagy pángermán egyesületek és működésük című* riportának második kiadása.

Az új országgyűlés. Az országgyűlés mindkét háza e hó 28-án tartja első ülését, amelyen közöltetni fog, hogy 6 felsége az országgyűlés két házát e hó 28-án déli 12 óra körül fogja fogadni. Az országgyűlés két háza e hó 29-én ismét ülést tart, amelyen a trónbeszéd ismét felolvasásra kerül.

A mai pótválasztások. Ma két kerületben volt pótválasztás: *Vágvecsén* és *Mezőkövesden*. A pótválasztásokról a következő telegramot kaptuk:

Vágvece. A pótválasztás *Emmer* Kornél szabadelvű és *Horváth* Dezső néppárti közt ma reggel 8 óra körül megkezdődött. Választási elnök dr. *Kostyal* Miklós, helyettes elnök dr. *Klobusiczky* Károly. Kilenc óra körül megkezdődött a szavazás és zavartalanul folyik. A pártok körülbelül egyenlően erőseknek látszanak. 10 óráig *Emmer* 98, *Horváth* 113 szavazatot kapott.

Délután 1 óra körül a szavazatok aránya ez:

Emmer * 600
Horváth 218

Este hat óra körül leszavazott

Emmerre 975
Horváthra 890

választó. Még négy község van hátra. A választás vége 9 órára várható, de a végeredmény még most is bizonytalan.

Mező-Kövesd. A pótválasztás ma zajlott le. Délután 11 óráig *Brezovay* László szabadelvű 437, *Kálmán* Károly néppárti 282 szavazatot kapott. A választás rendben folyik. Délután egy óra körül kintülték a zárórát, amelynek feltevével az elnök kihirdette az eredményt. A szabadelvűpárti *Brezovay* László választott meg 884 szavazattal. *Kálmán* Károly 494 szóval maradt kisebbségben.

A horvát tartománygyűlés megnyitása. Mint zágrábi levelezőnk táviratozza, a horvát tartománygyűlést ma nyitották meg. *Gyurayevics* elnök üdvözlőve a megjelenteket, felolvastatta az összehívó reskriptumot, amelyet zsvívd-kialtásokkal fogadtak. Az elnök ezután közli *Erdzsébet* főhercegnő eljegyzését és felhatalmazást kér a szerencsekívánatok tolmácsolására. (Helyeslés.) Ezután megemlékezett az elnök az elhunyt *Grdenics* alelnökről, gróf *Pejačević* László és gróf *Jelacics* képviselőkéről és köszönetet mond *Francisci* alelnöknek, aki őt betegsége alatt helyettesítette. Végül felolvastatta a beérkezett iratokat, amelyek közt nincs kiváló fontosságú. Dr. *Brestyanszki* és társai indítványt nyújtanak be, hogy az országgyűlésre ne válasszanak képviselőket, hanem az ügyet először

kevés bánatot és lelkifurdalást érzett. Azután ő is felkiáltott:

— Berta!

A nő elkacagta magát.

— Hol jár maga erre? — kérdezte derült fesztelenséggel.

— Kis-Hegyháton voltam — felelte Kozák — a mezőgazdasági kiállítást néztem meg. A miniszter küldött.

A nő egy percig végignézett Kozákon s ujra kacagott.

— Egy kissé megváltozott, — mondta — még pedig nem mondhatnám, hogy előnyére. Tulajdonos egészséges s az arca nagyon vörös. És, bocsássam meg a konfidenciámért — nem olyan elegáns, mint volt ...

Kozák elkövette azt az ügytelenséget zavarában, hogy mentegőszózt.

— Óh, — mondta — az uti toilette nem lehet irányadó... Hanem én is megváltoztam.

— Hja, én — kacagott jókedvűen a Bertának nevezett, mialatt leült s a kávécsészét az ölébe tette — én alaposan megváltoztam. Amint láthatja, a karsu, elegáns leányból lompos, vén asszony lett.

— Asszony? — kérdezte kíváncsian Kozák s magában igazat adott Bertának, hogy nem a karsu, elegáns leány volt többé. Így köpeny nélkül, látszott, hogy nincs befűzve s valami lehetetlen zöld színű ruha volt rajta, amely gyűrött és némely helyen a szoknya pecsétos is volt.

Berta fesztellenül kavargatta a kávéját s amint beleharapott a kiflijébe, ragyogó szemével felnézett Kozákra.

— Az ám — himbálta a fejét — asszony. Már két év óta vagyok férjnél.

Most Kozák is leült. Izgatott és nagyon kíváncsi volt.

— És hol lakik, ha szabad kérdezni?

Berta jóízűen ropogtatta a kiflijét s közben mohón szűresítte a kávéját.

— Hogy hol lakom? — mosolygott. — Nagyon messze, Kozák, nagyon messze. Közel a galiciai határhoz a *Bisztra* tővében, egy kis orosz faluban lakom.

— A férje valószínűleg földbirtokos?

Az asszony az utolsó korty kávé t hajította fel s erre a kérdésre a csészéjén keresztül bizonyos kicsinylő maliciával csillant meg a szeme.

— Nem, — mondta, — csak boltos a férjem. Vagy előkelően mondva: kiskereskedő... Kozák azt hitte, hogy tréfát üz vele az asszony s meglehetősen ostoba arcot vágott.

— Kiskereskedő!... Ne ültesen fel, Berta! Hogy lehetne maga kiskereskedő?

— Pedig az vagyok, a nevem Grósz Jakabné és többé nem Berta — tette hozzá könnyed rendentartással, mire Kozák a füle hegyéig elvörösödött. Grószné pedig folytatta:

— Éppenséggel semmi lehetetlenség sincs benne, hogy én, a szegény megalat, kifosztott, eldobott szerető, a jóízű, de annál kevesebb tehetséggel megáldott kis színésznő, ne mehettem volna hozzá egy vöröskézü, de fehér lelkű boltoshoz, aki szőreszmákban és báránnyőr szipkában méri az orosz parasztnak a vutkát meg a sárgakását valahol a *Bisztra* tővében. ... Nincsen ebben, Kozák, semmi lehetetlenség. Tisztes és romantikus hajlamú leány voltam, mikor magával megismerkedtem s amikor maga olyan alaváló módon megalat és eldobott magától, közel voltam hozzá, hogy a *Dunának* menjek. Semmihez sem volt többé kedvem, a színházhoz nem akartam visszamenni s egyedül a halál gondolata járt az eszemben. Napokig nem mozdultam ki a szobámból, emberekkel egyáltalán nem tudtam érintkezni s az ebédemet, amit a szobaasszonyom beküldött, épp úgy vitte ki a szolgáló ahogy behoza. Ez a nagy, erős, becsületes arcú parasztleány egyszer azt mondta nekem:

— A kisasszonyka beteg. Oda kellene menni a kisasszonykának az én házámba, ott tudom, hogy meggyógyulna a jó levegőn.

— Hol a te házá, Luca? — kérdeztem a leányt.

— Haj, az messze van! — sóhajtott Luca. — Közel *Galiciához*. Egy kis falu.

— Egy kis falu... Elgondolkodtam. — És kevés ember van ott, Luca?

— Talán kétszáz, — felelte a leány.

— S a szülőid élnek még?

— Élnek; van egy kis házuk.

Másnap eladtam az összes ékszereimet, kétszáz forintot kaptam értük s elmentem a *Luca* hazájába, ahol, — hazudott *Luca* — mert kétszáz ember sem volt. Jó hely volt ez nekem. Ott laktam a szalmával fedett parasztházban, puliszkát ettem s olajjal rántott balvevest és a pópa leányával, *Kirilovna* Terentyevnával barátkoztam... Es két hónap múlva már kutyabajom sem volt s hogy némi kenyérekre tegeyk szert, megtanultam fanni, szőni s e mellett kötni és varni tanítottam a leányokat és olvasni a gyerekeket. Szóval, az lett belőlem, amire az Isten is teremtett: egy fekete ruhás, simára fésült haju *óvónő*... Mit mondjak még? Egy esztendő után pedig felesége lettem Grósz Jakabnak, aki a szomszéd faluban lakott s akit az összes bisztraalji parasztnak a „becsületes zsidónak” hívnak. S most én vagyok: a becsületes zsidóné... Egy kicsit furesán hangzik: *Istvánfalvi Istvánffy Berta*, férjhezett: Grósz Jakabné, — de van egy kis leányom, akit nem adnék oda a hatszáz esztendő 6seim minden elpusztult és újra visszakerülő vagyonáért sem.

Az asszony elhallgatott s Kozák olyanformán érezte magát, mint a hal a kiapadt patakban, amint a nap rásüt a hátára. Rossz érzése volt s szeretne volna körültaogatni magát, hogy nem vészett-e el valamije?

Egy kis ideig hallgatott s akkor azt kérdezte Grósznétól:

— S most hova utazik?

— Pestre megyek — felelte az asszony — üzleti ügyben. Valami jó gseftre van kiállításunk. A „Klein és Müller cég” a Király-utóban megbukott s a sógorom, aki üzletvezető volt náluk, sürgönyözött, hogy jöjjen fel az uram. De Jakab beteges mostanában s nem engedtem. Inkább magam jövök...

Kozák most már tudta, hogy mit vészített el. A hódítási emlékei közül: a legszebb, a legbecesebb, az egyetlen igaz gyöngyszemet.

utasítások egy ad hoc bizottsághoz. Az elnök a holnapi ülés napirendjére indítványozza kitűznie az országgyűlésre küldendő képviselők megválasztását. *Brestyenszki* avval okolja meg indítványát, hogy először azokat az ügyeket kell elintézni, amelyek a nép politikai egészségi állapotára s anyagi helyzetére vonatkoznak. Ilyen indítvány sok van elintézetlen és ha 43 képviselő Budapestre megy, a bizottságok nem dolgozhatnak. *Dr. Vrbancics* elismeri, hogy a kiegyezés értelmében Horvátországnak 43 képviselőt kell az országgyűlésre választania. Minthogy azonban Magyarország a kiegyezés dacára is merényleteket követ el Horvátország jogai és nevezetesen a horvát nyelv ellen, Horvátországnak joga van retortzióval élni. Ennek legjobb eszköze, ha nem választanak delegátusokat. A választás elrendelésére nézve az eddigi gyakorlat szerint vagy a királyi reskriptum vagy a kormány indítványa szolgált az elrendelés alapjául. Ha egyszerűen az elnök rendel el azt, evvel túllépni hatáskörét. *Gyurgyevics* elnök kijelenti, hogy az 1870: II. törvények 13. §-a a koronának és a tartománygyűlésnek adja meg a kezdeményezés jogát, ha tehát ő elrendeli a választást úgy megövi a tartománygyűlés prerogatíváját. (Helyeslés jobbról.) *Dr. Eggersdorfer* kimutatja, hogy *Brestyenszki* indítványa ellenkezik a házszabályokkal, melyek a napirend megállapítását nem utasítják bizottsághoz. Ami a dolog meritumát illeti, az a nézete, hogy a választás mellőzése rossz eszköze a retortzióknak. *Tuskán* a jogpárt nevében támogatja az indítványt és beszédében kijelenti, hogy a kiegyezés tekintendően minden baj okának és az vezetett oda, hogy *Szlavóniát* Dél-Magyarországnak nevezik és Magyarország a *San Girolamo*-ügyben az olaszoknak fogta pártját. *Starcevic* *Dávid* ellenzi *Brestyenszki* indítványát, mert mindennek ellene van, ami a kiegyezéssel összefüggésben áll. Egyebek közt a szónok a *San Girolamo*-ügyben Horvátországban propagált akcióit értelmelenségek tartja, amíg *Zágráb*-ban oly intézet áll fenn, amely, mint az Akadémia, nem viseli a horvát elnevezést. *Dr. Frank* *Brestyenszki* indítványa és az országgyűlésre való választás ellen van. Az indítványt azért nem fogadja el, mert abban ugyanaz a határozatlanság, homályosság és ingadozás mutatkozik, mint a koalíció egész politikájában, amely *Bari*-csót az egyik magasztalja azért, hogy *Fiumé*-ban ugyanazon magyar kormány mellett szavaztatott, mely a *San Girolamo*-ügyben Horvátország ellenségeinek pártjára állott. *Brestyenszki* zárzava után az elnöknek a napirendre vonatkozó indítványát elfogadták. Az ülést 1 óra 30 perccel berekesztették. A legközelebbi ülés holnap délelőtt 11 órakor lesz.

A brassói választás után. A brassói választók névjegyzékének összeállításánál tudvaleg sok szabálytalanság és mulasztás történt, azonfelül a központi választmány jogtalanul elhalasztotta az október 2-ikára kitűzött választást. Csak így vált lehetségessé a szász jelöltek győzelme. A kisebbségben maradt magyar párt jogorvoslatot kért és annak máris anyai fogantatja lett, hogy az alispán *Himesch* *Ferenc* polgármester ellen, mint a központi választmány elnöke ellen, a fegyelmi vizsgálatot elrendelte és *Hertel* *Gusztáv* városi aljegyzőt felülgyeztetette a központi választmány jogzói állásától.

KÜLFÖLD.

A délafrikai szabadságharc.

London, október 21.

A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából tegnapról: Kanadai csapatok pénteken éjjel Balmoralról északnyugatra tizenhat mérföldnyire megleptek egy boer táborát. A csapatok közelédte az ellenség elmenekült s három halottat hagyott hátra. Négy embert elölttek, számos marhát, élelmiszert és lőszert zsákmányul ejtettek. A kanadai csapat öt embert vesztett.

Johannesburg, október 21.

Egy *Lewis* nevű embert hétfőn Potchefstroomban két katonára meggyilkolásában való részvétel miatt halálra ítélték s agyonlőtték. A vád szerint a két katonát július hónapjában Frederikstadban gyilkolták meg, miután azok megadták magukat.

London, október 21.

Jövő esztendőkre rendkívüli miniszteri tanácsot hívtak össze. A kormány, hír szerint, a miniszteri tanács után a délafrikai válságra vonatkozó, rendkívül fontos nyilatkozatot fog közzétenni.

London, október 21.

New Yorkból jelentik, hogy a boerek amerikai meghalmozottja, *Auberne* ezredes, kihallgatáson volt *Roosevelt* elnöknel. A beszélgetés során azonban nem

érintették a délafrikai háborút. *Auberne* ezredes véleménye szerint a boerek a *Delagoa-öblöt* is hatalmukba fogják keríteni.

Dundee, október 21.

Híre jár, hogy *Botha* elhagyta a *Pongela-erdőséget* és észak felé vonul a *Szafizöldön* át.

London, október 21.

Sir Ch. Dilke szombaton beszédet tartott bristol választói előtt s panaszkodott, hogy az angol közönség mily közönyösen viseltetik oly hírekkel szemben, melyek angol katonák megadásáról szólnak. Még a legkimerítőbb hadijelentések is könnyedén elcsúsznak a fölött, hogy 500 angol megadta magát. Nemesok ezek az ismétlődő fegyverletételek képeznek szomorú jelenséget, de az az apáthia is, melylyel e híreket fogadják. Azelőtt lemoshatatlan szegény volt, ha angol csapat megadta magát, kivéve természetesen az elkerülhetetlen szükségot, most pedig mindennapi eset. Ezen úgy kellene segíteni, hogy a magát megadó csapat tisztjét haditörvényszék elé kellene állítani s agyon kellene lötni.

Brüsszel, október 21.

Van Boeschoten, *Krúger* titkárja, megcáfolja a *Krúger* veszélyes megbetegedéséről szóló híreket. Az elnök a legjobb egészségnak örvend s már megvizsgáltatott legújabb fiának, *Tjaardnak* a halála fölött is. Jelenleg tizenhét gyermeke, unokája és dédunokája környézi, akik fölük telhetőleg igyekeznek az öreg ur gondjait elűzni.

London, október 21.

Az ide érkezett összes jelentésekből kitűnik, hogy *Botha* fővezér ezúttal ismét végképp kiskiklott üldözőinek kezéből és csapatával most *Walkerstroom* mellett, *Lunebergstől* nyugatra, ötven angol mérföldnyire és *Volksrustól* keletre 15 mérföldnyire, megerősített helyen tartózkodik, ahol most már teljes biztonságban pihenni ki az előző mivelet fáradságait.

London, október 21.

Egy angol szállítmányt, amely egy skót század fedezete alatt *Bloemfonteinből* *Dewetsdorpba* igyekezett, *Loewnkop* közelében háromszáz boer megtámadott. Elkeseredett harc után, amelyben mindkét félnek súlyos veszteségei voltak, a boerek hatalmas zsákmányt ragadtak magukhoz. Hasonló támadások napirenden vannak és a boerek állandóan és rendszeresen látják el magukat az angol szállítmányokból minden szükségességgel. A most megkezdődött folytonos eszések ismét új nehézségeket gördítenek az angol hadmiveletek elé, a láz újból szedi áldozatait.

New-York október 21.

Az Egyesült Államoknak a boerek érdekében való intervenciójáról szóló hírekre vonatkozólag a *New-York Herald* washingtoni tudósítója azt írja, hogy illetékes körökből vett értesülés szerint *Roosevelt* elnök teljesen egyetért elődje politikájával a délafrikai háborúval összefüggő összes ügyekben és amennyire az elnökhez közelálló hivatalnokok körében tudják, nincs ok arra a fellelítésre, hogy *Roosevelt* magatartását a legkevésbé is meg fogja változtatni. A levelező továbbá konstatálja, hogy egyetlen európai hatalom sem tett az Egyesült Államoknak semmiféle javaslatokat az intervenció tekintetében.

Hága, október 21.

Obeirne ezredes washingtoni boer követ ma átnyújtotta *Roosevelt* elnöknek *Krúger* levelét, azután hosszasan tanácskozott az elnökkel és *Hay* államtitkárrel. *Roosevelt* kifejezte rokonszenvét a boerek iránt.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

HIREK.

Budapest, október 21.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Október 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Erzsébet Mária főhercegnő anyjával, gróf *Lónyay* *Elemér* nével *Windischgrätz* *Ötö* herceggel *Mária Valéria* főhercegnő látogatására ma *Walleseebe* utazott, ahonnan holnap este visszatérnek *Bécsbe*.

— A királyi itthon. Ö felsegő ma reggel *Gödöllőről* Budapestre érkezett. *Paar* *Ede* és *Bolfras* főhadsegédek, *König*, a kabinetiroda főnöke és *dr. Kerzl*

főtörzsorvos kísérték. A keleti pályaudvaron a 16kaptány és az állomás főnöke, *Lachnit* *János* fogadta. Az udvari vonat vezetője *Kovács* *Lajos* üzletvezető volt. A vasutról a király a várba kocsizott és általános kihallgatást adott. Fz alkalommal a következők járultak eléje:

Vaszary *Kolos*, bíboros hercegprímás, *Galgóczy* Antal tábornagy, *Gronom* *Dezso* államtitkár, *Czorda* *Bódog*, a királyi Kuria nyugalmazott másodfőnöke, valóságos belső titkos tanácsosok, továbbá *Bolla* *Kálmán* nyugalmazott tábornagy, *Klobocsar* *Vilmos* altábornagy, gróf *dr. Potocki* *Endre* tartományi marsall, gróf *Brandis* *Ötö* követ, gróf *Csáky* *Károly* püspök, báró *Vojnich* *István* nyugalmazott főispán, gróf *Hudák* *Béla* főispán, gróf *Csáky* *Lajos* országgyűlési képviselő, *Hajos* *József* és gróf *Sieniński* *Levieszki* *Szaniszló* császári és királyi kamarások, báró *Zech* *Arnold* vezérőrnagy, lovag *Mauler* *József* sorhajókapitány, *Seibt* *Godolréd*, *Weitenberger* *Ede* és *Jäger* *Albert* ezredesek, *Matic* *Henrik* ezredes, *Borosnyay* *Oszkár* miniszteri tanácsos, *Csik* *Lajos* jogakadémiai dékán, *dr. Böky* *János* egyetemi tanár, *dr. Stöhr* Antal premontrei kánonok, *Föllert* *Károly* posta és távíró főigazgató; *Szabély* *Kálmán* államasuati helyettes igazgató; *Horssay* *Gyula* nyugalmazott törvényszéki bíró, *dr. Krenesker* *József* ügyvéd, *Kedves* *István* pénzügyigazgató és *dr. Seefehner* *Gyula* királyi tanácsosok; *dr. Schweiber* *Lajos* miniszteri segédtitkár, *dr. Kazinczy* *Gyula* királyi közjegyző, *Wein* *Károly* gyáros és *Prager* *Gyula*, a zsró- és pénztáregyesület igazgatója.

A király ma fogadta *Benyószky* *Erzsébetet* is, akinek grösönnyi kastélyában az ősi hadgyakorlat idején szállalon volt. Az uralkodó szép karperecet ajándékozott emlékül háziaszonyának. Később együttesen fogadta a *Khinából* hazaérkezett tengerésztesteket: *Kettovics* *Guidó*, lovag *Hinterthaler* *Tivadar*, *Indrák* *János* és *Koller* *József* sorhajóhadnagyot és *Steinmer* *Ernö* sorhajó-zászlóst. Délután 2 óra 50 perccel az uralkodó visszatért *Gödöllőre*.

— Az agancskiállítás vendégei. Ma délelőtt tizenegy órakor *József* főherceg és a fia, *József* *Agost* főherceg megnézték az agancskiállítást. *Meneskéri* *Kiss* *Pál* földmívelésügyi államtitkár és *Egerváry* *Gyula* országos vadászati felügyelő vezetése és magyarázata mellett a főhercegek háromnegyed óráig nézték a kiállítást, s egy-egy szép agancsnál hosszasan időztek. A kiállítást tegnap óta állandóan nagy közönség látogatja.

— Cáfolat. A kósza hír szárnyára vette gróf *Lónyay* *Elemér* házasságát és egy izléstelen pletyka került bele a külföldi lapokba, amelyeket semmiféle diszkreció nem kötelez még a családi szentélyfel szemben sem. A magyar újságok e csunya szenzációhajhászra megadták a kellő cáfolatot, elégtételt szolgáltatva így a megbántott magyar főurnak és fenséges nevének. Aki tudja, hogy mily gyöngéd érzés érlelte meg gróf *Lónyay* *Elemér* házasságát — és ki ne tudná, hiszen szinte áthidalhatatlanul tetsző akadályokat kellett a királyi hercegnőnek leküzdenie, — egy perccel sem adhattott hitelt a külföldi lapok izléstelen szenzációjának, amely oly kínos hatással volt főképp a grófnőre. A legilletékesebb helyről tudatják ezt velünk, újra meg újra súlyt vetve arra, hogy a leghatározottabb cáfolattal egyszersmindenkorra vége legyen a rágalmozó pletykának.

— Fejérváry miniszter köszönete. Báró *Fejérváry* *Géza* honvédelmi miniszter ötven éves katonai jubileuma alkalmából Máramaros megye közönsége melegen üdvözölte. A miniszter a következő válaszszal viszonzotta az üdvözlést:

Mélyen meghatott Máramarosvármegye közönsége nevében, betöltött ötven évi közszolgálatom alkalmából hoztam intézett melegbangu üdvözlétek. Ha ötven évi szolgálatom alatt sikerült is hazám javára némi eredményeket elérnem, várhatnék-e, nyervehetnék-e a kötelességteljesítésért méltóbb és becsesebb jutalmat, mint a közélet hivatott tényezőinek keresetlen elismerését. Ezt nyújtják felém önök oly meleg, oly szép szavakban és oly őszintén, hogy ez feleletim képes velem mindana nehézségeket és keserőségeket, amelyek hosszú közpályámon nem egyszerű erők s e pillanatban tisztán élvezhetem polgártársaim rokonszenvét. Fogadják, kérem, e nagybeosú megismerésért legőszintébb, soha el nem muló hálaomat. Ha az isteni gondviselés még módos nyújt arra, hogy hatáskörömben a vármegye hazafias törekvésait támogathatom, úgy azt mindenkor nemcsak kötelesség szerűleg, hanem igaz örömmel tenndem.

Báró *Fejérváry*.

Máramarosvármegye legutóbb tartott közgyűlésén olvasták föl a szép választ s ez kedves alkalmat adott a vármegye közönségének a miniszter iránt érzett tiszteletének újabb kimutatására.

— Roszner főispán jubileuma. Máramaros-Szigetről írják: Báró *Roszner* *Ervin*, Máramaros főispánja, ki 25 éve van közszolgálatban és tíz éve főispán, tiltakozott a jubileumi ünnepek ellen és kivánságát e tekintetben respektálták. A tegnapi közgyűlésen *dr. Papp* *Tibor* jogakadémiai igazgató azt indítványozta, hogy a közgyűlés a főispán iránti tiszteletének és szeretetének jegyzőkönyvével adjon kifejezést. Az indítvány lelkes éljenzéssel fogadták el.

— Szilávy József holtteste. *Szilávy* *József* nép, a nemrég elhunyt koronaőrnek a holttestét tegnap exhumálták *Zsitva-Ujfalun*, ahol ideiglenesen eltemették és átvitték *Pozsonyba*, a családi sírboltba.

— **Vaszary Kolos jubileuma.** Október hónap huszonötödikén lesz tizedik évfordulója, hogy Vaszary Kolos hereceprimás Símor János örökébe lépett. Tíz esztendővel ezelőtt meglepetés volt, hogy a legfőbb egyházi méltóságra a szerény elvonultságban dolgozó bencés főapátot hívták meg. Ma meglepetésnek tetszik, hogy már tíz esztendeje hereceprimás. Mintha tegnapelőtt lett volna, hogy kimondta az emlékeztetés jelszót: *Pax*. S mintha tegnap lett volna, hogy a király színe előtt azt a hazafias, lángoló beszédet mondta. „Két esküt tettem: egyet hazámnak, egyet egyházamnak. Nem törhetek én egyiknek sem romlására! Pedig tíz hosszú esztendőbe van beékelve a népszerű hereceprimás egyházi kormányzásának ez a két kimagasló momentum. Tíz hosszú esztendő alatt megmutatta Vaszary Kolos, hogy igazán a pax embere s megmutatta, hogy kettős esküjéhez híven, szolgálja tudja egyházát és hazáját, anélkül, hogy lelki konfliktus elé kerülne. Nemesen vívta a harcot, mikor úgy érezte, hogy egyháza érdeke viszi sorompóba és hazafiasan hirdette a békét, mikor nemzete erre szorjázott. Harcával kivívta egyháza halálját, békemunkájával rászolgált nemzete elismerésére. Ez a katolikus világ jubileumán, már az egész osztrák-magyar nemzet tapasztal között hirdethette Esztergomban:

— Van egy oltár, hol minden valláskülömbőségnek meg kell szünnie. Ez a hazaszeretet oltára. Mert ne feledjük, hogy bármely vallásfelekezethez tartozunk is: mindnyájan magyarok vagyunk.

Szemlének kincseivel megnyerte hűveit, kimeríthetetlen jótékonyásával a szegények szívét, tudományával és lángoló hazaszeretettel az egész magyarságot: — valóban az egykori bencés főapát ma nem állásánál, de élete munkájánál fogva legfőbb papja a mi nemzetünknek. S primási jubileumának tizedik évfordulóján ünnepi érzésekkel járulnak elébe a szívek, melyekbe ő hintette a szeretet, a béke, a mindeneket kiegyenlítő hazafiaságot magvait.

— **Lueger párbaja.** *Offenheim* lovag, aki tartalékos tisz, tudvalevőleg egy városi ügyből kifolyólag párbajra hívta *Lueger* polgármestert, aki azonban visszautasította a párbajt. Ebben az ügyben megindult a bírósági eljárás s most, mint Bécsből jelentik, becsületügyi eljárás alá vonják azokat a tiszteket is, akik ez ügyben szerepeltek.

— **A Figaro és Gaulois egyesülése.** Két híres párisi boulevard-lap, a *Figaro* és a *Gaulois*, fuzióra készül. A tárgyalások már annyira haladtak hogy most már csak a szerkesztő személyére vonatkozó kérdés megoldása van hátra. Az új lapnak, amely konzervatív politikát fog folytatni, *Figaro et Gaulois Réunis* lesz a címe.

— **Az elrabolt hittérítő.** A szófiai rendőrség most már megtudta egy menekült pápa révén, hogy azok a rablók, akik miss *Ellen Stonet* hatalmukba ejtették, *ismert bolgár emberek. Glückson* amerikai konzul meghosszabbított szófiai tartózkodását úgy magyarázzák, hogy bár a banda török területen tartózkodik, az irányadó körök gyanúkat találtak a *macedon bizottság bűnösségére* nézve. Az amerikaiak nem hagyják abba a dolgot és egész diplomáciai apparátusukat mozgósítják, hogy követelésüknek érvényt szerezzenek. A konstantinápolyi amerikai követ jelentése szerint a rablóbanda, amely miss *Ellen Stonet* elfogta, *elszéltek*. Miss *Stonet* egy hegyvidéki faluban fogva tartják. Az orosz kormány megígérte, hogy az amerikai kormány lépéseit támogatni fogja.

— **Széchenyi szobra a Svábhegyen.** A székesfőváros közönsége néhány év előtt szobrot emelt *Széchenyi* Istvánnak, a legnagyobb magyarnak a budai Svábhegy legmagasabb pontján. A mult esztendőben vakmerő tolvajok ellopták a nehéz bronz mellszobrot, amelyet az osztrák fővárosban akartak értékesíteni. A rendőrség elfogta a tolvajokat és sértetlenül megkerült a szobor is, melyet hosszú hanyódság után végre ismét visszavitték régi helyére. A Széchenyi-szobor felállítására tegnap történt meg *Mérő* János kir. tanácsos, a svábhegyi turista-egyesület elnökének és a választmányának tagjai jelenlétében. A szobrot jól odaerősítették talapatázhó amely elé vasrácstól alkalmazzák, nehogy gonosz kezek könnyen hozzá férhessenek.

— **A tévedés áldozata.** Aradról táviratozzák: *Bann* Lajos kereskedősegéd elvesztette ingombját és lakótársától, *Panadan* Pétertől követelte és közben kofferjában kutatótt. Itt ráakadt a revolverjére. Rákiáltott a társára:

— Péter, add vissza, mert lelöllek! — Ezzel tréfából a revolvért *Panadanra* fogta, mert azt hitte, hogy nincs megtöltve. A pisztoly elsült s a golyó *Panadan* feje mellett süvített el. *Panadan* sikoltva rohant ki a szobából és *Bann* azt hitte, hogy megölte kollégáját.

— Istenem, ezt nem akartam! — kiáltott fel kétségbeesetten *Bann* és a revolvért szívének irányába egyenlőre magát.

— **Egyházkerületi közgyűlés.** A dunántúli református egyházkerület ma délelőtt folytatta közgyűlését *Szász* Károly püspök és *Szilassy* Aladár miniszteri tanácsos elnökei alatt. A gyűlés elején *Szilassy* Aron jelentést tett a gyászünnepről, amely tegnapelőtt volt *Szilassy* Dezső emlékére. Ezután a közgyűlés jobbára iskolai dolgokkal foglalkozott. A népiskolai bizottság jelentése több az oktatásra nézve szomorú adatot sorolt föl. *Csab* közszeg példálul előleges engedelmet kért a közgyűléstől, hogy népiszkoláinak államosítása végett megtehesse a szükséges lépéseket. A közszegben mintegy száz református család van s mindannyi nagyon szegény. A tanító kilenvenhét esztendő aggasztán, régóta beteg és egyelőre a lelkes tanítja a gyermekeket. A közgyűlés az engedelmet megadta. A református tanítóképzőben jelenleg száz növendék van. Azelőtt több volt a növendékek száma, de mivel minden jelentkezőt fölvettek, sok oda nem való elem került be. Most már csak kifogástalan bizonyítvánnyal ellátott jelentkezőt vesznek fel. *Katona* Mihály a közgyűlési szakosztály jelentését ismertette. Indítványozta, hogy a közgyűléstől hívják föl a tanulmányi rend nagyobb összhangzatra hozatalára. A tanárok anyagi helyzetét illetőleg azt indítványozza, hogy a tanároknak számítsák be az illető gimnáziumnál eltöltött rendes és helyettes-tanári működését, a más hazai protestáns gimnáziumnál eltöltött szolgálati időnek háromnegyedrészt, az állami iskolánál töltött időnek kétharmadát. Ha ezt a közgyűlés el fogadja, nem kell majd kezdő embereket alkalmazni, s más pályáról elhivatottakkal experimentálni, hanem szívesen önnök majd bárhonnét a tanárok. Ezt a javaslatot *Hegedűs* Sándor indítványára, egyelőre levették a napirendről. A közgyűlés tudomásul vette a jogakadémiairól szóló jelentést, amelyet *Dr. Kovács* Pál terjesztett elő. Holnap folytatják a közgyűlést.

A reformátusok dunamelléki egyházkerülete ma délután 5 órakor egyházi értekezletet tartott *Szilassy* Aladár elnöklésével. Szóltárának és megelőző ima után az elnök röviden utalt az értekezlet hasznosságára, mire *Szűcs* Farkas teológiai tanár, az értekezlet első előadója, kiemelve a belemisszió üdvös voltát, az értekezlet elé a következő határozati javaslatot terjesztette:

Mondja ki határozatilag az egyházkerületi közgyűlés, hogy a belemissziói munkásság szervezésére és rendszeres gyakorlására kiváló gondot fordít. E végből:

1. Az összes gyülekezetek lelkipásztorainak melegen ajánlja, hogy az egyes belemissziói munkákat megindítani és azok gyakorlatát rendszeresen vezetni lelkipásztori kötelességüknek ismerjék s hogy különösen a konfirmált ifjúságot ifjúsági egyesületebe való tömörítés útján rendszeres vallásérkölesi gondozás alá vegyék.

2. Az összes gyülekezetek presbytereit és minden buzgóbb tagját felkéri az egyházkerületi közgyűlés, hogy lelkipásztorukat az ingadozó gyülekezeti tagok, különösen az ifjúság vallásérkölesi gondozására irányított munkásságában teljes buzgósággal támogatni igyekezzenek.

3. Az egyházkerületi közgyűlés hogy saját hatáskörükben a belemissziói tevékenység minden alkalmas eszközzel előmozdítsák s e végből minden egyházkerületi közgyűlés szervezen belemissziói bizottságot.

4. Az egyházkerületi közgyűlés a belemissziói munkásság iránítása végett tanácsadó hatáskörrel egy öttagu belemissziói bizottságot szervez.

Az értekezlet a javaslatot el fogadta és a kerületi közgyűlés elé fogja terjeszteni.

Ezután *Petri* Elek teológiai tanár tartott előadást *Protestáns igények és az 1848. XX. t.-cikk* címen, sürgetvén e törvény végrehajtását. Végül *Hamar* István teológiai tanár *Az iskolák és a protestantizmus* című értekezést olvasta fel. Mindkét előadást az értekezlet tetszéssel fogadta.

— **Csókért — börtön.** Ime az angol-boer háború egy epizódja, amelyet mint jellemzőt — habár apró betűvel — még a történelem is föl fog jegyezni. Mindössze csak arról van szó, hogy a Fokgyarmaton az angol katonai bíróság nyolc fiatal hölgyet törvény elé állított, amiért boer katonákat megcsókoltak. A nyolc közül hatot el is ítéltek egy-egy havi börtönre. Ime a névsoruk: *Marthe Brooks*, *Maria Hastings* (16 éves), *Marthe Klerk* (17 éves), *Ester Coetze* (17 éves), *Tynie Botha* (20 éves), *Van Heerden* (15 éves), *Baby Pretorius* (17 éves) és *Annie Hatting* (16 éves). Ezek a fiatal hölgyek az elragadtatás egy pillanatában elbeálltak a Maraisburgnál elhaladó boer kommandónak, s össze-vissza csókolták a rongyosruhájú, fáradt harcosokat. Egy Müller nevű rendőr jelentette fel őket, s hogy a bíróság neve se merüljön örök homályba: *Gillwald* kapitány mondta ki rájuk a kemény ítéletet. A szegény kis lányokat be fogják csukni, de ugyan mi haszna lesz ebből Angliának? Vagy talán Chamberlain ur azt hiszi, hogy a börtönből kijövet a lányok az ő arképét fogják megcsókolni?

— **Pestis Konstantinápolyban.** *Konstantinápoly*-ból jelentik, hogy ott újabbán hat pestiseset fordult elő. Galatában megbetegedett egy asszony és négy gyermeke. Az egyik gyermek már meg is halt. A *Messageres Martimes* egy pestises beteget szállított parira, akit most Pezabán kezelnek.

— **Király és trónkövetelő.** A párisi *Figaro* írja a következőket: Egészen bizonyos, hogy az angol királyi pár legközelebb Sandringhamban fogadja az orléansi herceget és a feleségét. Ez a fogadás alighanem befejezése annak a haragnak, amelyet a boerok mellett lelkesülő orléansi herceg keltett fel, amikor egészen őszintén kijelentette, hogy undorral tölti el az angoloknak a háborúban tanúsított magatartása. *Viktória* királynő még élt, amikor egy párisi élelap külön számot szentelt az angol-boer háborúnak és karrikaturákban, amelyek nagyon is alkalmasak voltak arra, hogy az angolok vérg sirtősként, muatta be, mennyire megelégedtek magukról az angolok és mint éri őket kudarc kudarera. A rajzolóknak, *Villette*-nek és *Viktória* királynőt nagyon bántották a képek, amelyek róla megjelentek. Ekkor történt, hogy az orléansi herceg levelet írt *Villette*-nek és elismerését fejezte ki neki a pompás képekért. Ez a levél nagy meglepetést keltett Londonban, ahol az orléansi herceg akkor tartózkodott. Ertésére adták, hogy távozzék az angol fővárosból, különben kiutasítják és a klubok, amelyeknek tagja volt, egymásután kilépésre szólították föl, azzal fenyegetőzve, hogy kigyólyozzák. A herceg el is távozott. Azóta jó idő telt el. *Viktória* királynő a halála előtt megbocsátott a hercegnek, akivel most ime kibékül az angol király is.

A kibékülés hűbneré másutt keresendő, mint ahol a *Figaro* keresi. Az orléansi herceg, igaz, boerbarát volt egykoron, de most megtért. Ellenben a francia sajtó és vele egész Franciaország boer barát ma is. Egy tekintet a francia lapokba s rögtön tisztában vagyunk vele, hogy az angolokat sehol sem sértegetik oly keservesen, mint Franciaországban. Az *Illustration* hétről-hétre nagy képeket hoz, amelyeken az angol katonák a legszánalmasabban szerepelnek. Ez természetesen ropantul kellemetlen *Edwárd* királynak. S haragját úgy érezteti a francia köztársasággal, hogy a köztársaság ellenségével, *Fülöp* orléansi herceggel, ismét familiáris viszonyt kezd. Ami bizonyára legkétségbe sem fogja visszatartani a francia írókat és rajzókat attól, hogy angolellenes ízgatásait folytassák.

— **Goldmann Emma hősködése.** *Goldmann* Emma, az izgága nemzetközi világmegváltó hölgy, csak az imént szabadult ki a dutyiból, amelybe az amerikai rendőrség zárta mint egyikét azoknak a népbolonditoknak, akik egy kis szíves jólátásért és feltűnési vágyból anarkhiát prédikálnak. Az izgága hölgy rögtön, mielőtt kiszabadult a börtönből, meg akarta ismételni azt az előadását, amely *Czolgoszban* az elnökiültség gondolatát érlelte meg. Az előadás előestéjén azonban *Harrison* polgármester fölhívta a rendőrséget, hogy akadályozza meg az előadás megtartását, s a jövőben egyáltalán ne engedje meg hogy *Goldmann* Emma bármily témáról is előadást tartson.

— **Michelangelo háza.** Rómában befejezéshez közeledik az az óriási emlékmű, amely *Viktor Emánuelnek*, a „haza atyjának” dicsőítésére épül immár egy évtized óta. Az emlékmű egyenest a via del Corso tengelyébe esik s egész kis városrészt kellett miatta lerombolni. Aldozatul esett a tér rendezésének a hatalmas palazzo *Torlonia* is, amely sok műkincset rejtett magában; ezek legjava Amerikába vándorolt. És áldozatul esett *Michelangelo* háza, műterme is. Igaz, hogy az utóbbiból most már alig maradt kövön s csak egy emléktábla bizonyította, hogy a hatalmas mester azon a helyen lakott. Mégis fájdalommal látják a műbarátok, hogy *Michelangelo* műhelye, ahol annyi csodamű készült, most már végképpen eltűnik Róma térképéről. Csak a két *Pétertemplom* és a *Vatikán* tanuskodnak ezentul arról, hogy a világ legnagyobb művésze Rómában is járt.

— **A bécsi halálos párbaj.** *Bécsből* jelentik, hogy *Löwenfeld* gyáros pertörzési kérvényt adott be a kabinetirohához. Azt kéri benne, hogy az uralkodó kegyelmi jogánál fogva szüntesse meg a halálos párbajból kitolyóan ellene megindított bünvádi eljárást.

— **Gyilkos hadifogoly.** A kölni haditörvényszék ma ítelt egy *Streng* nevű hadifogoly fölött, aki fél év előtt a jellegvárban lévő börtönben meggyilkolta egy fogolytársát s aztán öngyilkosságot akart elkövetni. A haditörvényszék fölmentette a gyilkos katonát, mert az orvosi vizsgálat megállapította, hogy *Streng* örültségi rohamban követte el a gyilkosságot.

— **Ad audiendum.** Nagy feltűnést keltő hír érkezik *Lemberg*-ből. Azt táviratozzák, hogy a cár Orosz-Lengyelország lakosságának harmadik legidősebb személyiségét *Spálába* rendelte, ahol kihallgatáson fogja őket fogadni. Hogy mi ennek a tömeges kihallgatásnak a célja, arról senki sem tud semmit.

— **Vérengző farkasosorda.** *Vieliczka* város határában, — mint *Vilnából* táviratozzák — szörnyű vérengzést vitt véghez egy farkasosorda. 23 földművest, köztük sok asszonyt és gyermeket megrohanak a farkasok és valamennyiüket szétmarcangolják.

— **A Nobe-díj — Krügeré.** Egy kopenhágai távirat szerint már elődött a Nobel-díj sorsa. A híres dinamitgyáros millióinak kamatait *Krügernek*, a délafrikai köztársaság ősz elnökének *ítélte oda* a nemzetek legkiválóbb tudósaiól megalakult bizottság, mert úgy találta, hogy a közelmúltban senki sem fáradozott, küzdött annyit a béke eszméjéért, mint a hazája sorsán kesergő nagy öreg. Hazánk és Ausztria képviselői tudvalevőleg *Suttner* bárónő megjutalmazását ajánlották és ezt a véleményüket bizonyára fenntartották *Krüger* ajánlásával szemben is. Hogy az angol d'legátusok nem szavaztak az öreg *Krügerre*, az meg éppen bizonyos, hiszen az angolok váltig azt hajtogatták, hogy *Krüger* maga idézte föl a háborút, amikor makacsul ellenezte, hogy a Transvaalban lakó angolok a boerokkal egyenlő jogokban részesüljenek. Ebben ugyan egy csepp igazság sines, de ehhez az ítélethez mégis sok szó fér. *Krüger* maga se vallotta magát soha a világbéke apostolának. A békét hirdeti ugyan oly szívóssággal és energiával, amely mindenkit bámulatra készít, de csak Dél-Afrika javára és azt is csak azért, mióta a hadiszerecsenő elfordult a boer foggyverektől. *Krüger* ma is a tisztességes béke apostola, mely visszaadja függetlenségét és szabadságát szerencsétlen országának. De bármiképpen gondolkozott is az öreg *Krüger*ről a krisztianiai bizottság, az ő ítélete újabb nemzetközi tiltakozás Anglia hatalmi terjeszkedése ellen.

— **Santos-Dumont és a százezer frankos díj.** Néhány másodpercen múlt, hogy Santos-Dumontnak a minap ki nem adták a Deutsch de la Meothé által kitűzött százezerfrankos díjat. A lelkesedés azonban olyan nagy volt Santos-Dumont mellett a hatásos produkcióért, hogy az emberek nem törődtek a negyvennégy másodperenyi különbséggel s a közvélemény a díj kiadásában nagy örömet találna. A döntésre hivatott bizottság azonban komolyan tanácskozni akar előbb s Santos-Dumont nagylelkűségét sem veheti figyelembe, amivel a díjat, ha megnyeri, jóelőre Páris szegényeinek ajándékozza. A bizottság egy-két nap alatt hozza meg a határozatot, amely elé annál nagyobb érdeklődéssel néznek a franciák, mert lapjaik is erősen kerdősködnak Santos-Dumont javát. — Egy éjjel érkezett távirat a következőket jelenti: A párisi katonai léghajós intézet igazgatója, *Renard* őrnagy, aki maga is két évtized óta dolgozik a kormányozható léghajó problémájának megoldásán, nem valami nagy elismeréssel nyilatkozik Santos Dumont sikeréről.

— **Léghajója nem jelent valami nagy vívmányt a mi légzőnkhoz képest.** — mondotta *Renard* — amelylyel 1884-ben megtettük a 10 kilométernyi utat *Neudontól Coublayig* és vissza, aztán *Neudontól Autenilig* is pompásan bevált légzőnk. Ez a távolság éppen olyan, mint *St. Cloudtól* az Eiffel toronyig. Az kétségtelen vívmánya Santos Dumontnak, hogy másodpercenként 7 méternyi utat tett meg, holott mi nem vittük többre 3 $\frac{1}{2}$ méternél. Ennek az a magyarázata, hogy Santos Dumont léghajójának a motorja sokkal hatalmasabb, mint volt a miénk. Santos Dumont kísérlete érdekes is, szép is, de nem rendkívüli.

— **A kiszabadult tigris.** *Esztorgomban* és környékén nagy izgalmat okoz az a tigris, amely egy menaszériából kiszabadult. Mint tudósítónk táviratozza, a tigris a parkányi részen több helyen felbukkant, az állatokat pusztítja s nagy rémületet okoz. *Esztorgomból kétszáz katonát*, Komáromból egy vadászcsapatot vezényeltek ki üldözésére.

— **Siemens betegsége.** Berlinből jelenti egy táviratunk, hogy dr. *Siemens* birodalmgyűlési képviselő betegsége aggasztó lett és a *katasztrófa kikerülhetetlen*. Siemens gyomorrákban szenved.

— **Iskola és pálinkamérés.** Az Arena-ut 54-ik számú ház olyan látványosság, amilyen még aligha kínálkozott a szemnek ezen a világon. A megnevezett házat semmiféle egzotikus építkezési mód nem teszi ilyen nevezetessé, kutyaszínű vagy egyéb hasonló mutatóvány sines benne, ez a ház egy volt bérház, amely nem régóta egy elemi iskolának ad hajlékot. De ebben a házba az iskolán kívül van még egy pálinkamérés is. Iskola és pálinkamérés egy tető alatt, ugy-e ez mégis csak nagy látványosság! És hogy jöhett létre ez az állapot? Ugy, hogy abból a házból, amikor a tanács kérte iskolának, a háziur mindenkit a kellő formalitások mellett kiköltöztetett, csak éppen a pálinkamérővel nem boldogult, az legalább májusig maradni akar jogánál fogva. A háziur erre kérte a tanácsot, hogy a pálinkamérő májusig benn maradhasson a házban. S a tanács ezt megengedte. Az iskola aztán megkezdte a működését, a gyerekek, többnyire munkások gyermekei, pedig jártak az iskolába. De jártak a — pálinkamérésre is. Sok szülő legalább panaszkodott, hogy a gyermekeik a krajoárkákat pálinkára költötték el, s nem is tanulhatnak rendszeren, mert nagy kíváncsisággal a pálinkamérőt felé fordítják figyelmüket, ahol eleven dolgok történnek. Szóval a szülők nagyon féltik a gyermekeiket, hogy rohamosan elromlanak er-

kölcsükben és kéri a tanácsot, hogy vagy iskola ne legyen abban a házban, ahol pálinkát mérnek, vagy pálinkát ne mérjenek ott, ahová az ő gyermekeiket minden szépre, jóra oktatják.

— **De svarte Christian.** A fekete *Keresztély*, így nevezik becézében a boerok egyik nagy hadvezérét, aki Bothával együtt új fordulatot adott volt a délafrikai szabadságharcnak akkor, amikor *Joubertnek*, az első hadvezérnek a halálával sokan azt hitték, hogy a boerok szerencsésillaga örökre letűnt. Am a fekete *Keresztély* még félelme-sőbb ellenségnek bizonyult, mint a milyen az elődje volt. Ő szervezte és vezette a háború második stádiumát. Az ő kitaratásának, vitézségének és stratégiai éleselműségének volt köszönhető, hogy az angolok, bármint dultak is Oranjanban és Transvaalban, nem bírták befejezni a hadjáratot és ma kevésbé remélhetik, mint valaha, a végleges diadalt. Most De Wetről is az a hír érkezik, hogy meghalt, mert már hosszabb idő óta nem hallani a működéséről semmit. Egy hamburgi táviratunk szerint Londonból a következőket jelentik:

De Wet néhány hónappal ezelőtt súlyosan megsebesült egy szétrobbanó gránát szilánkjaitól. Állapotát súlyosbította az, hogy a seb üszkösödött. Rövid szenvedés után De Wet meghalt.

Egy házi táviratunk jelentése szerint az ottani boer küldöttség nem kapott olyan hírt, mely a De Wet haláláról szóló jelentést alaposnak tűnethetné föl. A küldöttség tajai nem adnak hírt a halálhírnék és De Wet tétlenségét egészen más okoknak tulajdonítják.

— **Halálhírnék.** A fiatal újságírói nemzedéknek egy kedves, jólelkű és széptehetségű tagja, *Zilahi Béla* ma délelőtt elhunyt Abbáziában, ahol betegsége gyógyulást keresett. Fiatal élete tele volt reményre jogosító nemes törekvással, komoly ambícióval és mikor nagybeteg lett, akkor is azt hittük, hogy ettől a fiatalembertől még nagyon sokat szabad várni. Fádalom, Abbázia melege sem tudta megmenteni, és jó barátai, akik oly szeretetteljes kíváncsággal bucsuztak tőle, most már csak a ravatalon láthatják viszont. A korán elhunyt ifjában, *Zilahi Simon*, a Hírlapkiadók Szövetségének érdemes elnöke fiát gyászolja.

Bálint Margit, *Bálint Sándor* leánya 20-án meghalt. Az elhunytat kedden délután kísérik örök nyugalomra.

— **Az életmentő.** Ezt az utójelzőt bizvást megérdemi *Gyffling Vilmos* főhadnagy, akiről egy szomorú alkalomból írunk a minap. *Egy örült katona* című közleményünkben a főhadnagy, mint értesülünk, különben a tartós javulás útján van s már látogatásokat is fogadhat. Most hogy a kaszárnya örültjével szemben tanusított bátor fellépésével olyan kiszámíthatat an szerencsésnének vette az életét, a főhadnagy életéből még néhány esetet tudunk meg, amikor bátor fellépésével, aztán élete kockázatásával mások életét megmentette. Így tízenkét esztendővel ezelőtt a biztos vízbeüléstől mentett meg egy fiatalembert, aki most főhadnagy-bajtársa a 78-ik ezredben. Néhány évvel ezelőtt Boszniában két elalált szerbe akadt, majdnem holtra voltak már tagyva. Addig dörzsölte őket, amíg életre nem ébresztette őket. Pár hónappal ezelőtt egy könnyű kocsiba fогott két fő megbokrosodott a budai országúton. A kocsi nem tudta megékezni a lovakat s a kocsiiban ülők halálos rémülettel lesték sorsukat. Arra lovagolt véletlenül *Gyffling főhadnagy* sarkantyuba kapta paripáját, csakhamar a lovag elé került s az egyik gyepőlőszárat megragadva, a lovakat megállásra kényszerítette. A kocsiiban ülőknek az ijedségen kívül egyéb bajuk nem történt.

— **Házasság.** *Komcsy Gyula* tegnap kötött házasságot *Beregi Malvin* kisasszonnyal, *Beregi Miklós* hírlapíró társunk húgával Budapesten.

Lindner Bernát, a budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön részvénytársaság választottaiának főnöke, eljegyezte *Jovag Neumann Vilmos* kormánytanácsos, a *Fremdenblat* szerkesztőjének unokahúgát, *Schwarz Jenny* kisasszonyt Budapesten.

— **Lázadás a gyakorlótéren.** Varsóból táviratozzák a *Kölnische Zeitungnak*, hogy a mokotoveri gyakorlótéren egy ezred legénysége föllázadt a tisztjei ellen. Az elégedetlenségnek az volt az oka, hogy a katonaság többször is hiába tett panaszt a rossz élelemzés miatt. Ma a gyakorlótérrre érkezve, a legénység megtagadta az engedelmességet és néhány katona ráölt a tisztiek csoportjára. Egy tiszt meghalt.

— **Helyreigazítás.** Hétfői tárcánkat nem Maderából küldték, hanem Fokvárosból, ahol a hangulattal levél írója, mint egy híres angol kereskedelmi cég képviselője állandóan tartózkodik.

— **Gyilkos és öngyilkos matróz.** A danzigi temetőben egy irissen hantolt siron véres tragédia játszódott le ma. A *Sancta Barbarának* egy matróza, *Griebe* tüzmeister kikísérte a sirkertbe egy asszony-ismérését s annak leányát az asszony megboldogult férjének sírjához. Miközben az özvegy és leánya imádkoztak *Griebe* megtöltötte revolverét agyonlőtte a sírnál térdelő asszonyt és gyermekeit, aztán töbe lötte önmagát. Mind a hárman holtan terültek el a sír körül. A matróz véres tetének okát nem tudják.

— **Az új Somossy-mulató.** A Király-utcában a fővárosi igényekhez mért elsőrangú mulatóhely lesz. Az építési munkálatok már közlekednek a befejezéshez. Az igazgatóság a négy első hónapra a műsort már összeállította és különös gondot fordított arra, hogy kizárólag új és Budapesten még meg nem fordult művészek és specialitások lépjenek a közönség elé. Kivételt csupán *Carola Cecilia* tesz, aki régi igazgatójának megnyitói műsorából elő akart hiányozni. Az új mulatónak állandó magyar komikusai és magyar énekkara lesz. A december 1-én végbeműnyitő-előadás alkalmára *Heltai Jenő* verses előjátékot írt.

— **Rendőri hírek.** Az éjszaka két tüzeset volt a VII-ik kerületben. A Wesselőnyi-utca 11. számú házban egy szoba, a Nyár-utca 12. számú házban pedig egy fűrdőszoba gyuladt ki. A VII-ik kerületi őrség mindkettőt hamarosan eloltotta. — **Özvegy Szabó István** tegnap a Kápolna-utca 25-ik száma alatt hirtelen rosszul lett és meghalt. Ugyaníly módon halt meg *Markovics Sámuel* a Kisfaludy-utca 36. száma alatt. Mind a két holttestet a halál órákán megállapítása céljából az orvostani intézetbe szállították.

(x) Kérjünk mindenütt F. M. K. E. vagy E. K. E. gyűjtőt.

A soproni bankbukás.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Sopron, október 21.

A Soproni építő- és földhitelbank igazgatója kimondta már az ítéletet maga fölött, a nyaralója mellett vált meg az élettől, most már a halott igazgató visszaéléseiről beszélnek mindenütt ama társaságokban, ahol még nemrég nagy tekintély s föltétlen megbízhatóság környezte személyét. *Schladerer Alfréd* igazgatónak, mint már jelentettem, a felesége adta kezébe a revolvert. A boldogtalan asszony ezt leplezetlenül be is vallotta egy soproni újságírónak, akinek különben arról is nyilatkozott, hogy miként jutott tudomására férje sikkasztása.

— Szerdán éjszaka érkeztem haza a léngyomtól, Debreczentről — uymond *Schladerer* né — s a férjem behívott a szobájába. Rettenetesen fel volt indulva, azt mondta, hogy no most vége mindenek, meggy meghalni, öngyilkossá lesz...

— Miért? — kérdeztem.

— Gazember vagyok, — felelte. Loptam, sikkasztottam. Tönkretettem száz meg száz embert. Most kiderül minden, megyek a halálba.

— Es nem lehet jóvátenni?

— Nem lehet. Már késő; mindennek vége; isten veled, ne nehezeld rám...

— Édes Isten, — folytatta tovább *Schladerer* né — én vigasztaltam. Azt mondta, hogy hasztalan. Az erős ember összetörtén, sirva remegett a székében, aztán rámnézett:

— Hát veled mi lesz, édes feleségem? Jó lenne, ha elutaznál.

— En nem! Nem akarok, nem félek; ártatlan vagyok.

— Es nem gondolja, — kérdezte a hírlapíró, mielőtt még *Schladerer* öngyilkossága kitudódott, — hogy férje elutazott inkább, és nem ölte meg magát?

— Akármilyen kegyetlennek is tetsem ön előtt, azt kell mondanom, hogy ezt nem szeretném. Beestelenül élni... Ha öngyilkossá lesz, még van mentés: győnge volt, játszott, a játékszenvedély elragadta; ember volt, megtévelyedett. De ugy?... Pfüj, még az emléke sem lenne előttem szent. Szegény ember, mi ugysem értettük meg egymást soha. Ő üzletember volt, a pénz, a nyereség volt előtte a legszentebb; én a végső igazságokat kergettem, kutattam az élet forrásait és gondolkozó életet éltem. Azt mondta rólam: hóbortos vagyok. Oh, én nem voltam hóbortos, csak úgy filozofáltam, mint a szabad ember. En nem sikkasztottam, de vajjon nem vagyok-e azért én is hibás? Ha leereszkedett volna az ő szemvilágába, ha tördímed volna a dolgaival, akkor talán nem jutott volna idáig...

A vizsgálóbíró *Wrchowszki* és *Prohaszka* le tartóztatott bankhivatalnokokat ma hallgatta ki. A hamisításokat töredelmesen bevallották és kijelentették, hogy a mérlegvizsgálatnál csak a főkönyvi összegezéseket hasonlították össze a mérleg tételeivel. A felügyelők ennyivel melegekedtek, alaposabb vizsgáláiba soha sem bocsátkoztak. Egyszer a rendes felügyelők nem jelenhettek meg és *Schladerer* a két pöfélyűgyevő nevét önkényesen rányomatta a mérlegre, a mérlegvizsgálatra meg

sem hívta őket, mert tartott attól, hogy valamit észrevesznek. Szombaton ezek vagyonára is kiterjesztették a zárlatot, de mivel a tényállás kiderült, a zárlatot a bíróság feloldotta.

A rovasolás, amely tegnapelőtt kezdődött, szomorú tényeket derített ki. A pénztárak üresek, a letétek hiányzanak, nagy részét eladták, más részét elzálogosították. Schladerer igazgatóban az igazgatósági tagok föltétlenül megbíztak, olyannyira, hogy egyik körülbelül két hete 150.000 koronát vett föl a saját ingatlanára s ez összeget a banknak bocsátotta rendelkezésére, ennek az összegnek azonban nyoma sincsen. Az igazgatót mindenki jó módúknak hitte, holott régóta folyószámlás adósa volt a banknak; tartozása legutóbb 70.000 koronát tett ki. Lázás nyomozás folyik az iránt, hogy hova került a Schladerer által legutóbb összeharcolt mintegy 400.000 korona. Egy borkereskedő júliusban 150.000 korona jogos követelését érélyes föllépésével 12 óra alatt kapta meg tőle.

A vizsgálóbíró, az ügyész, a közjegyző, a tömeggondnok, a rendőrkapitány, a városi főszámvivő és a tisztí ügyész szakértők jelenlétében konstatálta este 7 órakor a bank helyiségében, hogy a Müller Paulin-féle egymillió koronás alapítványból 600.000 korona értékű 100 darab nagycenki cukorgyári részvény hiányzik. Schladerer a vinkulációt jelző városi pecsétet bélyeggel ragasztotta át és a részvényeket így adta zálogba.

A Lenk S. cég érdekeltége tudvalevőleg a legnagyobb. A híres soproni céggel, amelynek a napokban halt meg a feje, most tárgyalnak a budapesti és bécsi pénzüzetek. A cég ügyében a döntés holnapra várható. A státus szerint az aktívák 2,831.000, a passzívák 5,242.000 koronát tesznek ki. A Lenk-cég elkészítette a mérlegét, amely a következők:

Aktiva. 15 darab Első Magyar Általános Biztosító Társaság részvény (értékük 78.000 korona), 86 darab zinkfalvi cukorgyár-részvény (567.000 korona), 140 darab Bremsbergi Szénbánya-részvény (462.000 korona), 25 darab Soproni Sörgyár elsőbbségi részvény (5000 korona), sorsjegyek stb. (16.000 korona), összesen 1,128.000 korona értékben. Villa és ház Éberszögön (400.000 korona), ház a Várkerületen (300.000 korona), borkereskedés a követelésekkel együtt (500.000 korona), telek (40.000 korona), ház Bécsben 221.000 korona), ház Sopronban (90.000 korona), fűszerüzlet (125.000 korona), adósk (27.000 korona). **Az aktívák összege 2,831.000 korona.**

Passiva. A család és magánosok követelése (1,426.000 korona), a család követelése a cégnél leltébe helyezett értékekért (720.000 korona), egyéb követelések (3,096.000 korona). **A passzívák összege 5,242.000 korona.**

A követelések között vannak a következők: A Länderbank betétlétszáma: 100.000 korona, a Länderbank követelése Bremsbergi részvényekért: 87.000 korona, az Osztrák-Magyar Bank követelése: 101.000 korona. Ezenkívül még néhány takarékpénztárnak van követelése. A bukott bank elfogadvány-számlája e követelések közöttében 2-19 millió korona.

A bank letartóztatott főpénztárosa, *Wrchowszki Gyula*, állítólag eleinte nem részesedett Schladererrel. Utóbb azonban kártyázni kezdett és mondják, hogy nasivasin százezer koronát vesztett, volt idő, mikor nem volt este, hogy ezer forintot el ne vesztett volna. Az igazgatóság tagjai, a mellett, hogy a vagyonukat ők is elvesztik, egyébként is megcsínylik a könnyelmű bizalmukat. *Gebhardt József* polgármesternek valószínűleg le kell mondania hivataláról, mert ellene is bűnügy vizsgálatot rendeltek, hiába a védekezése, hogy öt év óta nem vett részt az igazgatósági üléseken. *Schladerer* igazgatósági elnöke volt a soproni villamos városi vasut részvénytársaságnak s alnöke a világi és erdőviteli részvénytársaságnak. Hogy ezek a vállalatok mennyivel érdekelték a banknál, nem tudni; csak a vizvezetési részvénytársaságról ismeretes, hogy összeköttetésben állott a bankkal. Erdekies, hogy *Vargha Gyula*, a m. kir. központi statisztikai hivatal jelenlegi igazgatója, a hazai pénzüzetekről írt és 1896-ban megjelent munkájában a soproni bankról azt írja, hogy ez az ország ama pénzüzete, mely váltó-tárcájának aránylag legnagyobb részét (96 százalékot) reszkomptba adja. Ez az adat azonban annak idején föl se tűnt pénzügyi körökben.

A mai napon *Zettl* Gusztáv gyárosnál készpénzben és értékpapírban 300.000 koronát foglaltak le. A bank passzívájával szemben most 400.000 korona az aktiva.

Musulino.

— Lombroso az elfogott banditavezérről. —

Budapest, október 21.

Az olyan rablóvezérről, akire vagy ezer katona és csendőr tartott éveket hajtvadászatot, elfogatása után nem lehet rögtön napirendre térni. Hogy elég érdekes alak aki nagyobb tanulmányra is érdemes, azt eléggé bizonyítja, hogy Lombroso a világhírű olasz tanár, aki különben is nagy buzgósággal foglalkozik a gonosztervek lelkületével, multjával, egész életük történetével, egy lapban elmondja Musolinoról is a véleményét. Először is azt a sajátos körülményt említi föl, hogy a zsványi olaszok el tudta kerülni a büntető igazságszolgáltatás kezét s ezért Kalábria lakosságának civilizáltságát föl vad állapotát okolja.

— Hiszen — ugymond — szülővárosának polgármestere is érdekelten dolgozott, ha csak közvetve is; meggyőzőbb bizonyosság ennél is, hogy néhány éve gombamódra támadtak Kalábrában a zsványi társulatok, amelyek mind Musolinót vallották védőjükné és előlüknek. Azonkívül Kalábrából terjed szét az egész országban a rengeteg tömeg regény, mese és költemény, amely mind Musolinót dicsőítette.

Majd így folytatja Lombroso:

— Az eddigelő ismeretes körülmények arra vallanak, hogy Musolino született gonoszterv. A bűnös hajlandóságokat ő családjától örökölte, az övéihez hasonló ösztönök jelentkeztek hughában és őcsésében; született gonoszterv Musolino, mert állati ösztönei gyermekkorában kitörték már; született gonoszterv annál a teljes öntudatlanságánál fogva, amelylyel elkövette, sőt megismételte a legsúlyosabb emberi bűntetteket, mások gyilkolását; született gonoszterv annál a kéjzérzetnél fogva, melylyel kortonykint tudta élvezetet lenni áldozatainak kínjaiban; született gonoszterv annál a vallásos rajongás-félténel fogva, amely elhitette vele, hogy a király, vagy a meggyőzőnk engedte meg neki, hogy leljje ellenségeit s annál a hiténél fogva is, hogy azt képzelt, Szent József nevében cselekszik ilyenkor és ez a szent oltalmazza büntetetei közben és után.

Nevezetes körülmény, hogy látomásai voltak s például Szent József egyszer álmában ígérte meg neki támogatását. Jólehet az alkalm is eléggé sarkalta büntetésekre az a valóság, hogy olyan szenvedélyesen üzte a vendégt, — mert gyilkosságai mind ebből folytak, rablás céljából soha — amelltt szél, hogy született gonoszterv volt. Bizonyosság rá, hogy Musolino epilepsziás ember, bár rohamok ritkán támadják meg, mert különben korábban került volna már az igazságszolgáltatás kezére. A *Született gonoszterv* című munkám második kötetében kimutattam, hogy a specialiter lelki epilepszia és a született bűnösség egyazon fának ágai és gyakran egyesülten fordulnak elő. A vallásos hallucináció, amely olyan gyakori az epilepsziásoknál, továbbá Musolino rendkívüli tevékenysége és bünteteteinek vadsága megannyi támogató körülmény.

Ami arckép kezembe került, azokból meg nem tudom állapítani Musolino arcán a bűnösök típusát. Musolino arca olyan, mint honfitársaié, a különbség tán csak annyi, hogy tekintetének nagyobb az élénksége és nagyobb benne az energia. De ezt a körülményt, amely ellentmond elméletemnek, rendkívüli intelligenciájával magyarázom, amely hatalmas izomerejével egyetemben (ez is a született gonosztervök sajátja) hathatósabb oltalmazója volt minden szentnél. Ez a bámu atos intelligencia sugallotta neki, hogy szeretők tartása veszedelmessé válhatik reá és ez bírta rá, hogy a nőkön kívül, tartózkodjék a bortól is, holott veleszületett ösztönei ellenállhatatlanul vonták Bacchus és Vénusz oltáraihoz.

Finom értelme fejlesztette ki annyira szimatát, hogy rögtön megérezte, mihelyest valamelyik cinkostársa áruláson törte a fejét. Ilyenkor azután bámulatos ügyességgel tudott menekülni mindig a kivetett háiból, vagy a már-már bizonyos börtöntől.

Kétségtelenül ez a fejlett értelme segítette abban is, hogy olyan kémrendszerrel tudta körülvenni magát, amely különb és megbízhatóbb volt az olasz diplomáciájánál is. Kémei segítségével nemcsak magát mentette meg sokszor a kormány üldözése elől, de állandóan megoltalmazva tartotta a falusi telkes gazdákat is rablás és gyilkosság ellen, úgy, hogy hatása alatt a Kalábrában elkövetett gonosztervek száma ötven százalékkal csökkent. Természetes, hogy a parasztnép, amely oltalmazóját tisztelte benne, hasonló ragaszkodással csüngött rajta s védelmébe vette,

amennyire telt föle, a kormány üldözései ellen. Sőt úgy hallik, petíciót is szándékoznak az országgyűlés elé terjeszteni amelyben Musolino szabadonbocsátását kéri majd. Ez is Musolino műve.

Az ő nagy intelligenciájával volt csak lehetséges akkora népszerűségre szert tenni, amely már a rajongással határos.

Ez a rajongás kétségtelenül megvan Kalábria népében, annyira, hogy hazájában a nép valósággal lesujtva fogadta elfogatásának híret és erősen panaszkodik kedvencének a balsorsán. Még a gyermekek is a bandita részen vannak s elragadtatással beszélnek arról az emberről, aki őket becözgette oyan sokszor és nekik anyai ajándékot adott. Mindenféle derék fiatal embernek tartják, akit csak az a sokat emlegetett igazságtalan ítélet tett banditavezérré.

Ennek a végzetes ítéletnek a története a következő. 1896-ban, amikor Musolino huszonegy éves volt favigással foglalkozott. Az eleven fiu faluról falura járt, mindenütt munkát keresve, hátán szerzőmálva, amelyektől kissé meggyörnyedve ment, Szülőhelyén, Santo-Stefanóban még él apja, két testvérével. Apjának gazdasága van. Egy este szülőhelyén szerelmet vallott egy leánynak, aki azonban visszautasította. A leány, aki a Zoccoli-családból való volt, elmondta fivéreinek, hogy Musolino tisztességtelen ajánlatot tett neki, de az emberek még se hiszik, hogy a leány igazat mondott volna, mert Musolino mindig mint valami szentről beszélt fölő. Néhány nappal később a Zoccoli-fiuk egy Rocco Mangiaruoco nevű emberrel megtámadták és a fején késekkel megsebesítették. Musolinot a sógora Filasto mentette ki a kezükből, rájuk lövén néhány sor revolverből. A dulakodásban Musolino elvesztette a kalapját.

Másnap hajnalban Zoccolik házatájékán fegyver dördült el és az elősiető emberek ott találták Zoccolit, kezében Musolino kalapjával. Ezt mondta:

— Musolino, vagy Filesto rám lőtt, amikor a házból kiléptem.

S a ház küszöbén meg is találták a golyót. Akadtak tanuk, akik Musolinora vallottak, befolyásoltatva a kalap által, amelyet az öreg Zoccoli megmutatott nekik, aztán Fava előljáró, aki egy választás miatt haragos volt Musolinonak, nagyon rossz bizonyítványt állított ki fölőle s mindezeknek következtében huszonegy esztendei fogházra ítélték Musolinot. Az ítélet felolvasása után Musolino véresre harapta az ajkát, s mialatt a csendőrök elhurcolták, fennhangon mondotta:

— Artatlant ítéltetek el. Huszonegy éves vagyok és most huszonegy esztendőre ítéltetek el, s ez megvetkettő. Imádkozzatok, hogy ott haljak meg a tömlőben, mielőtt ezt a kort elértem.

Aztán csakhamar kiszabadult, s megkezdte vérboszuját. Még két ember volt a listáján, hogy most elfogták.

A csendőrök tudvalevőleg véletlenül akadtak rá. Tulajdonképpen egy Olivetti nevű embert kerestek, aki Monteverde herceget meglopta és azután egy csendőrt agyonlőtt.

Musolinon elfogatása alkalmával barna nadrág, rövid vadászkalapot és fekete nemezkalapot, kezében esernyőt, és három ing volt rajta. Zsebében egy biciklista sipka, egy borotva, tör, egy darab kenyér, sajt, egy finom selvenzsebkendő, szivarok, kétszáznyolcvanöt líra és egy *Jézus Krisztus szenvedéséről* szóló könyv, amelyre ezt írta rá: *Ameddég ez nálam van, nem mulok ki erőszakos halállal.* Mikor megmotoszták, csak azt kérte, hogy a könyvet hagyják meg nála, mert ez az ő talizmánya. Találtak még nála egy levelet is, amelyet azonban nem volt alkalma elküldeni. A levél így hangzott:

Kedves testvérem! Itt küldök neked 25 lírát, szenteld a Madonnának. Tartozom ezzel egy barátomnak, de minthogy nincs alkalmam megfizetni, a szentnek okarom föláldozom.

Hogy Fiuméba akart menni, annak az lehet az oka, hogy ott él egy Santo-Stefánóból odaszármazott *Suraci* nevű család és ennek a családnak egyik leánya Musolino menyasszonya volt. Az olasz rendőrség már régebben gyanította, hogy Musolino Fiuméba akar menni és azért több titkos rendőrhügnök tartózkodott állandóan Fiumében és ellenőrizte az odaérkező összes hajókat és bárkákat. Vallomása szerint észrevétlenül akart kijutni Franciaországba, majd onnan Amerikába. Egy római lap szerint Musolino üldözésének és elfogatásának eddigi kitései előlrik az *egymillió lírát*. Fejére ötvenezer líra volt kitézve.

A börtönben nagyon egykedvűen viselkedik. Mikor a vizsgálóbíró legelőször ki akarta hallgatni, azt felelte, hogy *nincsen diszponáva* és nem hajlandó vallani később arra kérte a fogházigazgatót, hogy küldjön mellé egy foglyot, mert *emlékiratát* akarja lediktálni. Ezt a kérését azonban nem teljesítették. hanem egy őrt adtak melléje, akinek Musolino diktálta az élményeit.

Rómából jelentik, hogy *Giulitti belügyminiszter táviratlag fejezte ki elismerését a reggioni prefektusnak Musolino elfogatásáért és Doria börtönfelügyelőt Urbino-ba küldötte, hogy személyesen ügyeljen föl Musolinonak Reggionba való szállítására. Aquilana közseg tanácsában indítványt tett egyik közseg tanácsos, hogy emlékkövel jelöljék meg azt a helyet, ahol Musolinót elfogták.*

A kultura tündérmeséje.

— Armstrong és Orling találmánya. —

Budapest, október 21.

Egyelőre még a távirati híradásnak nélkülözhetetlen kelléke, a villamos drót rüpi szét Londonból azt a hírt, hogy ezentul minden elektrikus erőátvitel alkalmával teljesen fölöslegessé fog válni a villamos drót. A hozzánk is eljutott hír ugy szökött, hogy Orling és Armstrong mérnökök szenzációs fölfedezéssel gazdagították a haladó kulturát, mely nemcsak a drótvezetéknek, de még a Marconi-féle készüléknek mellőzéseivel is lehetővé fogja tenni a villamos erő átvitelét, nem csupán telegrafálás és telefonozás, hanem minden más elektrikus erőművelet céljaira. Ezáltal egy csapással meg volna oldva nem egy olyan probléma, mely már-már a lehetetlenségek között pihent. Ezáltal tetszés szerint kormányozhatóvá lesz a léghajó, mert legyőzöttnek tekinthető az eddigi legnagyobb akadály, mely abból állott, hogy aránylag könnyű súlyllyal bír és mégis nagy erőkielérésre képes villamos motorokat kellett volna elhelyezni a léggömbökön. Ez most fölöslegessé válik, mert az új találmány, amint hírlik, lehetővé teszi, hogy a léggömb villamos erejének motora a földön maradjon és a hatás mégis a gömbből induljon ki. Lehetővé válik a tenger hajóit és a vasúti sínkező mozdonyait távolról pontokból vezényelni, irányítani és hajtani. Könnyűvé lesz bármely házba, sodronybevezetés nélkül bevinni a villamos világítást és az egyéb formákban felszolgáló villamos erő. A tegnapielőtti kísérletezésről a jelenvolt szakférfiak és zsurnaliszták valóságos csodákat mesélnek. A villamos erőnek 500 méter távolságból való kisugárzása által sikerült mozgásba hozni egy oly torpedómodell kerekének mechanizmusát, mely egy árokban feneklett meg. Ugyanígy sikerült a telefonálás is és pedig mind a két rendbeli kísérlet, egy zsebhen hordható, kicsiny készülék segítségével.

Ugy adjuk a mesébe illő híresztelést, amint az ide érkezett. Hogy azonban a navítás vádjá ellen is mentesítsük magunkat, legalább annyit teszünk hozzá a kulturának e tündérmeséjéhez, hogy el fogjuk hinni e csodászerű dolgok láncolatának minden gyöngyszemét, mihelyt — cseppfolyóssá lesz a levegő és négyzögűsítve lesz a kör. Addig azonban kételkedni bátorokunk abban, hogy a felhők közt uszkáló léggömbök és a tengeren himbálózó hajók át lehessen vinni ezer és ezer lóerőnek megfelelő mozgató erőt, egy olyan villamos motorból, mely a zsebbe, sőt talán a mellényzsebbe is beletér.

A további vitakozást a szaktudósokra és az időre bizzuk s itt alább csak egy bécsi lap londoni munkatársának a tudósítását közöljük, aki főkereste Armstrong és Orling mérnököket kísérleti telepükön, amely Disraeli sirától negyedórnyira van Hugben-den mellett. A Londonból érkező tudósítás mindenekelőtt helyreigazítja a téves közlésekkel szemben, hogy az elektromos erőátvitelnél nem a levegő, hanem a tározottan a föld, vagy a víz a vezető. A tudósító tapasztalatai megerősítik azt az eddig is ismeretes hírt, hogy Armstrong és Orling mérnökök aránylag nagy távolságokra fény- és mozgás-jelenségeket tudnak előidézni elektromos erővel mindenféle vezeték nélkül, továbbá készülékükkel, amely teljesen különbözik a Marconi-féle készüléktől, sőt felulmolja azt a földben lévő elektromos energiát, táviratozásra és telefonozásra tudják felhasználni ugyancsak minden fém vagy bármely szilárd vezeték mellőzésével.

A tudományos részletekbe nem mehet bele, — mond a bécsi lap tudósítója, — mert inkább csak a szemléletre szorítkozhatott. A találmány egyik titka egy kis paládáscskában rejti, amely hátsóromszor akkora, mint egy szivarskatulya. Ugy látszik ennek a ládácskának van meg az az ereje, hogy az áramot, amely átmege rajta, rendkívüli mértékben megerősítse.

A feltalálók ezt nagyon könnyen szemléltető módon mutatják be. Egy üngöl voltos battria, amely feltűtet legkisebb izzólámpának adja az áramot, csak könnyű vörösszássa hozza a lámpa sodronyait. De ha az áram a titokzatos ládácskán megy keresztül, akkor a lámpáscskák olyan élénk világosságot terjesztenek, mintha csak negyven-voltos lenne a battria. Ennek a ládácskának, amelyben valami transformátornak kell lenni, az összes kísérleteknél fontos szerepe van.

Rendkívül érdekesek a mérnökök mutatóványai a drót nélküli való táviratozás terén. Az eljárás nagyon egyszerű. Egy sátorban, amelyben egy telegráf-billentyű van, rövid drót vezet a battriához. A drót átvonal a már említett ládácskán, aztán egy vasöblöpre csavarodik, amely ötszáz lépésnyire a ládácskától csucsával könnyedén a földbe van szurva. Egy másik sátorban egy Morse-apparatus van és az említett drótból, battriából, ládácskából és öblöpből álló berendezés.

Ha az első sátorban a billentyűt megnyomják, akkor a Morse-apparatus a papírszalagon a szokásos jeleket végzi. Az egyik vasöblötől a másikhoz az elektromos hatás mindenféle vezeték nélkül jut el. Ha aztán a billentyű helyébe a telefon beszélő-szerkezete kerül, s a Morse-apparatus helyett a hallgató-hagyó, akkor a táviratozásból telefonozás lesz.

Majd áttértek a mozgató műveletének a bemutatására. Egy vízzel telt árokban egy torpedó hosszúra nyúlt modellje látható, amelynek hátsó részében a kormány van. Távól egy sátorban a billentyű egy nyolc-voltos battriát és a titokzatos ládácskát köti össze. A billentyű és a torpedó között semmiféle drótvezeték nincs. Alig nyomják meg a billentyűt, máris megmozdul a kormány és lassan elindul a torpedó.

A legirappansabb mutatóvány az utolsó. Sátrunktól meglehetősen távolságban magas oszlopon egy izzólámpa van, amelytől rézdrót vezet le a földre. Előtünk a billentyű, de a billentyű és az oszlop között semmiféle vezeték. És a lámpa mégis reagál a billentyű legcsekélyebb érintésére.

A mérnökök pénzembereinek az eddigi kísérletek tízezer fontba kerültek. A kísérletek már öt év óta tartanak. Az Orling fiatal genialis svéd ember, aki a skandináv Edisonná válhatik. Az angol admirálisát már régebbi idő óta tárgyal a feltalálókkal.

Meghonosodott szavak.

Ezt olvassom:

„A közoktatási tanács felkérte Simonyi Zsigmondot, hogy válogasson össze vagy készíts olyan meghonosodott idegen szót, amely tájékoztassa a tanulót, hogy a meghonosodásnak mekkora mértékét kívánja a magyaros írásmóddhoz. A tanács azután majd eldönti, hogy elfogadható-e a Simonyi kétszáz meghonosodott szava. Amit így a tanács elfogad és a kultuszminisztérium jóváhagy, az lesz a hivatalosan meghonosodott szavak listája.

Még mielőtt a kiváló nyelvtudósunk hozzáfogna a munkához, hogy mindjárt meghonosodott szóval éljek: konkurenciót jelentek be. Bátorokom alább a társadalom egyes rétegei számára meghonosodott szavakat összeállítani. Mindenki betanulhatja a számára kiválogatott szavakat, s így Simonyinak kevesebb lesz a dolga.

Íme, mindjárt versben, ahogy a nyelvtanok szokták:

1. Diákok számára.

Pedellus, szekunda viviszekoái,
Professzor és protekció,
Index, direktor,
Rektor, prorektor,
Konzilium s abszolutorium,
Apellálás és minisztérium,
Stb.

2. Kártyások számára.

— Distichen. —

Kassza, tulétroa, trull, tuli, ultimo, essleaszékér-51,
Kontra, rekontra, s a szub, — tero és kvart meg a kvint.

3. Politikusok számára.

Fraternizálás és pozició,
Exigencia, oppozició,
Vitális, ideális és realis,
Krixmarine, kontraadmirális,
Büdészé, indemutás, immunitás,
Xamttonarchie, delegáció,
Klotür és az ultima ráció
Náció és kanonizáció,
Exekúció, legiszláció,
Obliqua és reeta ováció,
Anti- s szimpátia, oráció,
Renitens és intrazigens,
Intelligens és „unintelligens“
Stb.

4. Színházjárók számára.

Tenor, primadonna és szuffita,
Kulissza, kórus, kritika,
Premiér, repriz, intrika,
Direktor, gázsí, kuplé és orkeszter,
Repertoár, gardrob és gukker,

Habitűé, prosoeonium,
Szükszé és publikum.
Stb.

És így tovább.

—o.—

FŐVÁROS.

(*) A tél menend. A közlekedésügyi bizottság ma délután ülést tartott, Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnöklése mellett. A napirendterés előtt Fenyessy Adolf utalt arra, hogy a sertés-közvetítőhidat legközelebb át fogják adni a rendelkezésének és sem közút, sem közúti vasut hozzá létesítve nincs. Kérde, hogy a vasútépítés, hol akadt meg. A választ Piperkovics Bátor tanácsos adta meg, kiemelve, hogy a tanács és ügyosztály is mindent megtett a kérdés megoldására s csak az engedélyt várják a kormánytól, hogy a vasut azonnal építhető legyen. Egyéb-ként sürgős fölterjesztés fog a tanács ebben az ügyben a kormányhoz intézni.

Ehrlich G. Gusztáv az Erzsébet királyné-uti vasut kiépítését a külleki lakosok érdekében erőlyesen megsürgeti s kéri a tanácsot hogy a közúti vasutat szorítsa e vonal melletti kiépítésére.

Hariszi Jellinek Henrik vezérigazgató kijelenti, hogy a társaság a maga részéről mindent megtett az Erzsébet királyné-utvonall érdekében s mihelyt az engedélykirat birtokában lesz, a vasut építéséhez azonnal hozzá fog. (Helyeslés.)

Rupp Zsigmond a farkasréti temetői vonal miatt intéz kérdést. Piperkovics tanácsos kijelentette, hogy az építés megindítása rövid időre várható.

Dr. Kiss József megsürgette a kobánya-rákossalvali összeköttetést, amire Jellinek vezérigazgató kijelenti, hogy a tervek már rég a hatóságknál vannak és a társaság részéről mulasztás e tekintetben nem történt.

A budapesti közúti vaspálya-társaság menetrendjét az ügyosztályi javaslata szerint állapították meg s ehhez képest a Kálvin-tér—városiigeti vonalon a vonatokat szaporították. E relációra nézve elfogadták Ehrlich G. Gusztávnak azt az indítványát, hogy a kocsik ezentul a Csömör-ut—Aréna-ut érintésével közlekedjenek a városligetbe. ami a VII. és IX. kerületek igényeinek jobban megfeleli.

A körforgalmi menetrendet Csillag Benőnek azzal a módosításával fogadták el, hogy az első vonatok reggel 6 órakor, az utolsók este 10 órakor közlekedjenek s azonkívül a budai közönség érdekében este 11 órakor egy külön színházi vonat közlekedjék.

A bizottság lényegtelen változtatásokkal elfogadta a városi villamos vasut, a Ferenc József földalatti vasut a budapest-úpest-rákospalotai vasut és a budai kocsik villami vasut téli menetrend tervezetét.

Az utolsó kocsik elindulását jelző lámpák felállítására tárgyalva elfogadta a bizottság a városi villamosvasut-társaság részéről ajánlott módot s felhívják mind a két közúti vaspálya-társaságot, hogy a jelző-táblákat a mérnöki hivatal közbenjöttével állítsák fel. Az omnibusz-társaságnak az idén is megengedi a bizottság, hogy a köztemetőkhez kocsikat járathasson halottak napján, de kiköti, hogy a farkasréti temetőhöz is küldjön kocsit. Megengedte a bizottság ugyan-csak az omnibusz-társaságnak, hogy a Kerepesi-uti Modern-Mulatótól éjjel kocsikat járasson a budai Krisztina-térre.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** A Zeneakadémia hangversenye. Az Országos Magyar Zeneakadémián ma kezdődött a nyilvános hangversenyek sora. Első hangversenyét kegyeleto jelölül Liszt Ferenc emlékének szentelte, a nagy mester és a volt elnök születése évfordulójának estjén. Liszt műveiből állott a műsor. Csak Schubert e-dur vonós ötöse volt idegen szám; de a bájos, gyönyörű munka jól illett Liszt szebbnél-szebb művei közé. Előzőnek Bartók Béla (Thomán tanítványa) zongorázta Liszt h-moll szonátáját, acóles, meglepően fejlett technikával. Ez a fiatal ember két év óta rendkívüli módon izmosodott. Másfél évvel ezelőt olyan gyöngye lábón állott a szervezete, hogy az orvosok Meránba küldték, nehogy a rideg tél Budapesten megártson neki. És most úgy mennydörög a zongorán, mint egy kis Jupiter. Tény hogy ma senki sincs az Akadémia zongorás növendékei közt, aki több sikerrel vágta Dohnányi nyomában. — A 137-ik szoltárt Koessler János vezetése mellett Durigo Ilona, Köszegi Sándor, Revere Gyula és Kovács Deszö közreműködésével az Akadémia énekkara adta elő. Komoly, preciz, kitűnő volt, mint minden, amit Koessler János dirigál. Hubay Jenő szintén kitűntette magát az akadémiai zenekar élén. A vonós zenekarra irt Angelus lágyan, szépen, gyöngéd kelemmel hangzott ebben a finom előadásban. A Mignon-dalú Lázár Amália kisasszony énekelte és a 12-ik számú magyar rapszódia Detschky Károly zongorázta. Schubert vonós ötösének I. és II. tételét Sabathiel Rezső, Aniss Aladár, Köszegi Sándor, Son

Henrik és Richter István mutatták be sok lendülettel. Nagy közönség tapsolt a buzgó növendékeknek és tanároknak az Akadémia mai megnyitóján hangversenyén.

**** Az Operaházban** holnap, kedden az előre hirdetett *Lammermoori Lucia* előadása P. Bianchi B. még olyton tartó betegsége miatt a jövő hétre marad s helyette *Hungári László* kerül színe (bérletfolyam 114. sz.). A jobb szerepeket B. Pevny L., Szilágyi Gy. Payer, Fertis, Broulik, Ney D., Kertész, Szendrői, Mihályi és Kárpát játsszák.

**** A Népszínház bemutatója.** A Népszínházban pénteken, e hónap 25-ikén lesz a bemutatója ifj. Bokor József *Rolli és Rolland* című énekes bohózatának a női főszerepben Fedák Sáriával. A jelmezvesztő főpróbát a bemutató előtt való napon, csütörtökön délelőtt tíz órakor tartják meg. Ez lesz az ideai premiére-bérlésben a harmadik ujdonság.

**** Jókainé a színpadon.** Jókainé Nagy Bella asszony, akinek művészi vendégkörútjával már bőven foglalkoztunk, a pozsonyi Városi Színházban fogja megkezdeni vendégjátékait, ahol három estén fog játszani és pedig *Dumas* színművében *A baqadai hercegnő*-ben, *Jókai Mór Dalma* című drámájában és *Voss Rikárd Éva grófnő* című színművében. A művésznőnek ez a repertoire-ja, valószínűleg még egy negyedik nagyszabású drámai szereppel, az *Othlon* Magdájával fog kibővíteni, amelyet szintén betanult. Jókainénak óriási érdeklődéssel vár pozsonyi vendég szereplése november 4-ikén, 6-ikén és 7-ikén lesz s közvetlenül utána valószínűleg Győrben lép fel két estén, november 11-ikén és 12-ikén. Az előbbkelő vidéki igazgatók meghívásai közül a művésznő oddig *Somogyi Károlynak*, a *nagyváradi Színház* és *Szendrey Mihálynak*, a *kassai Nemzeti Színház* igazgatójának a meghívását fogadta el s ezen a két színpadon november 20-ika után fog fellépni. Azzal a hírrel szemben, hogy a művésznőt vidéki körútjában Jókai is el fogja kísérni, fel vagyunk hatalmazva annak a kijelentésére, hogy bár a korszerű író a legnagyobb örömmel egyezett bele abba, hogy ifju felesége bemutassa művészi tehetségét a közönségnek, az ifju művésznő már csak azért sem egyeztett bele abba, hogy nagynevű férje körútjában kísérje, mert itt egy teljesen önálló művészi vállalkozásáról van szó.

**** Tristán és Izolda az Operában.** A M. kir. Opera igazgatósága november 3-ikára tűzte ki *Wagner* Rikárd *Tristán és Izolda* című operájának a bemutatóját.

**** A Népszínház nyugdíjintézete.** A Népszínház nyugdíjintézete ma délután négy órakor tartotta meg évi rendes közgyűlését a Népszínház színpadán az intézet buzgó elnökének Méro János kir. tanácsosnak elnöklete alatt a tagok élénk érdeklődése mellett. Az elnök lelkes megnyitói beszédében kiemelte azokat az anyagi nehézségeket, amelyekkel az intézetnek meg kell küzdenie, nagyobb adomány a letöltött évtizedben csak kettő érkezett, nevezetesen a főváros tanácsa 5000 koronát adományozott az intézetnek, Kléh István udvari tanácsa, a Népszínházi Bizottság végrehajtó-bizottságának elnöke pedig, ki a Népszínházon kívül a nyugdíjintézet ügyeit is a megalapítás óta mindenkor meleg érdeklődéssel kíséri, 2000 koronát küldött a nyugdíjintézet céljára. A közgyűlés az elnök indítványára a nemes elkü adakozóknak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz. Vidor Pál főpénztáros tette meg ezután jelentését, amely szerint a nyugdíjintézet összes vagyona 352.754 korona, vagyonszáporulat 33.342 korona; nyugdíjra folyósítottat 18.624 korona, segélyezésre pedig 1807 korona 50 fillér. Az intézetnek 139 rendes tagja van. Az ülés az elnök intézésével ért véget.

**** Betekintés a világegyetem csodáiba.** Az *Uránia-Színházban* ma este kezdte meg vendég szereplését a svájci ismeretterjesztő társaság képviselője: Müller György. Első előadását a csillagászat köréből választotta. Kezdi a szerző az ókori népek világegyeteneinek ismertetésével és ezekből vezeti le a mai modern csillagászat tanait. Röviden jellemzi a bolygókat; a Napnak és a Holdnak már több időt szentel. Mindenütt ismerteti az égi testek mozgását is, nemcsak szóval, de mozgóképekkel is. Az üstökösök, a meteorok és az állócsillagok világát szinte csak érinti, fogalmat azonban még így is nyújt az egész világegyetemről és ennek roppant arányairól. A csillagászati előadást követte a vándorképtár, amit a művésztársaság részére alakult müncheni egyesület *Lenbach* tanárral az élen küld országáról-országra. Alt, Thumann, Moretti, Martinielli, Veyrich, Piloty, Déry, Gebhardt, Le Roux, Courten, Rieger, Zimmermann és más kiváló akadémikus festőművészeket mutatta be rövid pár szóból álló magyarázat kíséretében. A képek közt ott volt *Kossuth* Lajosnak képmása is, amit állítólag ifjabb *Lenbach* festett volna. A vendég szereplés első estéjéről határozott sikert jelenthetünk. Végignézte az előadást *Wlassics* miniszter is.

**** Hírek a Népszínházról.** A Népszínház operett-személyzete most *Planquette* Róbert *Cornélius herceg* és a *Rip van Winkle* hírneves szerzője *Teréz kapitány* (Captain Therese) című új operettjének a betanulásával foglalkozik. Az operett címszerepét *Kury* Klára fogja játszani. *Béldi Izor* és *Fejér Jenő* *Katalin* című nagy operettje tegnap ismét teljesen zsúfolt ház előtt került színe. Az előadás egészen premiéreszerű

volt; a közönség majdnem minden énekszámot megismételtetett és sokat tapsolt *Semsey* Mariskának, a *Népszínház* vendégének, ki Katalin szerepében minden este újabb sikert arat, *Kury* Klára Germainének, a művésznő ez egyik legbájosabb alakításának, ugyancsak *Kápolnai Irén* főszereplésének, melyet minden előadásban megújratatnak. A *Katalin* e héten keddre, szerdára és csütörtökre van kitűzve s eléri tizenötödik előadását.

**** Hegyi Aranka betegsége.** *Hegyi Aranka*-nak, a *Népszínház* illusztris művésznőjének egészségi állapotában határozott javulás állott be. Az utóbbi napokban riasztó hírek is keltek szárnyra a nagy művésznő állapotáról, de ezek a hírek erősen túlzottak voltak és komoly alappjuk, Istennek hála, nem volt. A művésznő szemérlő ma a köztét is levették s orvosa reményli, hogy néhány nap múlva az ágyat elhagyhatja és rövid időn a színpadra is visszatérhet. A művésznő állapota iránt az egész fővárosban olyan óriási érdeklődés nyilvánul, hogy barátai és művésztársai tisztelői naposszart valóságos megostromolják lakását. A beteghez, természetesen, csak a művésznőhöz legközelebb álló ismerősöket bocsátják be.

**** A Népszínház bérléte.** A *Népszínház* új bérlétének a kérdésében időről-időre a jól értesültség látszatával bíró különféle hírek látnak napvilágot. A való tényállás azonban az, hogy a *Népszínházi Bizottság* eddig egyáltalában nem foglalkozott ezzel a kérdéssel. A bizottság a legközelebbi ülésén fog először foglalkozni az új bérléssel és pedig legelőször dönteni fog abban az évi kérdésben, vajjon *meghosszabbítsa-e a mostani bérlő szerződését további öt évtizedre*, vagy pedig *nyilvános pályázatot* hirdessen-e a színházra. Abban az esetben, ha a bizottság a nyilvános pályázat mellett döntene, ennek feltételeit decemberben fogják kiírni és a pályázatot márciusban döntenek el. Hogy a színházra kik a komoly pályázók, erre nézve eddig csak merő kombinációk járják. A kardinális kérdésben azonban, hogy kiírják-e a pályázatot, vagy sem, a bizottság már a legközelebbi jövőben fog dönteni.

**** Hírek a Kisfaludy-Színházról.** A Kisfaludy-Színházban holnap, kedden, az óbudai magyar királyi dohánygyár munkásai rendezik második előadásukat; színe kerül a *Parasztkisasszony* *Ferczik* Árpád jeles népszínműve. Csütörtökön *Rubi Ilonka*, *Leboda* Ferenc és *Mihina* Rezső vendégfellépésével a *Válás után* adják. — A Kisfaludy-Színház igazgatósága elalgatta előadásra *Pásztor Odönnek* *Az áldozat* című dramolettjét.

**** A Magyar Színház ujdonsága.** A *Magyar Színház* legközelebbi ujdonsága, mint már említettük, *Ziehrernek* *A svihákok* című nagysikerű operettje lesz a jobb női szerepekben *Szojer* Ilonával, *Ledófsky* Gizellával és *Margó* Zelmával. Az operettnek, mint értesülünk a jövő hét során lesz a bemutatója.

**** Vidéki színezet.** *Halasy Béla* jól szervezett színtársulata jelenleg *Losoncban* működik. A direktor, akinek a művészetét a főváros közönsége jól ismeri, lelkes ambícióval mutatja be sorra a budapesti színház ujdonságait és minden tekintetben hívón áll, pompásan összehívó előadásokat rendez. Tegnap nagy sikerrel adták *A babát*. Lancelotti szerepében dískrétt alakításával és szép énekelé H. *Serfőzy* Etel gvarapította sikereit. A címszerepét *Végh* Gizella üde bájjal és temperamentummal játszotta. A szép előadásban még *Halasy Béla*, *Juhász* Sándor, *Nagy Jenő*, *Juhász* Fehér Erzsébet, *Haraszti Mici*, *Országh* Bertalan és *Szénázy* vetek részt. *A bor* premiérezése készül most a társulat, amelyet különben az igazgató most új tagokkal egészít ki.

**** A Theatre Français — oppozitólóban.** Ismeretes hogy *Legyues* francia közoktatásügyi miniszter egy rendeletével megszüntette a párisi *Theatre Français* híres olvasó-bizottságát, amely eddig a színházhoz benyújtott darabok sorsa fölött döntött s ezt a fontos jogot a színház igazgatója, *Jules Claretie* kezébe tette le. Az igazgató nyomban élt is ezzel a joggal és elfogadta *Octave Mirbeau* *Les affaires font les affaires* című színművét melyet az olvasó-bizottság csak feltételeken fogadott el előadásra. Az olvasó-bizottság tagjai, akik a *Theatre Français* előző tagjai, mint egy párisi távirat jelenti, nem nyugosznak bele némán tradíciós joguk megszüntetésébe és agitációkat indítottak, melynek célja a rendelet visszavonása. Tiltakozást adtak ki a bizottság megszüntetése ellen, melyet a *Theatre Français* összes tagjai aláírtak s amely — aligha fog valamit használni, minthogy *Legyues* miniszter, tudvalólag, a minisztertanács határozatából bocsátotta ki rendeletét.

MŰVÉSZET.

□ **Elíte-napok a Nemzeti Szalonban.** A Nemzeti Szalon igazgatósága legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a külföldi művész-egyesületek mintájára kiállításai alatt ugynevezett *élite-napokat* állapít meg, melyeken a belépő-díjat a rendes 50 fillérről 1 koronára emeli fel. E napokon azonban minden látogató egy ingyen sorsjegyet kap, melylyel az év végén megjelentő sorsoláson ki-ki értékes műtárgyat nyerhet. Ily napok lesznek minden hét szerdájá és szombatja, Holnapután,

szerdán már megkapja az ingyen sorsjegyet minden 1 koronát fizető látogató. A sorsjegyekből befolyó összeget műtárgyak vásárlására fordítja a Szalon.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A Magyar Tudományos Akadémia III. osztálya** ma délután *Than* Károly elnöke alatt ülést tartott, amelyen első sorban *Daday* Jenő 1. tag értekezett, ismertetve azokat a patagóniai édesvízi mikroszkopiai állatokat, melyeket *Silverstri* Filippó 1899—1900 években gyűjtött és feldolgozása az előadónak küldött. Utána *Than* Károly terjesztette elő *Korda* Dezsőnek az elektromos kimenetben előállítható kristályos kémvegyületekről szóló dolgozatát és *Kaleisinsky* Sándornak, a kir. földtani intézet fővegyésznének „A szovátai meleg és forró konyhasós tavakról” szóló tanulmányát. Végül *Krenner* József mutatta be *Melezer* Gézának, „A korund kristálytani és optikai ismeretéhez” című dolgozatát.

○ **Ókori Lexikon.** A *Petz* Vilmos szerkesztésében megjelenő *Ókori Lexikon* kiadta a 13-dik füzetét, amely a *Földrajztól Hadrianusig* terjedő cikkeket tartalmazza, köztük a *Germisara* és *Gerulata* című hungarikumokat. A füzetet 15 ábra díszíti, melyek közül 6 hungarikum. A füzet ára 1 korona. Kiadja a Franklin-Társulat.

○ **Magánjog-politikai tanulmányok** címen dr. *Meszlény* Ariur, ügyvéd a budapesti törvényszék-nél, 224 oldalra terjedő könyvet írt, mely jogász-körökön túl is érdeklődésre tarthat számot. Szerző abból indul ki, hogy a magánjog feladata a mindennapi gazdasági és társadalmi viszonyok rendezése s hogy ezért a magánjogi szabályok ilyen vagy amolyan voltak nagy befolyása van a társadalmi élet fejlődésére. Amikor tehát magánjogi törvényt alkotunk, figyelembe kell vennünk nemcsak azt, hogy a megalkotandó törvény minden egyes intézkedésének milyen várható hatása lesz azokra az egyes esetekre, amelyekre ez az intézkedés szól, hanem alaposan kell tanulmányoznunk azokat a várható hatásokat is, melyeket ez az intézkedés az egész társadalomra, vagy annak egyes osztályaira fog gyakorolni. A modern magánjogi törvény ezért nem lehet *individualizáltus*, hanem annak *szociálisnak* kell lennie; ami pedig csak úgy lehet, ha a törvényhozó a törvényt megalkotása előtt tisztában van azzal, hogy a társadalmi erőviszonyok mily egyensulya az, melyen a törvényt felépíteni kívánja. Szerző érdekesen rajzolja meg azta fejlődést, melynek folyamán a magánjog az egyének jogából a társadalmi osztályok jogává lett, s eladattá teszi a magánjognak az összes gazdasági erőforrások kello ápolását, mely ápolás mértéke éppen az a szociális alap, melyen a törvénynek fel kell épülnie. Ebből az alapból kiindulva vizsgálja sorra a magánjog intézményeit a társadalmi és kivált gazdasági szükségletek szempontjából és bírálja — sokszor élesen — úgy a jelenleg létező magánjogi rendet, mint a polgári törvénykönyv első tervezetnek vonatkozó intézkedéseit, mely tervezet az igazságügy-minisztérium kebelében működő kodifikáló bizottság tagjainak szerkesztésében nemrég jelent meg. *Bevezető tanulmánya* után a nem vagyoni érdekek jogi védelmére, a magánjog hatásait a vagyoni megosztására a hitelező pozícióját a tervezetben, mezőgazdasági politikánk viszonyát a magánjoghoz, végül pedig a szolgálta ált szerződés szociális vonatkozásait tárgyalja széles gazdaságpolitikai alapon a külföldi irodalom és a hazai statisztika eddig jogi fejtegetésekben igen gyéren felhasználva anyagának gondos feldolgozása mellett. A könyvet *Poltzer* Zsigmond és fia adta ki. Ára 5 korona. Dr. J. J.

SPORT.

○ **Az Ausztria-díjhoz.** A tegnapi előző Ausztria-díj, mint már megírtuk, azzal a szenzációs eredménnyel végződött, hogy a németországi *Edgardo* állítólagos nekilovaglás miatt diszkvalifikáltak. Az egész diszkvalifikációs ügyet melyet különbözőképpen kommentáltak sportkörökben, rejtélyessé teszi, hogy az óvást nem is a másodiknak beérkezett ló jockeyja emelte, hanem a helyezetlenül szaladt *Kamorosan* lovasa, a nem egészen jó oldalról ismeretes *Barker*. Minthogy *Edgardo* lovasa a cél után kénytelen volt leszállni teljesen megsántult lováról, az óvást a lóval való leszállás és nekilovaglás miatt emelték; az előbbi ok fölött azonban napirendre tértek s nekilovaglás miatt diszkvalifikáltak egy olyan lovat, mely a *startól* a célig bevezetett. A diszkvalifikálás után *Bleichröder* berlini bankár *Edgardo* gazdájá azonnal elhagyta a versenyeret. A német sajtó alkalmasint érdeméhez képest fogja méltatni a különös ügyet, melynek érdekességét az is növeli, hogy a bécsi versenyigazgatóság doping-vizsgálatot is tartott a nyerő ló ellen, hogy trainerje, az amerikai *Forster* nem adott-e a lónak a verseny előtt tiltott izgató szereket; ez a gyanu azonban alaptalannak bizonyult.

Más oldalról azt erősítetik, hogy *Edgardonak* csakugyan izgató szert fecskendeztek be és e miatt diszkvalifikáltak. Zsókkéja, a *Forster* amerikai trainer-rel összejátszó *Röss* versenykörében persze tilos módon a természetesnél nagyobb futóképességre akarta bírni. Állítólag, mikor *Röss* leszállt a lórol, egy állatgye-

reknek a kezébe nyomta a kis feocsendőt. És ez a befecskenedezés volna is az igazi oka a diszkvalifikálásnak. A győztesnek deklarált *Liubar Herbert Reeves* istállójában van, mely Baltazzi Arisztid és gróf Trautmansdorff lovait is idomítja, és Wiener Welten lovagot vallja gazdájának.

Bécsi löversenyek. Az Ausztria-díj után erőset sülyed ugyan a freudenau meeting nivója, de azért a hoi nap program mégis feltűnően élénk s a legkisebb versenyért is olyan lőtömeg konkurrálhat, amilyennel csak a szezon derekán találkozunk. A legérdekesebb verseny a 10.000 koronás nagy bécsi akadályverseny, melyben 6400 méterre találkoznak legkitartóbb steplereink. A résztvevők közül klassziszra kimagaslak *Felleg II.*, *Avar II.* és *Baltavár*, ő mellettük alig van más lónak komoly kilátása a győzelemre. Nincs kizárva, hogy most a hosszabb distancióknál rovaonhat vesz a *Taxis-Auersperg*-istálló crackjén a kitaró *Avar II.* Mint minden évben, most is szép futás lesz a *Primás II.* verseny, ha az első klassziszból más nem is szerepel a programon, mint *Mindegy.* A jelentékeny teherdifferencia kiegyenlíti az ő chanceát *Perlass* és *Durban* kilátásaival, melyektől jó futás várható. Még csak a 3000 koronás októberi verseny lesz érdekes, különösen akkor, ha találkozik startjánál a legutóbb rendkívül megjavult első klasszisz négy éves, *Malice* és *Quóta*. Mind a kettő teljében van most futó-talentu-mának, de azt hisszük, hogy a nagyobb klasszist a két ló között *Malice* képviseli. A tipeket holnapra itt adjuk:

- I. *Windsor*—*Csillag*.
- II. *Adoma*—*Takaras*.
- III. *Mindegy*—*Perlass*.
- VII. *Minta*—*Liditrip*.
- VI. *Sistai*—*Anecote*.
- V. *Felleg II.*—*Avar II.*
- IV. *Malice*—*Quóta*.

***. A bécsi löversenyek eredményéről** — minden más orgánomtól megelőzve — ezuttal is a Telefon Hírmondó útján értesülhet a fővárosi sportközönség, mert a Telefon Hírmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentései alapján már a kora délutáni órákban részletes tudósítást olvastat fel két-futamoknál a versenyek eredményeiről. Minden versenyeredmény felolvasására kétszeres riadójellet hívja fel az előfizetők figyelmét a beszélő-újság szerkesztősége.

TÖRVÉNYSZEK.

§§ Az országos ügyvédygyűlés. Az országos ügyvédygyűlés állandó választmányra erősen munkálkodik az országos ügyvédygyűlés előkészítésén. A gyűlést a jövő hónap 24., 25. és 26-ik napján tartják meg a budapesti ügyvédyi kamara helyiségeiben. A tagsági díj 5 korona. Jelentkezni a tagsági díj egy szerű beküldésével is lehet *Novák Sándor* pénztárosnál a Sándor-utca 2-ik száma alatt vagy a budapesti ügyvédyi kamara irodájában kitett aláírási íven.

§§ Az adóvégrehajtó büne. *Kőesi József* kőbányai adóvégrehajtó hivatali sikkasztás büntette miatt állott ma törvényt. Nem nagy bűn terheli a lelkét, egy-két kisebb adóttétel kallódott el a kezén. De elvesztett a nyugtakönyv is. A törvénytörés, mely ma ítélt fölötte, csak *nyolc napi* fogházra ítélte, miután sikkasztás vétségében mondta ki bűnösnek.

§§ A nevelőnökövételése. Hetven korona erejéig egzekválni akarta *Politzer Mór* ügynököt *Gabriel István* végrehajtó és *Wuch Alajos* adóbiztos. Velük ment *Zeriner Renée* nevelőnökö is, akinek *Politzer* a hetven koronával tartozott. Az ügynök nagy haraggal fogadta a nem éppen örvendetes vendégeket, s előbb a nevelőnököt, azután a végrehajtót szidalmazta. Az adóbiztos már rendőrré indult, de *Politzer* a kilincse tette a kezét, s visszalökte a biztost a szobába.

— Ide rendőrt nem hívhat senki, inkább foglaljanak!

Meg is történt a foglalás, de a végrehajtó később ísijelentette *Politzert* hatóság elleni erőszak büntetéseért. A tárgyalás ma folyt le Szabó bíró elnöklésével. A tanuk eltérően vallottak, a vádlott pedig tagadott. A törvénytörés a vádlottat csupán a hatóság elleni kihágásban mondta ki bűnösnek s ezért dr. *Fried Vilmos* védelmének meghallgatása után husz korona pénzbüntetésre ítélte. A vádlott és védője megnyugodott az ítéletben.

Nyilttér.

Társ kerestetik

egy fehér márvány- és granitkőbányának folytatélagos kihazsnálására és esetleges kihazsnaberesítésére. Bővebb felvilágosítást nyujt

Kassian Sándor

körjegyző

Királybánya-Toplica, u. p. Vajda-Burjad

Erzsébetvárosi Népbank mint szövetkezet

VII. Csömöri-ut 6.

Kölesönt nyujt kereskedők és iparosoknak 1/4 évi 10%-os törlesztésre, vagy heti koronás betétek alapján; ugyszintén véglegesen kinevezett nyugdíjkepes tisztviselőknél fizetésükre való előjegyzés mellett.
Takarék és folyószámla betétek 4 1/2%-al kamatoztatnak. Felvilágosítást ad d. e. 9-12, d. u. 3-4 óra között az igazgatóság.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága.

Vagyok 1900. december 31-én

1,687,840,168.54 frank.

Biztosítási állomány 1900. december 31-én

5,914,496,829.12 frank.

Magyarországi vezér igazgatóság:
Budapest, IV., Károly-körút 26.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

EGYESÜLETEK.

(Demokrata-kör a Józsefvárosban.) A Józsefvárosban megalakult demokrata-kör szombat estétartott értekezletén enökké *Bánóczy Miklós* ügyvédet választotta meg. A legközelebbi értekezlet e hónap 26-án, szombaton este lesz a körnek a Kerepesi-ut 75-ik száma alatt levő ideiglenes helyiségében.

TÁVIRATOK.

Zára, október 21. Dvornik Mátyás zárai katólikus püspököt és dalmát metropolitát tegnap ünnepiesen beiktatták.

Német herceg Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, október 21. A Charlotte német iskolabáji *Adalbert* herceggel ma reggel ideérkezett. *Hassán* basa tengerészeti miniszter a hajóra ment, hogy a herceget a szultán nevében üdvözölje. Megjelent továbbá báró *Marschall* német nagykövét több íótszizviselő kíséretében a herceg üdvözlésére. A lapok *Adalbert* herceg megérkezésével foglalkozva, utalnak arra a *benső barátságára*, amely a német császár és a szultán közt fennáll.

Uj akadémia.

Frankfurt, október 21. Ma nyitották meg ünnepiesen a Hoch-féle konzervatóriumban a *szociális- és kereskedelmi tudományok akadémiáját*. A megnyitáson jelen voltak *Studt* és *Möller* miniszterek, gróf *Zedlitz-Fitschler* tartományi elnök, valamint más állami és városi hatóságok képviselői.

Szkupstina és szenátus.

Belgrád, október 21. A szkupstina és a szenátus ma megválasztotta a felirati bizottságot. A szkupstinában *Ribarac* és *Veljovic* liberális képviselők tiltakoztak az ellen, hogy a tegnapi együttes ülésen a szenátus elnöke elnököl, ami a szkupstinának háttérbe szorítása a szenátussal szemben, ezt pedig demokratikus országban, amilyen Szerbia, ahol a nép szuverenitásának csak egy részét ruházta át önkéntesen az uralkodóra, nem lehet eltérni. *Milovanovic* kereskedelmi miniszter az alkotmányi intézkedései alapján oáfolta a felhozott kifogásokat és kimutatta, hogy az együttes üléseken a szenátus elnökének kell elnökelnie, ily együttes ülések pedig mindannyiszor tarthatók, amikor a törvényhozó testületeknek együttesen kell jelen lenniük valamely fontos állami aktusnál, amilyennek

a király eskütétele kétségtelenül tekintendő, vagy ha ily aktust kell végrehajtaniok. Az elnök indítványára a szkupstina áttért a napirendre.

Orosz kölcsön.

Berlin, október 21. *Pétervárról* érkezett hírek szerint *Witte* pénzügyminiszter a párisi *Rothschild*-házhoz fordult kétszáz millió franki kölcsön megkötése céljából, amelynek biztosításául 4%-os orosz járadék szolgálna.

A bulgáriai választások.

Szofia, október 21. A tegnapi 29 pótválasztás eredménye a hivatalos jelentések szerint a következő: Megválasztottak: 12 liberális haladópartí (zankovisták), 6 demokrata (karavelovisták), 6 nemzetipárti (stoilovisták), 3 stambulovista és 2 független. A zankovisták nyerne 9 mandátumot és megtartottak háromat; a karavelovisták vesztenek 1, nyerne 2 és megtartottak 4 mandátumot; a stoilovisták vesztenek 1, és nyerne 6 mandátumot; Petrov tábornok csoportja veszít 8 mandátumot. Szófiában a két kormánypártnak a jelöltjeit, egy haladópartíit és egy demokratát választották. A választások rendben és minden incidens nélkül mentek végbe.

Véres választás Corsicán.

Páris, október 21. A Havas-ügyönkség jelenti Bastiából: (Corsica) Lingiezettában a tegnapi községi választáson nagy zavargások voltak, miközben a választási bizottság két tagját megölték. Hét ember megsebesült.

A francia bányász-sztrájk.

St-Etienne, október 21. A bányász-szindikátusnak ma egybegyűlt bizottsága nem hozott határozatot és hoi nap folytatják a tanácskozást. Az ülés lefolyásáról nem adtak ki tudósítást.

Páris, október 21. Mint *St-Etienne*ből jelentik, a bányász-szindikátus hét delegátusa közül három az általános sztrájk mellett és három ennek elhalasztása mellett nyilatkozott. Egy delegátus még nem adta le szavazatát.

Páris, október 21. Hivatalosan kijelentik, hogy a kormány már régebben elrendelte a megfelelő intézkedéseket arra a valószínűtlen esetre, ha az összes bányamunkások résztvennének a sztrájkban. A meggyőzők már szeptember közepén utasítást kaptak, hogy lépjenek érintkezésbe a katonai hatóságokkal. Az összes rendőr-, csendőr- és katonai kirendeltségek már tudják, hogy adott esetben hol lesznek alkalmazva; azonkívül kiterjedt intézkedéseket tettek a kikötőkben, hogy a sznetet és nyersanyagokat akadálytalanul lerakhassák.

A flotta panasza.

Madrid, október 21. A flotta tengernagya ma fogja a régens-királyné elé terjesztani a *haditengerészet tagjainak panaszát*, a kormánynak a haditengerészetrel szemben állítólag tanusított közömbössége miatt.

Megszökött kereskedők.

Borszóló, október 21. A lapok jelentései szerint a *Charlinski* testvérek vásáros-cég két tulajdonosa szombaton megszökött. Az idősebb testvért még szombaton itt letartóztatták, míg a fiatalabb alighanem a külföldre menekült.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, október 21. Ausztria-Magyarország külkereskedelméről a következő adatokat teszik közzé: Behozatal szeptemberben 113.8 millió korona vagyis 11.2 koronával több, mint a múlt év megfelelő havában, a kivétel 166.1 millió korona (— 3 millió); a kereskedelmi mérleg szeptemberre e szerint 34.6 millió aktívumot tüntet fel a múlt évi 42.8 millióval szemben. Januártól szeptemberig bezárólag a behozatal 1239.9 millió korona (— 3.7 millió), a kivétel 1361.6 (56.5 millió). A kereskedelmi mérleg aktívuma tehát 121.7 a múlt évi 174.3-mal szemben.

Hamburg, október 21. A hamburg-amerikai vonal 1902. január 1-étől kezdve a kelet-ázsiai partszolgálatot kibővíti egy Hongkong és Vladivosztko közti vonallal. A vonal képviselőjét Vladivosztkóban *Kunst* és *Oibert* cég veszi át.

Berlin, október 21. A berlini villamossági művek felügyelő bizottsága elhatározta, hogy a folyó hó 28-ára összehívott közgyűlésnek 7%-os ósztalék kifizetését fogja javasolni.

London, október 21. (*Gabonapiac*.) Az irányzat általában szilárd. Buza 6 p.-vel magasabb. Liszt 6 p.-vel magasabb. Városi liszt 21 sh. 6 p. — 28 sh. Repece 25 sh. 10 1/2 p. Tengeri 23 sh. 6 p. Behozatal: buza 10.000, árpa 20.000, zab —. Az idő ködös.

New York, október 21. (*Terményárusok*.) (*Zárulat*.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 8. 1/4 (8. 1/2). okt.-re 7.78 (7.94). Január 7.81 (7.97). New-Orleansban helyben 7. 1/10 (8. 1/10). — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 7.65 (7.65). Stand white Philadelphianban

7.60 (7.60). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.30 (1.30). — Zsir: Western steam 9.80 (9.80). Rohe és Brothers — (—, —). — Tengeri irányzata gyenge. — Okt.-re 60. 3/4 (61. 3/4) Decembeire 61. 1/2 (61. 1/2). — Májusra 62. 1/2 (62. 1/2). — Buza irányzata gyenge. — Piros Gsz helyben 78. 1/4 (78. 1/4). Októberre 75. — (75. 1/4). Decembeire 76. 1/2 (77. 1/2). márcs-ra — (—, —). Májusra 79. 1/4 (80. —). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1. 1/2 (1. 1/2). — Kávó: fair Rio 7. sz. 7. — (6. 3/4). Okt.-re 6.35 (6. —). Januára 6.60 (6.25). — Liszt: Spring Wheat cears 2.80 (2.80). — Cukor: 3. 3/8 (3. 3/8). — On: — (24.50). — Réz: 16. 1/2 (16. 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 21. (Terményközöze.) (Zárlat): Buza irányzata gyenge. Okt.-re 69. 3/8 (69. 3/8). Dec.-re 70. 1/2 (70. 1/2). Tengeri irányzata gyenge. — Októberre 54. 1/4 (55. 1/4). — Zsir: Októberre 9.30 (9.37). — Januára 9.97 (10.02). — Szalonna short clear 8.95 (8.96). — Sertészs: Októberre 14.70 (14.72). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

A közönséghez.

Egy évtizednek a felét átélte ez az új-ság. A nagyobbik, a küzdelmesebb felét, mert az első felét. Az az öt esztendő, amely a *Budapesti Napló* háta mögött van, folytonos küzdelemben telt el. De nem a létért, nem a magunk léteért való küzdelem volt ennek a harcnak a nehezebb fele. Ezen a küzdelem szinte könnyen esett át a *Budapesti Napló*. Átsegítette olvasóközönségének a magyar zsurnalisztika történetében páratlanul álló alkotókészsége, ragaszkodása. A harc nehezebb fele az volt, amely a magyar közélet legujabb korszakának megteremtéséért zajlott le s amelyben a mi lapunk születésétől fogva részt vett.

Hogy ennek a korszaknak a kiformalódásában a *Budapesti Napló* tényező volt, ezt kimondhatjuk a szerénységnek minden sérelme nélkül, mert hiszen az a politikai átalakulás, amelynek gyümölcsei most már javában érnek, nem történt, nem is történhetett a sajtó közremunkálása nélkül. Es ebből a harcból a mi lapunk akkora részt vett ki magának, a mekkorát csak a maga kötelességét a legszigorubb mértékkel kimérő és aggodalmas lelkiismerettel teljesítő bajvivő vehet ki. Ott voltunk mindig az első csatasorban. Egy lépéssel sem engedett hátrább állanunk eber kötelesség-érzetünk.

Nem dicsékvéssből szólnak ezekről most, hogy a közélet átalakulásában jelentkezőnek a nagy harc üdvös eredményei és a harc munkája után a munka békés korszaka következett el. Hogy a harcban helyünkön voltunk, ezzel biztosítékát akarjuk csupán adni annak, hogy helyünkön leszünk a békés munka védelmében is. Az új korszak új feladatokat ró a nyilvánosság faktoraira, ezek között a sajtóra is. Eddigi kötelességteljesítésével megmutatta a *Budapesti Napló*, hogy rátermett az új feladatokra is.

Résen fogunk állani továbbra is a valódi szabadelvűség, a jog- és törvénytisztező szabadelvűség védelmében. A szabadelvűség mellett az igazság, az emberi jogok védelme a jelszavunk. A magyar nemzeti államnak demokratikus alapon való teljes kiépítése a mi politikai ideálunk. Ennek az ideálnak a megvalósítására törekszünk a publicisztika fegyvereivel. Ezt a küzdelemünket a magyar olvasóközönségnek azelőtt példátlanul lelkes támogatása tette lehetővé és könnyíti meg mindmáig.

Ezt a támogatást napról-napra igyekszünk mi meghálálni. Háládatosságunknak egy-egy bizonyítéka akar lenni a *Budapesti Napló* minden száma. Most és ezután is mindenkor kötelességünknek tartjuk, hogy így legyen. Ezt az erkölcsi kötelességünket hiven teljesítvén, ennek nyugodt tudatában kérjük bizalommal az új évnegyed küszöbén a közönség további jóindulatát és támogatását.

A *Budapesti Napló* szerkesztősége, külön is jelet öhajtván adni olvasóközönsége iránt való hálás elismerésének jövő ujvéré is díszes kiállítású és gazdag tartalmú naptárral kedveskedik előfizetőinek. A naptár azt az előkelő irodalmi színvonalat, amelyet lapunk állandóan megőrizni kíván, ezáltal is még fokozottabb mértékben fogja megvalósítani. Együtt fogja benne találni az olvasóközönség mindazokat, akiknek az írásai egész éven át kedveit irodalmi csemegejét szolgáltatták. És találkozni fog benne új nevekkel is, új irodalmi egyéniségekkel, akikkel naptárunk révén fog ismeretséget kötni, hogy azután állandóan megkedvelje őket. Egyszóval, a mi újví naptárunk valóságos irodalmi esemény lesz; külső megjelenésére kalendáriom, de tartalmának értékére jóval több, egy gazdag, előkelő irodalmi album, maradandó becű emléke annak a benső barátságának, amely a *Budapesti Napló* szerkesztőségét és közönségét egymáshoz fűzi.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Őszi rózsának. Az a helyzet, melybe önt egy kis fölösleges szentimentalizmus sodorta, annyira kivételes, hogy szinte novella. On mint a falun unatkozó leány, levelezésbe boesátkozik egy ősmertlen ural s mire levél útján egymást megszeretik, az ősmertlen urat közokirathamisításért beosukják. De ő a börtönből is ír önnök leveleket s a kétségbeesés hangján könyörög, hogy válaszoljon neki, hogy küldjön egy-egy derűs sugarat a börtön sötétjébe. Ön azt kérdi, hogy mit tegyen? Megmondjuk őszintén: nagy baj, hogy egyáltalában kérdi. Mert a kérdés mögött már kételkedés lappang, hogy helyesen cselekszik-e, ha szive vonzalmával egy bűnös embert ajándékoz meg. Az ilyen elhatározáshoz a mi társadalmunkban nagy lelkierő és hajlíthatatlan energia kell. Mindenekelőtt pedig a lélek mélyén lézkelő vonzalom, hogy ne mondjuk: szenvedély. Aki ezt érzi, az nem kérdez senkit, hanem cselekszik minden előítéletek és poklok ellenére, akár ha egyszerű falusi kis leány, akár ha izgalom között nevelkedett dívathölgy. Hogy ön megtudja neki bocsátani bűnét, ahhoz a kárhóztatásnak egyetlen egy szava sem térkőzhetik. Ebben a tekintetben ön a keresztény világfeliglást követi, mely nemcsak megengedi, de követeli, hogy még annak is megbocsássunk, aki ellenünk vét. Es ennek a bocsátnak őszintének és teljesnek kell lenni. Mindezekből pedig az következik, hogy mi inkább hibáztatjuk azt, hogy egy ősmertlen ural levelezni kezdett, semmint azt, hogy meg tudna neki bocsátani egy sötét foltot, melyet a társadalmi fellegés tisztíthatatlannak tart. Igen, kissasszony, önnök joga van magát teltetni a társadalmi fellegőson. ha az igaz mit hosszú leveleiben megír, hogy igazán szereti a bűnös embert. De ha ez a vonzalom nem elég mély, ha cselekedetét csak az olesó részvét, a regényesség iránt való hajlam vezeti, úgy szakítsa meg azt a tragikus izű viszonyt rögtön. Mert különben hibát követ el saját maga ellen és vétket az ellen a boldogtalan ember ellen. Még csak egy híres bűnügyi szocio ogus mondsát iktatjuk ide: „Nem azok a legrosszabb emberek, kiket a törvény megfoszt szabadságuktól.”

M. K. Budapest. 1. Főlvételi feltételek: érettségi bizonyítvány, a 18-ik életév betöltése, testi alkalmatlanság, mely orvosi bizonyítvánnyal igazolható. A tanfolyam egy évig tart s minden év november 1-én kezdődik. A végzett növendékek gyakorlati szelgálatra osztatnak be, melynek végzetével letethetik a hajókapitányi szakvizsgálatot. 2. A flumei tengerészeti akadémián főlvételi feltételek: betöltött 14 év, a középisko ak 4 alsó osztályának sikeres elvégzése testi alkalmatlanság, a felvételi vizsga sikeres letétele (magyar, német, olasz nyelvek, földrajz közönséges számtan és algebra, mértan és mértani rajz). A tanfolyam három évre terjed és tanyelve az olasz. Az akadémiával kapcsolatosan internátus van, amelyben egészűzetéses hely évi 800 korona, félűzetéses 400 korona. Az oktatás egészen ingyenes és semmiéle tandíj vagy egyéb oktatási átalány nem fizetendő.

F. M. Őszinte választ kér. Nos, az igazság nem a férje oldalán van. A panasz különben a legbájosabb panaszok közül való, tele van szeretettel és elismeréssel a vádolt iránt.

— Huszonkét éves, barna asszony vagyok, — olvassuk a valomásában — a városban csinósnak mondanak. Van egy tizenkét hónapos kis fiam; a férjem mérnök, helenkint legűjebb kétszer tartózkodik idehaza, mivel hivatása folytán gyakran távol van. A férjem huszonnyó éves, nagyon csinós barna ember, áita ónos szeretetnek örvend, különösen a hölgyek kedvelik... A sport minden ágában járta, nagy muzsikos, szóval univerzális tehetség. Szeretjük egymást. Kérnék már most felvilágosítást, hogy helyes-e a férjem eljárása, ha ugyanis a szombat vagy vacár-

nap délutánja szabad, azt nem a felesége társaságában tölti el, hanem elmegy evezni vagy vadászni, kvartettezni és én kénytelen vagyok otthon unatkozni...?

H. M. Bécs. 1. Képzőművészeti akadémiánk még ninosen, de van szobrászati és festészeti mesteriskolánk és mintarajziskolánk. 2. A vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyével felvesznek négy középiskolát végzett tanulókat is, ha különben különös tehetséggel bírnak a képzőművészet iránt. 3. A tanfolyam október 1-én kezdődik. 4. Vannak állami ösztöndíjak, amelyekért a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez kell folyamodni.

P. Gy. Budapest. Ön a kérdést ok nélkül komplikálja. Ha a szóban forgó asszony nem szereti a férjét, ha szerenését ennek érzi magát az oldalán, természetes és törvényes joga van elválni tőle. A házasság intézménye sok mártirt nevelt, de komolyabb okok nélkül egy nő sem köteles örökös mártírmaságot viselni. Ez a szomorú kényszer csak akkor áll elő, ha a házasságból gyermekek születnek. A gyermek boldogságáért az igazi anya mindig panasztalanul viseli a töviskoszorút. Viszont az ön által említett esetre vonatkozólag erősen ki kell emelnünk, hogy silányabb okot a válásra alig tudunk képzelní, mint azt, hogy a férj elvesztette vagyonát, s hogy ennek folytán nem képes nevének megszokott kényelméről gondoskodni. Hová vezetne az a mostani üzletviszonyok között? Kimondjuk kereken: a házassági intézménynek nyílt esődjéhez. A megszokott kényelem fentartását csak a barátnő követelheti, de nem a hitves, ki megesküdött, hogy jóban és rosszban megosztja férje sorsát. Ismételtül tehat, hogy igenis joga van elválni férjétől minden asszonynak, ha a házasság boldogtalanná teszi. Az erőszakos igazságban mindig több erköles van, mint a leplezett hazugságban. Azt azonban semmiképp sem helyeslehetjük, hogy a válás előtt levélváltásba boesátkozott régi ideáljával. Ez a lépés az, amit eszmei házasságtörésnek lehetne nevezni. Mint ilyen, természetesen közel rokona a fizikai házasságtörésnek. Hogy az asszony a törvényes elválás után újra férjhez megy, s hogy éppen ahhoz megy, akit szeret, abban oktalanság lenne erkölcsi lazaságot vagy egyebet keresni. Elvégre a házasságot, melyet a gyakorlati élet annyiszor elcsúfít, még sem lehet más célja, minthogy egyesítse azokat, akik szeretik egymást. A szükséges dekorumról azonban nem helyes megfeledkezni. Ezalatt azt értjük, hogy váljon el, de ne levelezzen.

Dehogy helyes a férj eljárása. Sőt nagyon is helytelen. Ez az őszinte válaszunk. Az őszinteségéhez tartozik azonban a valomásunk, hogy asszonypártiak voltunk e döntésben.

G. J. Budapest. A beküldött versekről legközelebb együttes választ adunk.

J. F. Nagyvárad. Lucian név alatt Zöldi Márton ír.

M. S. Jókainak akkor Horn államtitkár volt az ellenjelöltje.

Kaján előfizető. Azok csak villamos uton vagy maró szerekek pusztíthatók el, amelyek azonban ártaanak az arabőrnek. Legjobb, ha rendesen beretválják.

Dr. M. B. Eperjes. A kérdezett nőegylet VII. Dob-utca 57-ik szám alatt van, élnöke Herzl Antalné.

K. D. Az egyik sorra kerül, a másik nem. Ez a kritikánk.

A
Budapesti Napló
részere
Apró hirdetések
és
Előfizetések

elfogadnak a következő lapelárusító helyeken:

Breuer Nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.
Adler Leóna, Lipót-körút.
Poseh József, Váci-körút 80.
Özv. Véber Vimosné, Váci-körút 15.
Feldmann Morné, Marokkó-utca 1.
Mosch utóda, Dorottya-u. 2. Magy. király-szálló.
Kürthy Kálmáné, Harmincs-utca 1.
Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.
Redlich Szidónia, Király-utca 59.
Benda Józsefné, Andrássy-ut 50. Oktogon.
Deutsch Missáné, Andrássy-ut 38.
Schaeffer Morné, Dob-utca és Károly-körút sarok.
Sopronyi V., dohány-nagyterés, Kerepesi-ut 1.
Özv. Hüllada Anna, Muzsóm-körút 10.
Szántó Mór, Keoszemé-utca és Kálmán-ter sarok.
Deutsch Julia, József-körút 50. Baross-utca sarok.

KÜLÖNFÉLÉK.

Hajladoznak az akácok...

Hajladoznak az akácok
Lenn a faluvégen...
Halványul egy fényes csillag
Fenn a magas égen...

Letéri a szél a fákat
A gyenge gyökérről...
Leszalad a halvány csillag
Kis falunk egéről...

Egy alvégi fehér házban
Sirnak ifjak, vénék...
Egy halovány szép leányból
Most száll el a lélek...

Czakó Károly.

† Vilmos császár kedélyes estől. Egy Dreher Konrád nevű bajorországi kómiikus, akit az a kiváló szerenese ért, hogy a Vilmos császár által rendeztetni szokott kedélyes estéken, amelyek igen fesztelen jellegűek, néhányszor énekeket, most így írja le egy ilyen estének a történetét:

A császár rendes környezetén felül annak a városnak, ahol a férfi- vagy sűrűző-estét tartják, néhány előkelősége s a művészt és tudomány képviselői hivatalosak rendszerint ezekre az estékre. Az estéken rendszerint jelen van egy hölgy is, — a vendéglátó házigazdának a felesége. A császár épp oly csöndes vendége a társaságnak, mint a többi. Figyel, hallgatja a fesztelen csevegést, élvezi a művészek produkcióit, s ha eltávozik, kéri a társaságot hogy ne zavarassák magukat az ő távozása által. Az asztalok elrendezése majdnem minden estén egyenlő. Egy vagy két asztal van terítve a terem hosszában s a sarkokban néhány kis asztal. A császár rendszerint a kis középső asztalnál ül, közvetlenül a művészek emelvénye előtt. Itt eszi meg a szerény hideg felvágottat, amelyet az ivás előtt jó étvágygyal kóstol el. Mikor az utolsó harapást is megette, fölkel szivarra gyújt s míg az előadás kezdődik, vendégeivel társalog. Ekkor azután megcsapognak egy hordó sörrel s az első poharat a császár asztalára teszi a szolgál. Mikor a pohár üres, újabb pohárral hoznak. Ha a császár elszívta már szivarjának kétharmadát, zsebéből borostyán szopókát vesz elő s a szivart ebbe beleléve, végigszívja, amíg csak lehet, mint bármely más közönséges halandó. Ha látja a császár, hogy a vendégek valamelyikének a szivarja vége felé közeledik, odanyújtja tömött szivartáráját s barátságosan kínálja. Minden oikornya és külsőség nélkül valók ezek a kedélyes esték, amelyekről ki van ül-

dözve a hivatalos etikettnek kényzsere. A csevegés addig tart, míg a művészi előadások kezdődnek. Mert akkor a császár nagyon figyel s egyik ujjával diszkreten veri ki az asztalon az előadott szám melódiját. Mialatt az előadást hallgatja a császár, sohasem iszik. Szivarjából is csak nagy ritkán húz egy szippantást, hogy csak el ne aludjék a tüze. Ha olyasvalamit adnak elő, amit már hallott, akkor környezetét figyelmezteti a darab kiválóbb mozzanataira. Mindig erőteljes kifejezést ad tetszésének s szívből nevet, ha alkalom kínálkozik. Rendszerint csak éjfélfél hagyja el a társaságot.

† Tetovált fejedelmek. A tetoválás használata ősrégi. Lombroso a degenerációval és bűnnel hozza kapcsolatba, pedig a tetoválás is a divat szeszélye. Minden rangu és rendű társadalmi osztályban divatos már és a fejedelmi családok tagjai is hódolnak ennek a divatnak. VII. *Édouard* királynak és mindkét fának a jobb karján van tetovírozás, *Henrik* herceg — Vilmos császár testvéröccse — mint minden tengerész, már korai ifjúságában a jobb karjára tetováltatott egy cifra mintát. II. *Miklós* cár tetoválásáról *Emile Gautier* a következőket mondja el: Körülbélül tíz év előtt egy francia hadihajó intott be Yokohama kikötőjébe és horgonyt vetett. Ot vagy hat héttel korábban az akkori cárevec, — a jelenlegi *Miklós* cár — unokafivére *György* görög herceg kíséretében ugyanott kiszállt. Valamelyik nap a pihenő órák alatt, egy japán tetováló művész jött a fedélzetre, felajánlotta szolgálatait és egyuttal megmutatta az ajánlóleveleit. Elsőben megmutatta rajzalbumát, amely pompás círaságokkal volt tele azután a világ minden nyelvén írott autogrammok kerültek sorra, amelyek a tetováltak irtak és elismerésüket fejezik ki bennük a tetováló művészete felé. Az autogramgyűteményben a tisztek egyike felfedezte az orosz császári pecsétet és mellette nagy kaligrafikus betűkkel ezt a szót:

Satisfecit.

Alatta pedig a cárevec, *György* herceg, *Bariatinsky* herceg, *Imov* herceg stb. névalírása következett. Nyomósabb hitelesítés kedvéért a japán művész odanyomatta a császári hajó pecsétjét is.

† A legmunkásabb táviróhivatal. Ezt a nevet a postai szakértők szerint egy londoni táviróhivatal érdemli meg. Ez a hivatal éjjel-nappal, s ünnepeken is nyitva van. Naponként átlag százötven ezer táviratot továbbít. *Viktória* királyné jubileumán, 1897-ben majdnem kétszáz ezer táviratot vett föl és küldött el. A hivatalban 1226 távirógép van, amelyek közül némelyik hatféle is sürgönyöz ugyanabban az időben. A *Wheatstone*-féle gép percenként 350 szót továbbít, de ügyes távirótiszt 600 szót is tud rajta tovább-

bitani. Vannak éjszakák, amikor a képviselőház fontosabb ülést tart, ilyenkor átlag félmillió szót sürgönyöz ez a hivatal. Egy millió szónál többet továbbítottak azon az éjszakán, amikor *Gladstone* a *Home Rule*-billt nyújtotta be. Ugyanabban a hivatalban van elhelyezve a *Páris*t *Londonnal* összekötő telefon, amelyet minden nap háromszáznál több ember vesz igénybe.

† A sandwich feltalálója. A társas-ozsonnák kedves ételéről, a *sandwich*-ről nem tudtuk eddig, hogy ki találta fel. Most már ezt is tudjuk, hála egy francia lap kutatásainak. A sandwichet egy *Sandwich* nevű angol gróf találta fel, aki a múlt században élt. Nagy szenvedéllyel kártyáztott, s még akkor se akarta elhagyni a kártyasztalt, amikor éhes volt. Tehát hazulról hozott roastbeef vagy sonkát, s hogy az ujjá, s az ujjától a kártya zseiros ne legyen, két vékony szelet kenyér közé rakta otthon a husszeleteket. A klubjában hamar népszerű lett ez az étel, s nemskása egész *Londonban* elterjedt. Most már világszerte ismerik. Ennek a *Sandwich* grófnak egy dédunokája él *Londonban* s a lordok házában tagja.

† Buddha a színpadon. *Angelo de Gubernatis*, a kiváló orientalista és költő, mint *Rómából* írják, egy indiai drámát fejezett be mostanában. A darab címe *Buddha* s öt felvonásból áll és versekben van írva. Az öt felvonásban végigvonul előttünk a szentéletű férfúnak egész életfolyása. Az első felvonás esetenként Buddha anyjának halálát, a második szól Buddha házasságáról és az élet örömeiben való részeseletről, a harmadik családát és a királyi várból való menekülését írja le, a negyedikben Buddha mint remete s a puszták szónoka szerepel; itt felkeresik őt felesége és egy régebbi szeretője, akik tanainak vakbuzgó hiteitől szegődnek, míg végre az ötödikben egyik tanítványa elárulja Buddhát, aki ezután meghal.

† Százhusz millió vert aranymárka. Ennyi pénz van a német hadipénztárban, amelyet a spandani vár tornyában őriznek. A napokban vizsgálatot tartott ott egy bizottság, amely konstátálta, hogy a kincsek érintetlenek, ami könnyen lehetséges, mert a spandani vár egyike a legnehezebben megközelíthető erődítéseknek. A százhusz millió márka összesen 1200 vaskazettába van elosztva, amelyeket a torony pinocéjében őriznek. A pince természetesen úgy van alapozva, hogy oda aknákon át se lehet bejutni. A pincébe három vert vasajtó vezet. Minden ajtón két-két lakat van, amelyeknek kulcsait biztos helyen őrzik.

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(81)

Igy szólt a levél, amely azután sértődötten panaszkodott *Skretzusi* gögje miatt.

— Nem akartá levelemet néked elvinni s ezzel meggyalázott seregem előtt. Az ő gögje és büszkesége egyes példája annak a gögnek és lenézésnek, melyből a nemesek részéről nekünk eddig bőven kijárt s amelyet a kozákság nem tűr tovább.

A levél azután, akár csak a történetről munkája, részletesen elmondta a háború eddigi történetét és azzal zárult, hogy *Chmielnickij* hű szolgálja a hercegnek és jó alattvalója a köztársaságnak.

A követek bámultak leginkább a levél hallatán, mert ők is azt hitték, hogy sértésekkel lesz teli a levél és hadat üzen. Előttük is tisztán állt már most a helyzet s magok is belátták, hogy a herceg hatalmától még az ő hatalmas uruk is fél, mert ha időt nyer, maga megerősödik, a herceg ellenben apró esatáknak kiadja az erejét. A követek szorongó aggodalommal fürkésztek az areát, amelyről halálós ítéletet olvasták. A herceg azonban nyugodtan hallgatta a levelet, néha lecsukta szempilláit, mintha el akarná előlők rejteti haragjának föllobbanó villámát.

A levél végeztével kiküldötte a követeket a teremből, s így szólt a tömörkedhez.

— Nagy a mi ellenségeink ravaszága, de én átlátok rajta. Meg akarnak lepni, vagy, ami még rosszabb, be akarnak csalogatni a köztársaság földjének a kellő közepébe, hogy ott alkut köthessenek a könnyen hívő rendekkel, hogy aztán bocsánatot nyérjenek a királytól. Mert akkor úgy fordul a dolog, hogy ha tovább harcolunk ellene:

mi leszünk a lázadók, mi leszünk a köztársaság ellenségei. Tanácskozzunk tehát, hogy mit tegyünk?

Az öreg *Sacvilichovskij* szólalt meg először.

— Rá se hederítsünk a levélre, hanem hozzuk a hercegasszonyt melőbb biztonságba, azután kezdjük meg a háborút a *Dnyeper* tulsó partján. *Samojski Sándor* is ezt vallotta.

— Bölcseken beszéltél. Szét kell taposnunk ennek a hidrának a fejét.

— Amen, — felelte rá *Mukhoviecki* prépost. A többiek sem vélekedtek másként, aminek jelül fogesikorgatva esőrrentették meg kardjokat.

A Kőszőnöm a tanáesteket, mondotta a herceg s minthogy egyelőre nem büntethetjük meg őt magát, büntessük meg cinkosait, a küldötteit. Intett *Viersulnak*, a tatársapat parancsnokának.

— Végeztess ki őket, a vezetőjüket karóba huzasd.

A vörös *Viersul* meghajlott előtte és kiment tatárjaihoz, a prépost azonban székéhez közeledett és könyörgőn tárta ki feléje kezét.

— Kegyelmet kérsz a számokra, ugy-e? Nem teljesíthetem a kérésedet, most példát kell adnom. Fizetséged ez az ő kegyetlenkedéséért és ezt kívánja méltóságom és a köztársaság java is. Még kell mutatnom, hogy van valaki, aki nem fél ettől a rablóvezértől, aki előttem ugyan megalkodott, de odakünn a népek ezreit őli, rabolja, szolgaságja veti.

A prépost esillapítani próbálta.

— Gondold meg, hogy szabadon bocsátotta *Skretzuskit*.

De a herceg nem vonta vissza szavát.

— Mindannyian háborút akartok, jó magam is. Megmaradunk tehát haditervünknel, most pedig siessünk *Lubniebe*.

E pillanatban körüljárult az ajtó és a néhány nappal ezelőtt körülbelül háromszáz emberrel elő-örsre küldött *Rostvorovskij*, az oláh csapatok kapitánya rontott be.

— Fejséges herceg, a lázadás már *Lubnieig* ér. *Roslogit* fölgyújtották, a *vassilowkai* őrséget az utolsó szál emberig lovágták.

— Ki tette ezt? — kiáltották mindenfelől. A herceg csendet intett s maga kérdezte: — Akik tették: katonák voltak vagy föl-lázadt parasztok?

— Azt mondják, hogy *Bohun* cselekedte.
— *Bohun*? Mikor?
— Három nappal ezelőtt.
— Nyomára akadtatok?
— A nyomában voltunk, de el nem érhetük, mert három nap alatt nagy egéruat nyert. A herceg elsápadt.

— Szent isten, most emlékezem csak a *Skretzusi* vallomására! *Bohun* szerette a *Kurcevic*-lányt! Ezért hamvasztotta el *Roslogit*, ezért szöktette meg *Helenát*!

Szétzéngett lovagjai között, azután intett *Voldy* jövőkínak.

— Végy magad mögé őtszáz lovasd és *Slotonoson* át vágts *Prohorovkába*. Ne kiméldjék a lovatokat, mert aki megszeradítja a leányt, annak jutalmul *Jeremisokát* adom *hübérij* záságul.

Voldy jövőkín elrohant.

— Mi pedig *Lubniebe* megyünk, de *Roslog* in át.

Kis idő múltán megindultak szép hadirendben a seregek: mint valami nagy csillogó pikkelyes kigyó, úgy haladt végig az országon a hateraz páncélos vitéz.

A malomnál rettenetes látvány várt rájuk. A nagy kerék fogain lógott a kozák küldöttek feje, míg egy kis domb tetején a karón végződött *Sukha-Rukha*. Rettenő kínjai dacára is élt még, szeméi irtózatos pillantással meredtek az előtte elvonuló lengyelekre. Mintha ezt mondták volna:

— Verjen meg az isten titeket és a gyermekiteket és az unokáitokat is tizedizigien az én seibeimért, az én kínjaimért, az én kiemelő véremért. Vesszen ki a nemzetiségetek, szakadjon rátok minden csapás és ne legyen nyugodt az életek és a halálotok se legyen békességes.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Magyar Élet- és Járadék Biztosító-Intézet mint szövetkezet. Mint értesülünk, ez az intézet már megkezdte működését hazánkban és szervezkedett az egész országban. Az intézet, melynek gróf Széchényi Pál v. b. t. t. az elnöke, és kormányzó-testületében közéletünk kiváló férfiai foglalnak helyet, az életbiztosítási ágazat legkülönbözőbb módzatainak terjesztését tűzte ki feladatának és tekintve, hogy az elérendő össznyereség a biztosított tagok tulajdonát képezi, valóban üdvös missziót teljesít és kívánatos, hogy ezt a minden ízében magyar intézetet a hazai közönség pártolja, hogy hazánkban számottevő közgazdasági tényezővé váljék. A szövetkezet arra fog törekedni hogy szolgálatot tegyen a magyar értékpapíripiacnak is, amennyiben a szövetkezet tartalékai a magyar értékek további elhelyezésének nyújtanak tért. A szövetkezet az életbiztosítás minden ágával foglalkozni fog, tagjainak nagy előnyöket biztosít a díjszámításnál, a kötvények tőkésítésénél és visszaváltásánál. Üzletkörübe fog tartozni a halálesetre szóló, vegyes tőke, kiadásztási nyugdíj és járadékbiztosítás. Sikerült különben az intézet igazgatóságának vezérigazgatóul Vargha Sándort megnevezni, akinek elismert szaktekinetlye biztosított nagy arát nézve, hogy az intézet tényleg meg fog felelni üdvös hivatásának.

Budapesti Bankkegyesület Részvénytársaság. Frankl József aki a bank igazgatósága részéről az ügyvezetéssel volt megbízva, nemrég azzal a kérelemmel fordult az igazgatósághoz, hogy a teendőktől igazgatósági tagságának megtartása mellett, mentse fel. Az igazgatóság tegnapi ülésében helyt adott a kérdésnek és egyuttal elhatározta, hogy az így megválasztott állást nem tölti be, a folyó üzlet vezetésével pedig Frommer helyettes igazgatót bízta meg.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank 4 1/2%-os zálogleveleinek tervszerű évi sorsolása, a november 1-ére eső ünnep miatt már október 31-ikén délelőtt tíz órakor lesz a bank helyiségeiben.

A telefonhálózat kiterjesztése. Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter Abaujtonvármegyében Bácsán az ottani postahivatálnál ezzel egyesített környékbeli telefonközpontot, az északi és a szoinoki pályaudvari posta- és táviróhivatalkóknál pedig nyilvános telefonautomatákat létesített és azokat az országos városközi telefonhálózatba is bevonatta. Egyszermind megengedte, hogy a *balaton-júrédi, sárvári, gyarmati, remetei és sugi* telefonközpontok, melyek eddig csak a belsőli forgalomban vettek részt, ezennel az alsó-alföldi cserelatornába is bevonassanak, végül elrendelte *Buzsák, Lappa, Temes-Rehás, Ujard Vinga, Módos, Mohrin* és *Zombolya* törvényhatósági telefonközpontoknak az országos városközi telefonhálózatba való bekapcsolását.

Vaskereskedők a magyar iparért. A magyar vaskereskedők országos egyesülete mozgalmat indított oly irányban, hogy a magyar vaskereskedők valamint a vállalkozók és munkálat kiadó hatóságok a magyar vasipart támogassák. A gyakorlati megvalósítás érdekében az egyesület igazgató-választmányja értekezletre hívta össze a vasipar szakembereit, főleg annak a kérdésnek megoldására, miképpen lehetne a magyar vasipar termékeit oly védőeggyel megjelölni, hogy úgy a magánügyszások, mint a hatóságok ellenőrző közegei a munkák átvételénél megállapíthassák, hogy a szállított vasárú-cikk csakugyan magyar ipari termék-e?

E cél elérésére a vasiparosoknak védjegyeket kellene áruknak alkalmazniuk, ezeket hiteltelen nyilvántartamok és úgy az egyesekkel, mint a hatóságokkal közölniük.

E tárgyban ma este a magyar vaskereskedők országos egyesületének váci-köruti helyiségében értekezlet volt.

Az értekezletet *Heinrich Ferenc* elnök nyitotta meg s, üdvözölve a megjelenteket, ismertette az értekezlet célját, amelyre nézve kikérte a megjelentek véleményét.

Mielőtt a szakvita megindult, *Krausz Zsigmond* egyesületi főtitkár terjesztette elő a következő indítványt:

„Az értekezlet határozatilag kimondja hogy szükségesnek tartja és ennek megvalósítására a magyar vaskereskedők országos egyesületének vezetőségét felkéri: hogy a magyar vasipari cikkeket ezeken előállított ismertető jelzések esetleg védjegyek segítségével alkalmas módon jelelők meg, ez ismertető jelzések, védjegyeket tartsa nyilván az egyesület és egybegyűjve közzölje mindazon közhatalóságokkal és magánjellegű munkaadókkal akik a magyar gyártmányú árucikkeket szállítatni kívánják; hívja fel az egyesület különösen a közhatalóságokat és nyilvános jellegű munkaadókat nemcsak arra, hogy magyar ipari cikkeik szállítását követelők, hanem különösen arra is, hogy az ismertető jelzések, védjegyek segítségével szigorúan ellenőrizzék a munka átvételénél, vajjon tényleg magyar ipari cikkeket szállítottak-e?

A vita során *őszür Grasztl Ferenc* a Svadló-féle gyár igazgatója szót lát fel, megjegyezve, hogy eddig is használtak a csomagolásnál egyes jelzéseket. *Kiss Ernő* véleménye az, hogy a jelzések ne a csomagolásra, hanem magára az árucikkekre kell alkalmazni. *Székelly Ignác* indítványozza, hogy az árujegyek gyártásán a korona alkalmazassék úgy hogy minden árucikken, amelyen koronát lát a vevő, rögtön tudja, hogy honi termékkel vagy gyártmánnyal van dolga.

Dr. Gonda Dezsőnek, az egyesület jogtanácsosának úgy a védjegyek oltalmáról, mint a magyar címernek magánosok által való használatáról szóló törvényes intézkedések felől adott felvilágosításai után *Szedő Dániel*, a magyar-belga lém-ipar r.-t. igazgatója a mai értekezlet gyakorlati eredményeképp azt reméli hogy a magyar gyárak állapításának meggyártott cikkeik védelmére ismertető jelzéseket, *Kolmann János* az egri lakatosgyár igazgatója kiegészíti az indítványt azzal, hogy az egyesület a közhatalóságoknak bizalmi érteket bocsásson rendelkezésére, akik a munkálatok átvételénél a szállított cikkeket magyar eredetének megállapításánál segídeszzenek. Az értekezlet *Kolmann János* módosításával el fogadta az egyesület által előterjesztett indítványt.

Ezzel az elnök, megköszönte a megjelentek érdeklődését, az értekezletet berekesztette.

Vesztegzár. A bolgár közegészségügyi hatóság a Konstantinápolyból utazókra nézve október 20-ikától kezdve *Tsatasta* állomáson orvosi vizsgálatot és *Hebitschevo* állomáson öt napi vesztegzárt rendelt el, amely alól csak a keleti expressz utasai vannak felmentve.

Az Adria forgalma. Fiuméből telegrafálják tegnapi kelettel: Az *Adria* m. kir. tengerhajózási részvénytársaság gőzösei közül *Báró Kemény* tegnap Braziliából Triestbe érkezett, ma pedig *Matyás király* Londonba, *Jókai* Anwerpenbe indult Fiuméből. *Rákóczy* tegnap Glasgow, *Buda* ma Marseille-t elhagyta.

Az Anker élet- és járadékbiztosító-társaságnál (Magyarországi vezérképviselet: Budapest, VI., Deák-ter „Anker-udvar”) 1901. szeptemberben benyújtottak 666 ajánlatot 4.226.950 korona biztosított összegre és kiállítottak 596 kötvényt 3.888.78 korona összegre. A betöltött díjak összege 797.239 korona, a kifizetett káróké 149.103 korona. A jan.—szept. havi időszak alatt benyújtottak 1955 ajánlatot 41.070.801 koronára és kiállítottak 73 9 kötvényt 36 036.614 koronára. Díjakért betöltött 11.607,317 korona. Kárókért kifizetett 2390,084 koronát. — A haláleseti biztosításköznél az A osztályterv szerint a nyereséymegosztás az elmúlt évben az évi díj 25%-át tette. A vegyes- és takarékpénztári biztosításnál a B osztályterv szerint az összes befizetett díjak 3%-át fizették ki nyereséymegosztás gyanánt. A társaság vagyona 1900. december 31-ikén 138 millió korona. Biztosítási állomány 505 millió korona. Az eddigi kifizetések összege 232 millió korona.

Fizetésektelelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetésektelelenségeket jelenti: *Reiter Márkus* üvegkereskedő Dornawatra, *Tasffer Ferenc* utóda cég *Kolozsvár*, *Weisz Ariur* kereskedő *Károlyváros*, *Sommer Ödön* posztó és szabókéllékereskedő *Bécs*.

Szezárok. A kontingens nyerszezára *Budapest* penzben 42.— korona, áruban 42.60 korona. *Bécsben* a kontingentált készáru 39.60 korona penzben 40.— korona áruban.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásárpénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 3971 darab juh, — kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű ürü 38 l.-től 42 l.-ig, kivételesen — l. — kg.-ként, (vagy 32 — k.-től 40. — k.-ig páronként), középminőségű ürü 34 l.-től 36 l.-ig, kivételesen — l. kg.-ként, vagy 24. — k.-től 30. — k.-ig páronként, kosokért — l.-től — l.-ig, kivételesen — l.-től — l.-ig, vagy — k.-től — k.-ig, középminőségű gypjas — l.-től — l.-ig, kivételesen — l. kg.-ként vagy — k.-től — k.-ig páronként, kosok legjobb minőségű — filléres páronként — korona, kivételesen — korona rackajuhok — fillér, páronként 18—18 korona szerbiai juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona anyajuhokért — fillér kgként (— K.-ig páronként), kiselezett juhokért — fillér kgként (7.50—10 korona páronként) kecskéik — korona páronként. Az irányzat lanyha volt, az árak változatlanul maradtak.

Budapesti konzum-marhavásár. Október 21. Felhajtott 2010 darab szerb marha és pedig 1885 darab s-erb ökr. 22 db szerb bika és 90 db szerb tehén 13 bivaly. Árjegyzék: jobb minőségű ökrökért 64—60 koronáig, kivételesen 63 korona, alarendelt 48—52 koronáig, súly 35—45 koronáig, bikákért 40—48 koronáig, tehénkért 34—42 koronáig, bivalyokért 35—36 koronáig métermázánknál. Az irányzat vontatott, az árak 3—4 koronával alacsonyabbak mint a szabad vásáron. Néhány száz darab eladatan.

Budapesti sertés-konzumvásár. A terencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-ővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1901. évi október 21-én Készlet 340 darab. Erkezett 18 darab. Összesen 358 darab. Eladott 106 darab. Maradt 162 darab. Napj árak: 120—180 kilogramm súlyban 84—88 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 86—90 koronáig, 320—380 kigr. súlyban 84—92 K.-ig. Öreg nehez páronként 400—500 kilós 76—82 koronáig, Maicc 64—80 korona. A vásár lanyha volt.

Bécsi vágómarhavásár. Október 21. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott vágómarhavásárra felhajtott: 4624 darab magyar fajta, 526 darab galiciai fajta, 94 darab bukovinai fajta, 968 darab német fajta, összesen tehát 6112 darab szarvasmarha, köztük 581 legelő 9 borjú.

Nagy felhajtás miatt a vásár kedvtelenül indult. Az árak nagyrészen változatlanok.

Jegyzék: 100 kilogrammonként élő súlyban: magyar hi-ökök I. minőségű 73—77 fillér, kivételesen —80 fillér, II. minőségű 62—70 fillér, III. minőségű 54—61 fillér, galiciai hi-ökök I. minőségű 71—74 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 66—70 fillér, III. minőségű 60—65 fillér, német hi-ökök I. minőségű 77—83 fillér, kivételesen 85 fillér, II. minőségű 69—76 fillér, III. minőségű 62—68

fillér. Legelő ökök 52—62 fillér bika és tehén 100 kilogrammonként 42—66 korona. Kivételesen — korona.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, október 21.

Mérsékelt vételkedv és elegendő kínálat mellett 32.000 métermáza buza került forgalomba. Az árak változatlanok maradtak.

Eladott: **Buza. Tiszavidéki:** 1000 mm. 80 k. 8 K. 52 1/2 f., 150 mm. 79 k. 8 K. 32 1/2 f., felső 200 mm. 79 k. 8 K. 35 f., 300 mm. 78 k. 8 K. 35 f., 150 mm. 79 k. 8 K. 30 f., 190 mm. 78 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 78 1/2 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 32 1/2 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 25 f., 200 mm. 78 k. 8 K. 35 k. 5 k. kevert 300 mm. 78 k. 8 K. 35 f., 300 mm. 78 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 25 f., 150 mm. 77 1/2 k. 8 K. 22 1/2 f., 150 mm. 77 1/2 k. 8 K. 22 1/2 f., felső 100 mm. 77 1/2 k. 8 K. 27 1/2 f. 100 mm. 77 k. 8 K. 15 f. kevert 100 mm. 77 k. 8 K. 15 f. felső, 100 mm. 77 k. 8 K. — f., úszkös. 100 mm. 76 k. 8 K. — f., 150 mm. 75 k. 7 K. 05 f., 400 mm. 74 1/2 k. 7 K. 80 fillér.

Mezőtúri: 700 mm. 79 1/2 k. 8 K. 50 f. **Fehérmegyei:** 1600 mm. 76 k. 8 K. 20 f., 1150 mm. 76 k. 8 K. 20 f., 500 mm. 76 1/2 k. 8 K. 17 1/2 f. **Pestmegyei:** 000 mm. 77 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 20 f., 900 mm. 77 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 77 1/2 k. 8 K. 25 f., 500 mm. 77 1/2 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 12 1/2 f. **Kalocsa:** 2830 mm. 76 1/2 k. 8 K. 20 f. **Pánsági:** 6000 mm. 76 1/2 k. 8 K. 20 f. **Béga-Szent-Györgyi:** 2800 mm. 76 1/2 k. 8 K. 15 f. **Szerémsági:** 1300 mm. 73 k. 7 K. 52 1/2 f. **Szerbiai:** 3580 mm. 75 1/2 k. 7 K. 57 1/2 f., 2200 mm. 73 1/2 k. 7 K. 47 1/2 f. **Raktáráru:** 2200 mm. 76 k. 8 K. 15 f., 400 mm. 74 1/2 k. 7 K. 80 f.

Műn három hónapra. **Köz:** 200 mm. 6 k. 47 1/2 f., 100 mm. 6 K. 90 f., 100 mm. 6 K. 90 f., 100 mm. 6 K. 95 f., 500 mm. 6 K. 92 1/2 f. **Arpa:** 300 mm. 5 K. 90 f., 500 mm. 5 K. 90 f., 250 mm. 5 K. 90 f., 100 mm. 5 K. 80 f. **Zab:** 100 mm. 7 K. 20 f., 100 mm. 7 K. 17 1/2 f., 100 mm. 7 K. 15 f., 100 mm. 7 K. 10 f., 100 mm. 7 K. — f. **Tengeri:** 200 mm. 5 K. 25 f., 400 mm. 5 K. 22 1/2 fillér. **Köles:** 300 mm. 4 K. 75 f., 500 mm. 4 K. 75 f. **Készpenzítés mellett.**

A készáru hivatalos egyezése a budapesti áru-és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektolitereként és kilogrammonként.

B u z a	Kiló	Kilogramm ára		Kiló	Kilogramm ára		
		K.-től	K.-ig		K.-től	K.-ig	
Tiszavidéki	uj	76	7.95	8.10	06	8.30	8.45
"	"	77	8.05	8.18	01	—	—
"	"	78	8.08	8.22	02	—	—
"	"	79	8.20	8.35	—	—	—
Fehérmegyei	"	77	7.95	8.10	06	8.30	8.45
"	"	78	8.05	8.18	01	—	—
"	"	79	8.08	8.22	02	—	—
"	"	76	8.2	8.35	—	—	—
Pestvidéki	"	76	7.95	8.10	06	8.25	8.35
"	"	77	7.95	8.10	06	0.00	0.00
"	"	78	8.05	8.22	02	—	—
"	"	79	8.15	8.32	—	—	—
Bánági	"	76	7.85	8.00	00	0.00	0.00
"	"	77	7.95	8.06	01	0.00	0.00
"	"	78	7.95	8.12	02	—	—
"	"	79	8.05	8.18	01	—	—
Bácskai	"	76	8.05	8.20	00	0.00	0.00
"	"	77	8.10	8.25	01	—	—
"	"	78	8.05	8.20	00	—	—
"	"	79	8.10	8.25	01	—	—

Egyéb gabonafajták	Kiló	Kilogramm ára		
		K.-től	K.-ig	
Rozs	uj	70—72	6.95	7.15
"	"	—	—	—
Arpa	uj	—	6.75	6.90
"	"	—	—	—
"	"	—	—	—
Zab	uj	—	6.75	6.90
"	"	—	—	—
Tengeri	uj	—	6.90	7.00
"	"	—	—	—
Repos	uj	—	6.90	7.00
"	"	—	—	—
Köles	uj	—	4.70	4.90
"	"	—	—	—

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

Buza októberre	8.04—8.03—8.04—8.05—8.06
Áprilisi buza 1902	8.36—8.35—8.37—8.36—8.35
Köz októberre	7.12—7.13—7.11
Áprilisi roz 1902	7.18—7.19—7.18—7.17
Zab októberre	6.94—6.93
Áprilisi zab 1902	7.24—7.25—7.24—7.22—7.21
Májusi tengeri 1902	5.13—5.12—5.11

Dél egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

Buza októberre	7.93 pénz 7.94 áru
Magyar buza októberre	— " — " "
Áprilisi buza 1902	8.34 " 8.35 " "
Roz októberre	7.10 " 7.11 " "
Áprilisi roz 1902	7.15 " 7.17 " "
Zab októberre	6.93 " 6.94 " "
Áprilisi zab 1902	7.22 " 7.23 " "
Májusi tengeri 1902	5.11 " 5.12 " "

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza októberre	8.04—8.05
Buza áprilisa	8.34—8.35
Roz októberre	7.09—7.10
Áprilisi roz 1902	7.15—7.16
Zab októberre	6.94—6.95
Áprilisi zab 1902	7.22—7.23
Májusi tengeri 1902	5.10—5.11

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsdé nyomott hangulattal kezdődött. A déli vasutól elterjedt kedvezőtlen hírek s a soproni bank válsága szolgálták indító okul a nagyobb-mérvű kínálatra, melylyel karöltve exkluzív eladások az összes vezető értékekben lényeges áreséseket idéztek elő. Legjobban afficiálva államvasutak és osztrák hitelek voltak, míg magyar hitelek aránylag kevesebbet vesztekett árfolyamukból. A zárlat csendes, a helyi piac teljesen elhanyagolt volt.

A déli tőzsde csekély váltakozás után némileg javult s nyugodtabban zárult. Déli vasut tovább kínáltott csak végül javult fedezések folytán.

A helyi pia is gyenge volt. Közútiak 4-6 koronával estek. Ugyiszinté Rimamurányiak is.

A valutapiac változatlan.

As előtőzsde: lángha.

Kötötték: Magyar hitelrészvény 629.50-628.50. Osztrák hitelrészvény 615.—612.50. Államvasut részvény 614.50-612.—. Rimamurányi vasmű 422.—423.— korona.

A déli tőzsde: csendes.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 629.50-628.—. Osztrák hitelrészvény 615.75-613.25. Államvasutak 614.—613.—. Rimamurányi vasmű 420.—422.—. Déli vasut 68.60-63.— korona.

Forgalomba került tovább: Koronajáradék 92.90-92.90. Salgótarjáni 523.—525.— korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatok maradt.

Osztrák hitelrészvény 615.25. Magyar hitelrészvény 629.—. Leszámitoló 414.—. Rimamurányi vasmű 420.—. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 614.75. Közúti vasut 554.—. Villamos vasut 279.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzék-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 42.—48.— korona, vörös aprószemű 40.—45.— korona, vörös érdélyi ——— korona, vörös búsángi ——— korona, középszemű 46.—49.— korona, nagyszemű 50.—54.— korona. Disznózsír: budapesti 51.—51.50 korona, vidéki ——— korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki ——— korona, városi 4 darabos 44.—44.50. korona, 3 darabos 45.50-46.— korona, üstölt ——— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.50-15.— korona 12 darabos ——— korona, 100 darabos 15.50-16.— korona, 85 darabos 16.5-16.75 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.50-16.— korona, 100 darabos 15.50-16.— korona, 85 darabos 16.—16.25 korona. Szilvaik: sláviai ——— korona, szerbiai 17.—17.50 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, október 21. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A mai határidőüzletben a részvétel nagyon csekély és a forgalom lételem volt, az irányzat mégis szilárdan alakult. Az élettelenység nyomásztólág hatott és az eladási kedv következtében az irányzat bágyadt lett, úgy hogy az árfolyamok átlag 2-3 fillért vesztettek, régi tengeri csak 1 fillérel hanyatlott és zab folyó határidőre megtartotta tegnapi állását. Kötötték: Buza őszre 8.21-8.19, buza tavaszra 8.54-8.55-8.53, rozs őszre 7.35-7.32, rozs tavaszra 7.48-7.46, zab tavaszra 7.54-7.53, tengeri május-juniusra 5.41-5.46, zab őszre 7.18-7.20, tengeri szeptember-októberre 5.50-5.52 korona. Földmondotak 500 métermáza zabot és 1000 mm. tengerit.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén nagyon rossz hangulat mellett indult meg az üzlet. A soproni hírek miatt az árakban jelentős hanyatlás észlelhető.

A déli tőzsde kedvetlenül indult, az árfolyamok az üzletmenet hanyatlása miatt változatlanok maradtak.

Zárlat gyöngye.

Bécs, október 21. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyjáradék 118.50. Hissz és szegedi kölcsön sorsjegy 144.50. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.25. Magyar eszámitoló-és pénzváltóbank 407.—. Rimamurányi vasműrészvény 421.50. Magyar koronajáradék 92.75. 4%-os Magyar földterhem. kötvény 92.65. Magyar hitelbank részvény 829.—. Magyar nyerevény kölcsön sorsjegy 178.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 352.50. Magyar kereskedelmi bank —. Magyar cukoripar 1685.

Bécs, október 21. (Osztrák értékek zárlata.) 4%-os papírjáradék 98.45. 4%-os osztr. aranyjáradék 118.75. 1880-os sorsjegy 138.75. Osztrák hitelsorsjegy 401.—. Angol-osztrák bank 259.—. Bécsi bankjegyesület 422.50. Osztrák-magyar bank 1025.—. Déli vasut 61.50. Dunagőzhajózási részvény 778.—. Dohányrészvény 275.—. Császári és királyi arany 113.2. Német bankváltók 117.25. 4%-os osztr. ezüst járadék 98.40. Osztrák koronajáradék 95.50. 1864-iki sorsjegy 218.—. Osztrák hitelintézeti részvény 618.—. Unionbank 512.—. Osztrák Landerbank 395.—. Osztrák-magyar államvasut 815.—. Elbavölgyi vasut 463.50. Alpesi bányarészvény 343.50. 20 irank. arany 19.02. Londoni váltóár 339.—. Bécsi iramway Lít B. 237.—. Bécsi iramway Lít A. 242.50. Lipót köcs —. Az irányzat nyugodt.

Bécs, október 21. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A déliüzlet magánforgalomban a zárlatok a

következők voltak: Osztrák hitelrészvény 615.50. Magyar hitelrészvény 630.—. Angol-Osztrák bank 200.—. Bécsi bankjegyesület 422.50. Union bank 513.—. Landerbank 396.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 614.50. Déli vasut 61.50. Elbavölgyi vasut 463.50. Északnyugati vasut részvény 457.—. Dohányrészvény 275.50. Rimamurányi vasmű 422.50. Alpesi bányarészvény 343.—. Májusi járadék 98.45 Magyar korona járadék 92.85 Török sorsjegyek 94.— Német birodalmi márka 117.32 —. Napoleon d'or 19.02.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 21. (Tőzsdéi tudósítás.) Elkedvetlenedve az alacsony bécsi árfolyamok által és a földközi tengeri vasut osztlékának 20 frankban való megállapítása által a múlt évi 25 frankkal szemben a tőzsde gyenge irányzatot mutatott. Bányateréketek mindjárt kezdetben kínáltak és azok még a szombati zárlat árfolyamainál is lejjebb estek. Bankok ellenállóképessége nagyobb volt, csak drezdaiak bágyadtak. Állampapírok közül olaszok nyomottak a földközi tengeri vasutak erős árnyalására. Vasutak Bécsre alacsonyabak. A második órában a forgalom nyugodt, részben méréselt árfolyamjavulásokkal. Drezdaiak jelentékenyen javultak. Magánleszámitolási kamatból 27%.

Berlin, október 21. (Zárlat.) 4%-os papírjáradék —. 4%-os osztrák aranyjáradék —. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 93.90. Osztrák-magyar államvasut 132.—. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 103.10. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 170.25. Általános villamosági Edison 171.25. Gelsenkircheni 157.80. Laura-kohó 179.80. 4%-os ezüstjáradék —. 4%-os magyar aranyjáradék 100.—. Osztrák hitelrészvény 193.90. Déli vasut 16.40. Károlyi Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.50. 4%-os új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járadék —. Magyar hitelbank —. Dynamit Trusi 149.25. Harpeni 154.10. Az irányzat gyenge.

Berlin, október 21. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4%-os magyar aranyjáradék 100.—. Magyar koronajáradék 93.90. Osztrák hitelrészvény 194.—. Osztrák-magyar államvasut 132.10. Déli vasut 16.10. Északnyugati vasut 216.50. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz —. Buschtchradai —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, október 21. (Zárlat.) 4%-os papírjáradék 98.70. 4%-os osztrák aranyjáradék 101.20. Magyar koronajáradék 93.80. Osztrák-magyar bank 116.30. Déli vasut 16.20. Elbavölgyi vasut 117.—. Londoni váltóár 203.55. Bécsi bankjegyesület 107.—. Villamos részvény 117.—. 3%-os magyar aranykölcsön 83.90. 4%-os ezüstjáradék 98.50. 4%-os magyar aranyjáradék 100.—. Osztrák hitelrészvény 193.60. Osztrák-magyar államvasut 131.50. Északnyugati vasut —. Bécsi váltóár 851.83. Párisi váltóár 810.83. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 173.—. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, október 21. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arolyamok januárja. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 194.20 Német bank 191.20. Disconto 170.20. Berlini kereskedelmi bank 130.—. Gelsenkircheni 157.70. Harpeni 153.30. Laura-kohó —. Olasz járadék —. Tariot.

Hamburg, október 21. (Zárlat.) 4%-os ezüstjáradék 98.60. 1880. sorsjegy —. Déli vasut 16.45. 4%-os osztrák aranyjáradék 100.75. Osztrák hitelrészvény 194.—. Osztrák-magyar államvasut 131.50. Olasz járadék 98.75. 4%-os Magyar aranyjáradék 99.80. Az irányzat szilárdab.

Páris, október 21. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4%-os osztrák aranyjáradék 100.80. Osztrák Landerbank 431.—. 3%-os francia járadék 100.45. Ottomanbank 519.—. 3%-os francia járadék 101.75. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut —. 4%-os magyar aranyjáradék 102.10. Párisi bankrészvény 963.—. Olasz járadék 98.92. Francia törleszt. járadék 99.45. Osztrák földhitelezeti részvény 1205.— Török dohányrészvény 308.—. Az irányzat bágyadt.

Budapest-kőbányai sertés-kereskedelmi csarnok jelentése.

Október 21. A sertésüzlet irányzata változatlan. A Hízott sertések dra: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400-410 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Öreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 92-93 — fillérg. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 91-92 — fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban, — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 88-90 fillérg. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 86 — 88 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 84 — 86 fillérg.

Sertésleltés szám 1901. október 19. napján volt készlet 41.467 darab. — 1901. október 20. napján leheljattott 1324 darab. 1901. október 20. napján elszállított 1182 darab, 1901. október 21. napjára maradt készletben 41.596 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 21. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Both Béla végzett bölcsészhallgatót a besztérczchányi tankertületi kir. főigazgatószághoz, a XI. fizetési osztály 3-ik fokozatába való sorolás mellett, ideiglenes minőségben irókká, Varga Róbert okleveles tanítót az arad-szentesmóni állami elemi népisiskolához rendes tanítónak, Lenkei Győző okleveles tanítót a nagybozsói állami elemi népisiskolához rendes tanítónak, Nyeste Erzsébet okleveles tanítónak a kaposvári állami elemi népisiskolához rendes tanítónak kinevezte.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Hejja Kálmán tekei és Andersen József hátszegi kir. járásbírósgai aljegyzőket a dévai kir. törvényszékhez, Beky Tamás sümegi kir. járásbírósgai aljegyzőt pedig a csurgói kir. járásbírószághoz, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Vaskáné Ksteszkay Anna kálnoki állami elemi iskolai tanítónak a kőkösi állami elemi iskolához, jelen minőségben, áthelyezte.

Megerősítés. A kereskedelemügyi miniszter Huzella Gyula kereskedőnek a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara elnökévé, Reissmann Mór kereskedőnek és Bertsey György iparosnak ugyanazon kamara alelnökévé történt megválasztását megerősítette.

Pályázatok. A nagyváradi pénzügyigazgatóságnál pénzügyi szemlési állás 2 hét alatt. — A tergovai járásbírósgánál irnoki állás 4 hét alatt. — A pécsi járásbírósgánál irnoki állás 4 hét alatt.

Napirend.

Napjár: Kedd, október 22. Római katolikus: Kor-dula sz. — Protestáns: Kordula. — Görög-orosz: (október 9.) Jakab ap. — Zsidó: Marcheschwan 9. — Nap két: 6 óra 1. perckor. — Nyugszik: 6 óra 41. perckor. — Hold két: déli 1 óra 50. perckor. — Nyugszik: éjjeli 12 óra. A földművelésügyi miniszter fogva délután 5 órakor. Az osztályosjegyek utolsó huszda délelőtt 9 órakor. Nemzeti Múzeum. Régiségár nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi terei 1 korona belépődij mellett tekinthetők meg.

Országos képlár zárva. Iparművészeti múzeum nyitva délelőtt 9-11-g. Technológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9-11-g. Mesőgazdasági Múzeum (Kerepesi út 72.) délelőtt 9-11-g. A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10-11-g. Belépő díj 1 korona.

Közlekedési múzeum zárva. Az Akadémia Goethe-szobája zárva. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig. Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyelvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcsmokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, október 21.

A légnymomás szélsőségeinek elhelyezkedésében lényeges változás nem mutatkozott.

Európában az idő enyhe és nagyjából felhős. Jelentékeny esők voltak Nyugat-Európában, főleg a tengerpartokon. Hazánkban a hőmérséklet mindentűn a normális felett van. Esők csak szóróvnyás és igen csekély mennyiségben fordultak elő.

Küldés. Délelkeleti légáramlással enyhe és tulnyomóan száraz idő várható, legfeljebb a tengerparton esővel.

Vizállás.

Table with columns for dates (Okt. 21., Okt. 22.) and locations (Inn, Dun, Móra, Vág, Rába, Dráva, Mura, Sváva, Szamos, Kraszna, Latorca, Laboreca, Uze). It lists water levels in meters for various rivers and locations.

Advertisement for Dr. MITZGER's 'KATAPHORESE' medicine. The text includes 'IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK', 'radikális gyógyítására legjobban ajánljuk', and 'Budapest, VI., Teréz-körút 44. l. em'. It features an illustration of a hand holding a pen.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1901. október hó 22-én.
Hunyadi László.

Nagy opera 4 szakaszban. Zenéjét szerzette Erkel Ferenc. Szövegét írta Egressy B.

Személyek:

V. László	Kertész	Mária	Szilágyiné.
Czillei Ulrik	Szendrői	Erzsébet	Pewny I.
Hunyadi L.	Broulik	Egy hölgy	Berts M.
Hunyadi M.	Payer	Egy neves	Kárpát
Gara	Noy D.		

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. október hó 22-én.
Endre és Jehanna.

Tört. szomorujáték 5 felvonásban. Irta Rákosi Jenő.

Személyek:

Róbert	Ujházi	Melazzo	Pálfi
Endre	Beregi	San Severino	Náday B.
Tarentói Lajos	Dezso	Bertram	Császár
Durrázói herc.	Horváth	Róbert barát	Szacsavay
Monte Scaglioso	Mihályfi	Fra Giacomo	Vizvári
Térlizzi	Gyenes	Fra Nicola	Gabányi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. október hó 22-én.
A vestaszűzek.

Operett 3 felvonásban. Szövegét írták Depró és Bernéde. Fordították Bálint Dezso és Mérei Adolf. Zenéjét szerzték Le Roy és Clerico.

Személyek:

Diogenes	Ráthonyi	Lysias	Palásthy
Patacles	Sziklai	Domocos	Mátrai
Pyrogena	Lodofsky	Bacchis	Margó
Scopas	Dalnoki	Calix	Turesányi
Penelope	Sziklainé	Pyrrha	Almássy
Cyprius	Szeyer	Lampeas	Stoll B.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testv.** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 056) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. október hó 22-én.
Az államtitkár ur.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Alexandre Bisson. Fordította Ambrus Zoltán.

Személyek:

De la Mare	Fenyvesi	Gentil	Szerény
Lambertin	Góth	Bunel	Rónaszéki
Bouquet	Hegedűs	Mariolléné	Nikó L.
Ljégeois	Kazaliczky	Giberte	Varsányi
Chalardon	Gyöbös	Susanne	Csalig
Lardillac	Tapolcai	Adèle	Rostagni
Pingouin	Balassa	Hippolyte	Kassay

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. október hó 22-én.
Semsey Mariska vendégfelléptével.

Eredeti nagy operett 3 felvonásban, egy változással. Irta dr. Béli Izor. Zenéjét szerzette Fejér Jenő.

Személyek:

H. Katalin	Semsey	Mária	Nyíri
Gr. Gurackij	Kenedich	Olga	Nyári
Buranov Iván	Szabó	Télémaque	Németh
Trojkov Fedor	Tollagi	Duplessis	Küry
Alekszej	Nagy	Anica	Bojár
Sunderland	Ujvári	Gregor	Kiss M.
Dacskov	Havasi	Tiszt	Szerdahelyi

Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. október hó 22-én.
Csillagászati előadás.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

KIRÁLY-KÁVÉHÁZ

Király-utca és Erzsébet-körut sark. Délután katonazene. Estétkint lozoncei RÁCZ RUDI híres zenekara hangversenyez. Számos látogatást kér, kiváló tisztelettel.

KEINER MÁRKUS kávé.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Vanola
láb-ekvilibrista

A 4 Maisano
zenet excentrikusok

Olly Jolly (még 8 napra szerződöttett)
Továbbá:

Guerrero Conchas
O. K. Sato Fioccati Mörbitz

Kezdeté 8 óraker.

Jegy elővételi díj nélkül váltható délelőtt 10-től 1-ig a pénztárnál

Folies Moderne
Kerepesi-ut 63. szám.
11 óraker:

AZ ALSÓS PARTI
Német bohózat. Irta Kvarit-Kassza-Ultimó.

Ezt megelőzi 10 óraker:
KISPAPA ALSZOL?

Eredeti bohózat. Irta: Don Dugó.

Nappali pénztár d. e. II-12 óráig. Este 7 óratól kezdve
A 101. kertben 12 óratól kezdve reggel 5 óráig hangverseny.

Petánovits

METROPOLE-SZÁLLÓJA
A télikertben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról
kitünő zenekara játszik.

Ferenczi-kávéház

Ujvilág és Rostély-u. sark.

Oláh Józsi kőszekelő zenekara
esténként hangversenyez.

Figyelmes kiszolgálat. Separék.
Mársékelt árak.

Elsőrendű osztrai
szület

waggonszámra minden mennyiségben és
a legolcsóbb áron szállít

Ernst Henrik szénszéküzlet-üzlete
Mährisch-Ostrau.

JÓSZIV SORSJEGY.
Húzás november 15-én.

Főnyeremény 30.000 kor.
Kapható:

24 havi részletfizetésre havi befizetés
5 darabra 2 kor. 50.

Már az első részlet lefizetés ellenében kiadom a sors-
jegyek sorozat és számát tartalmazó részletet azonnali
juttatással.

Fleissig Sándor Bankháza,
Bpest, Erzsébet-körut 2.

Ügynökök felvételnek.

BUTOROK

úgy készpénzért, mint
részletfizetésre

aleggyeszeribbül a
legnagyobb kivitelű

legújtanosabban
Wharentren és Fuchs

testvéreknél,
BUDAPEST

VI. Teréz-körut 8.
Andrássy-ut közelében

Képes árjegyzék ingyen.

ÉNZT

SORSJEGYEKRE
ÉRTEKPAPIROKRA

(visszaadható tot-
tózás szerinti kisebb
részletekben is) bár-
mily összegűt igen
olcsón ad

Köváry Armin

bank- és váltó-üzlet
székhelyén, Székhely
IV. k., Ferenciek-tere 9.
Gróf Cziráky-palota.

CRÉME
DE FANCHON
a 3 sziv véd-
jeggyel

Rögtön finomító és
szápitó arckrém. Leg-
jobb a világon!
Ártalmatlan!
Zsírmentes!

Kis Nagy
tégely 1 K. tégely 2 K.

Főraktár:
„URSITS” gyógyszerár.
Budapest, Rákóczy-tér 1.
Készlete 20 állér
többit bekü-
dese után a
frankó.

Kapható mindenhol. Raktár:
Török győgytár Budapest!

Tüzmentes
pénzszekrényeket,
kasszátokat,
villamos vészjelző pénz-
szekrényeket, páncélszek-
rényeket és másolóprese-
ket legjobb kivitelben és
legolcsóbban szállít

HESKY TESTVÉREK
cs. és kir. szabad. hazai
pénzszekrénygyára
Budapest, VI. Szabolcs-u. 4.

Erdély
részére főraktár:
REMENTIK VIKTOR
vas-nagykereskedés
Kolozsvár.

Felöltő és téli-ulster.

Téli-ulster 18 frt, télikabát 16 frt,
téli loden-kabát, meleg béléssel
6 frt, mindez tiszta gyapjuból,
Rothberger Jakabnál cs. és kir.
udv. szállító Budapest, IV. Váci-
utca 6.

Ruhák becserejtetnek.

Pénzkölcsön

sorsjegyekre és értékpapírokra, majdnem a teljes
Zálogban levő sorsjegyek árát kölcsönöz és azokra nagyobb
és olcsóbb áradatok, vagy átvesszem a sorsjegyeket a napi áron
— mint a hitelapokan jegyezve vannak — és a tulajdonos ugyan-
azon sorsjegyeket visszaveheti tőlem apró részletfizetés mellett.

Hj. SCHÖN ARMIN bankháza.
(Alapított 1884-ben.)
BUDAPEST, Erzsébet-körut 48. sz. alatt.

Férfi-öltöny . . . 12 frt.
Bélelt vadász kabát 13
Raglán 14
Téli kabát 12
Fiu téli kabát : 5.
és feljebb.

1000 kivitelben osakis
Deutsch Mór és fiaj-nál
„Angol divathoz.”
Bpest, Károly-körut 16.
és Központi városház
6. és 7.
Vidéki rendelésnél csak
a nagyság szükséges.

Próba szerencse!

Kétkrajcáros levelezőlapon
tett megrendelésé e-
legendő, hogy meggyőző-
dést szerezzen cipőm-
járól, mely ha nem felelne
meg, a pénzt haladéka-
tanul visszaadom

Minden ci-
pőért egy évi jótá-
lást vállal-
lok, ha az általam föl-
taltat „Guzi” kenőcsel
melyet ingyen adok, bekeni. Mértéknek elegendő egy
papirlapon harisnyában a lábtalp rajza. Kérje ké-
pes árjegyzékem ingyen.

Férfi sima vixcipő . . . 3.-
Angol boxcipő, bor v. 3.20
szaloncipő, fűzős . . . 3.50
Boxcipő, bor v. szalon-
lakk, elegáns, fűzős 4.-
Női zerge ougus v. fűzős 3.-
Angol boxcipő, bor v. 3.50
szaloncipő, fűzős . . . 3.50
Bágaria csizma egy da-
rabból, halhölgyekkel
Göngyölítés / igen tisztelt verőm szives tudomására hozom,
degen Agular David fia, szentul saját nevem alatt veszem.

AGULAR IGNÁTZ
Budapest, DEÁK-TÉR 6.

AZ „ANKER”
élet- és járadék biztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám
(Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapított 1858.

Összes vagyon 138 millió korona
Biztosítási állomány 505 millió korona
Eddigi kifizetések 232 millió korona

A nyereség részesüléssel biztosítottak vegyes és haláleseti bizto-
sításoknál A osztályok szerint — úgy mint 26 év óta állandóan —
az évi biztosítási díj 25%-ot kaptak készpénzben kifizetés, míg a
vegyes és takarékpénztári biztosításoknál B osztályok szeri-
nt (évenként emelkedő osztalék) a biztosítás kezdete óta befizetett
összes díjak 3%-a, ugyint a biztosítási tartam

3 év után. 4 év után. 5 év után. 6 év után. 7 év után
9%, 12%, 15%, 18%, 21%

fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Prospektusul és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezér-
képviselőség, (hová ügynököknek iránti ajánlatok is intézendők), valamint
a társaság ügynökei.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Szerda	Nincs előadás	Othon	Vetélytársak Pillangó k. a.	Katalin	A veszte-szűzek
Csütörtök	Sába királynője	A vörös talár	Ugyanaz	Ugyanaz	Ugyanaz
Péntek	Nincs előadás	A vörös talár	Szivem	Rolli és Rolland	Ugyanaz
Sombat	A zsidónő	A bor	Pillangó k. a.	Ugyanaz	Ugyanaz
d. n. Vasárnap este	—	Himfy dalai	Ocskay brigadéros	A gyimesi vadvirág	A veszte-szűzek
	Észak csillaga	A vörös talár	Pillangó k. a.	Rolli és Rolland	A veszte-szűzek

